

Kommunereformen og Sørreisa kommune

Utredning av fordeler og ulemper ved å bestå som fortsatt egen kommune

Kolofonside

Tittel:	Kommunereformen og Sørreisa kommune
Undertittel:	Utredning av fordeler og ulemper ved å bestå som fortsatt egen kommune
TF-notat nr:	xx/2015
Forfatter(e):	Per Kristian Roko Kallager, Kjetil Lie, Audun Thorstensen og Svenja Doreen Roncossek
Dato:	12.01.16
ISBN:	978-82-7401-862-4
ISSN:	1891-053X
Pris:	(Kan lastes ned gratis fra www.telemarksforskning.no)
Framsidedfoto:	Telemarksforskning og istockfoto.no
Prosjekt:	0-punktsutredning Sørreisa kommune
Prosjektnummer.:	20150650
Prosjektleder:	Kjetil Lie
Oppdragsgiver(e):	Sørreisa kommune

Spørsmål om dette notatet kan rettes til: Telemarksforskning, Postboks 4, 3833 Bø i Telemark – tlf 35 06 15 00 – www.telemarksforskning.no

Forord

Telemarksforskning har fått i oppdrag fra Sørreisa kommune å vurdere hvorvidt Sørreisa, i lys av mål og forutsetninger for kommunereformen kan bestå som egen kommune. Utredningen tar for seg områdene samfunnsutvikling, økonomi, tjenester og lokaldemokrati.

Økonomikapitlet i utredningsrapporten vil bl.a. spesielt også belyse mulige konsekvenser av forslaget til nytt inntektssystem.

Bø, 26. januar 2016

Kjetil Lie
Prosjektansvarlig

Innholdsfortegnelse

- Innledning – side 5
- Samfunnsutvikling – side 9
 - Befolkningsutvikling – side 13
 - Næringsutvikling – side 18
 - Pendling og avstander – side 24
 - Samfunnsutvikling i kommunen – side 29
 - Samlet vurdering samfunnsutvikling – side 34
- Økonomi – side 40
 - Inntekter og økonomiske nøkkeltall – side 43
 - Økonomiske virkemidler i kommunereformen – side 49
 - Forslag til nytt inntektssystem – side 53
 - Effektiviseringsmuligheter – side 59
 - Demografiske endringer – side 66
 - Samlet vurdering økonomi – side 69
- Tjenesteyting – side 76
 - Kompetanse og kapasitet – side 80
 - Interkommunalt tjenestesamarbeid – side 93
 - Fremtidig tjenesteproduksjon – side 99
 - Samlet vurdering tjenesteyting – side 101
- Lokaldemokrati – side 107
 - Svar fra spørreundersøkelsen lokaldemokrati – side 112
 - Høy politisk deltagelse – side 115
 - Lokal politisk styring – side 117
 - Lokal identitet – side 122
 - Oppgavepotensial – side 124
 - Samlet vurdering lokaldemokrati – side 132
- Samlet vurdering og oppsummering – side 137
- Referanser – side 148
- Vedlegg – side 150

Innledning

Om kommunereformen

- Kommunereformen skal legge til rette for at flere kommuner slår seg sammen. Færre og større kommuner skal gi bedre kapasitet til å ivareta og videreutvikle lovpålagte oppgaver, gi bedre muligheter til å utvikle bærekraftige og gode lokalsamfunn, samt ivareta viktige frivillige oppgaver. Som et generelt prinsipp skal reformen legge grunnlaget for at alle kommuner kan løse sine lovpålagte oppgaver selv.
- Regjeringen framhever følgende overordnede mål med kommunereformen:
 - Gode og likeverdige tjenester til innbyggerne
 - Helhetlig og samordnet samfunnsutvikling
 - Bærekraftig og økonomisk robuste kommuner
 - Styrket lokaldemokrati
- Kommunene har fått et utredningsansvar når det gjelder framtidig kommunestruktur.

Regjeringens ekspertutvalg

- Ekspertutvalget for kommunereformen ble nedsatt 3. januar 2014. Den første delrapporten ble levert 31. mars 2014, og inneholdt kriterier kommunene bør oppfylle for å ivareta dagens kommunale oppgaver. Andre delrapport kom 1. desember. Denne delrapporten tok for seg flere regionale og statlige oppgaver som utvalget med utgangspunkt i kriteriene fra delrapport 1 har vurdert om kan overføres til kommunene.
- Tabellen under viser samfunnsmessige hensyn og kriterier for de fire ulike rollene kommunen har som tjenesteyter, myndighetsutøver, samfunnsutvikler og demokratisk arena.

Samfunnsmessige hensyn	Kriterier	Samfunnsmessige hensyn	Kriterier
TJENESTEYTING		SAMFUNNSUTVIKLING	
Kvalitet i tjenestene Effektiv bruk av samfunnets ressurser Likeverdighet	Tilstrekkelig kapasitet Relevant kompetanse Effektiv tjenesteproduksjon Økonomisk soliditet Valgfrihet Statlig rammestyring	Helhetlig ivaretagelse av areal- og transportinteresser tilpasset klima- og miljøhensyn Tilrettelegging for positiv utvikling i lokalsamfunnet og storsamfunnet	Funksjonelle samfunnsutviklingsområder Tilstrekkelig kapasitet Relevant kompetanse
MYNDIGHETSUTØVELSE		DEMOKRATISK ARENA	
Rettssikkerhet	Tilstrekkelig kapasitet Relevant kompetanse Tilstrekkelig distanse	Betydningsfulle oppgaver og rammestyring Lokal politisk styring Levende lokalt folkestyre Aktiv lokal politisk arena	Høy politisk deltakelse Lokal politisk styring Lokal identitet Bred oppgaveportefølje Statlig rammestyring

Ekspertutvalgets kriterier for god kommunestruktur

Metode og gjennomføring

- Den 29. og 30.11 15 gjennomførte Telemarksforskning gruppeintervju med politisk ledelse, administrasjon og enhetsledere i Sørreisa kommune for å danne oss et godt bilde av situasjonen i kommunen i dag. I disse intervjuene tok vi opp ulike problemstillinger knyttet til områdene samfunnsutvikling, tjenesteyting, økonomi og lokaldemokrati i kommunen.
- I tillegg gjennomførte vi en særskilt spørreundersøkelse for å belyse ulike problemstillinger ved å fortsette som egen kommune med administrative ledere, politikere og tillitsvalgte. Undersøkelsen ble gjennomført i perioden 20.11.15 til 27.11.15. Av de 46 respondentene som fikk spørreskjemaet tilsendt, var det 2 respondenter der spørreskjemaet kom i retur grunnet feil e-post, e-postfilter eller lignende. Det reelle utvalget utgjør dermed 44 respondenter. Blant disse er det 30 som (helt eller delvis) har gjennomført undersøkelsen, dvs. en svarprosent på 68. 26 respondenter har status som helt gjennomført (=59 %). Undersøkelsen ble gjennomført vha. det elektroniske spørreskjemaverktøyet SurveyXact.
- I vurderingen av spørsmålene/påstandene vil svar som i gjennomsnitt får en score på 3,5 vurderes som at respondentene stiller seg positive til påstanden, mens svar som får en score under 3,5 vurderes som at respondentene stiller seg negative til påstanden
- For å gi en vurdering av hvordan kommunen står seg mot ekspertutvalgets kriterier for god kommunestruktur, har vi benyttet oss av vårt egenutviklede kriteriesett for vurdering av kommuner. Dette kriteriesettet har ekspertutvalgets kriterier som utgangspunkt. Det presiseres at en slik metodikk ikke er en fasit, men er ment som et hjelpemiddel for å belyse aktuelle problemstillinger.
- Økonomikapitlet i utredningsrapporten vil bl.a. spesielt også belyse konsekvensene av forslag til nytt inntektssystem.

Samfunnsutvikling

Samfunnsutvikling i kommunene

- Kommunene har en sentral rolle når det gjelder å skape en helhetlig utvikling av lokalsamfunnet og gode levekår for innbyggerne. I analyser av kommunenes rolle som samfunnsutviklingsaktør er det vanlig å legge til grunn en vid definisjon av samfunnsutvikling, noe som innebærer innsats på en rekke områder. Dette kan være arbeid knyttet til:
 - Areal- og samfunnsplanlegging
 - Næringsarbeid
 - Kulturtiltak
 - Nettverksbygging
 - Samarbeid med andre kommuner, lokalt næringsliv, fylkeskommuner, frivillige organisasjoner også videre
- Et av målene i kommunereformen er en mer helhetlig og samordnet samfunnsutvikling. Regjeringen ønsker at kommunesektoren skal bli i bedre stand til å løse nasjonale utfordringer. Reformen skal bedre forutsetningene for en styrket og samordnet lokal og regional utvikling i alle deler av landet både når det gjelder arealbruk, samfunnssikkerhet- og beredskap, transport, næring, miljø og klima, og også den sosiale utviklingen i kommunen. Regjeringen ønsker at kommunegrensene i større grad tilpasses naturlige bo- og arbeidsmarkedsregioner.
- Kommunesektoren skal bli bedre i stand til å løse nasjonale utfordringer. Reformen skal bedre forutsetningene for en styrket og samordnet lokal og regional utvikling i alle deler av landet både når det gjelder arealbruk, samfunnssikkerhet- og beredskap, transport, næring, miljø og klima, og også den sosiale utviklingen i kommunen. Det er ønskelig at kommunegrensene i større grad tilpasses naturlige bo- og arbeidsmarkedsregioner.
- En annen del av målet er at regjeringen ønsker at kommunene i større grad enn i dag skal ha kompetanse og kapasitet til å drive med samfunnsutvikling. En handlekraftig kommune kan spille en stor rolle som samfunnsutvikler, både lokalt og regionalt. Dette er blant annet avhengig av kommunenes evne til å drive god og effektiv planlegging, og legge til rette for aktiv oppfølging av dette arbeidet. Dersom kommunen har kapasitet og kompetanse vil den også stå sterkere når det gjelder muligheter til å skaffe utviklingsmidler, trekke til seg nye virksomheter (både offentlige og private) og delta i samarbeids- og utviklingsprosjekter både nasjonalt og internasjonalt.
- En viktig målsetting for kommunene er å stimulere til næringsutvikling og økt sysselsetting. Dette er noe som også krever kompetanse, evne til nettverksbygging, gode planer og god infrastruktur. Dersom flere kommuner innenfor den samme bo-, arbeids- og serviceregionen driver næringsrettet arbeid på hver sin måte, er det fare for at kommunene ender opp med konkurrerende tiltak i stedet for tiltak som støtter og bygger opp om hverandre. Dersom forutsetningene ellers er til stede, kan en samlet næringspolitikk hjelpe til med å styrke grunnlaget for næringsutviklingen i hele regionen.

Regjeringens ekspertutvalg

- Ekspertutvalget har gitt kriterier som i sum skal ivareta kommunenes fire funksjoner som lokaldemokratisk arena, tjenesteyter, samfunnsutvikler og myndighetsutøver.
- Tabellen under viser hvilke samfunnsmessige hensyn og kriterier ekspertutvalget har lagt til grunn for kommunens rolle som samfunnsutvikler.

Kommunens rolle	Samfunnsmessige hensyn	Kriterier
Samfunnsutvikling	Helhetlig ivaretagelse av areal- og transportinteresser tilpasset klima- og miljøhensyn Tilrettelegging for positiv utvikling i lokalsamfunnet og storsamfunnet	• Funksjonelle samfunnsutviklingsområder • Tilstrekkelig kapasitet • Relevant kompetanse

- Som vist på forrige side, er et av målene ved kommunereformen en mer helhetlig og samordnet samfunnsutvikling, og kommunegrenser som samsvarer bedre med bo- og arbeidsmarkedsregioner. I tillegg samsvarer også målet om bedre kapasitet og kompetanse i kommunene til samfunnsutvikling med kriteriene til ekspertutvalget.
- Vi har i våre vurderinger benyttet disse kriteriene for å vurdere muligheten for å drive med samfunnsutvikling ved de ulike strukturalternativene.

Vurderingskriterier samfunnsutvikling

- Tabellen under viser kriteriene som er benyttet i vurderingen av samfunnsutvikling, men det er gjort flere endringer sammenliknet med vurderingen mot Midt-Troms. Kriteriet om kommunesenter er tatt bort siden dette var brukt for å vurdere om det var et naturlig kommunesenter i en ny kommunene eller om det kunne være en kilde til konflikt. Vi har tatt utgangspunkt i at det ikke er aktuelt for kommunen å vurdere å flytte kommunesenteret til et annet sted i kommunen.
- Vi har tatt inn et kriterium om styrket og samordnet samfunnsutvikling, som er et av målene ved kommunereformen.
- En nærmere beskrivelse av kriteriene finnes under «samlet vurdering samfunnsutvikling».

Kriterier	Beskrivelse	Poengsum
Befolkningsstørrelse	Regjeringens ekspertutvalg har anbefalt en kommunestørrelse på 15 – 20 000 innbyggere for å ha tilstrekkelig kapasitet og relevant kompetanse til å ivareta rollen som samfunnsutvikler.	0-20
Tilstrekkelig kapasitet og relevant kompetanse	Vi har sett på alder på kommuneplanene, samt årsverk i kommunen knyttet til samfunns- og arealplanlegging.	0-20
Funksjonelle samfunnsutviklingsområder	Vi har sett på inndeling i bo- og arbeidsmarkedsregioner og pendlingsdata til nabokommune.	0-20
Styrket og samordnet samfunnsutvikling	Vi har sett om kommunen allerede i dag inngår i samarbeid som ivaretar målet om en styrket og samordnet samfunnsutvikling.	0-10
Avstand til kommunesenter	Vi har sett på interne avstander i kommunene.	0-20
Næringsstruktur	Vi har sett på næringsstrukturen i kommunen, og vurdert om den er variert og om arbeidsplassene er i bransjer som har hatt vekst.	0-10

Befolkningsutvikling

Befolkningsutvikling

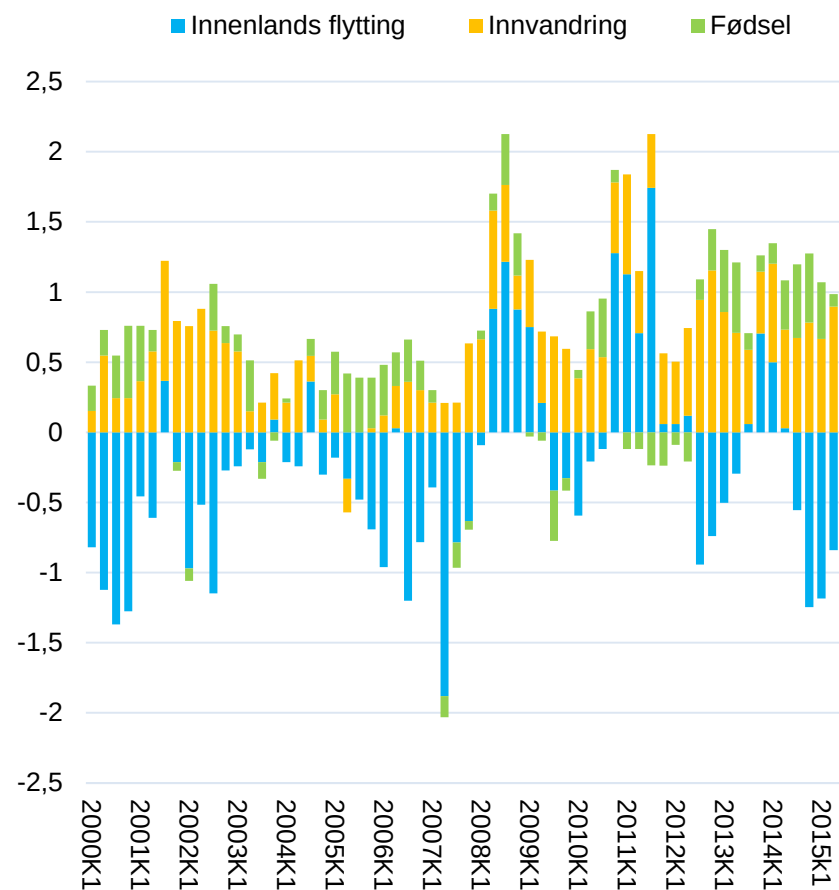
- Figuren viser befolkningsutviklingen i Sørreisa fra 2000 til 2015. Sørreisa har i dag 3 453 innbyggere.
- Som vi ser av figuren har det vært befolkningsvekst i Sørreisa. Det var derimot en liten nedgang i 2007. Innbyggertallet har økt med 161 personer, eller 4,9 prosent samlet sett for hele perioden.

Utvikling i folkemengde fra 2000 til 2015, ved utgangen av 3. kvartal.
Kilde: Telemarksforsking/SSB

Befolkningsutvikling dekomponert

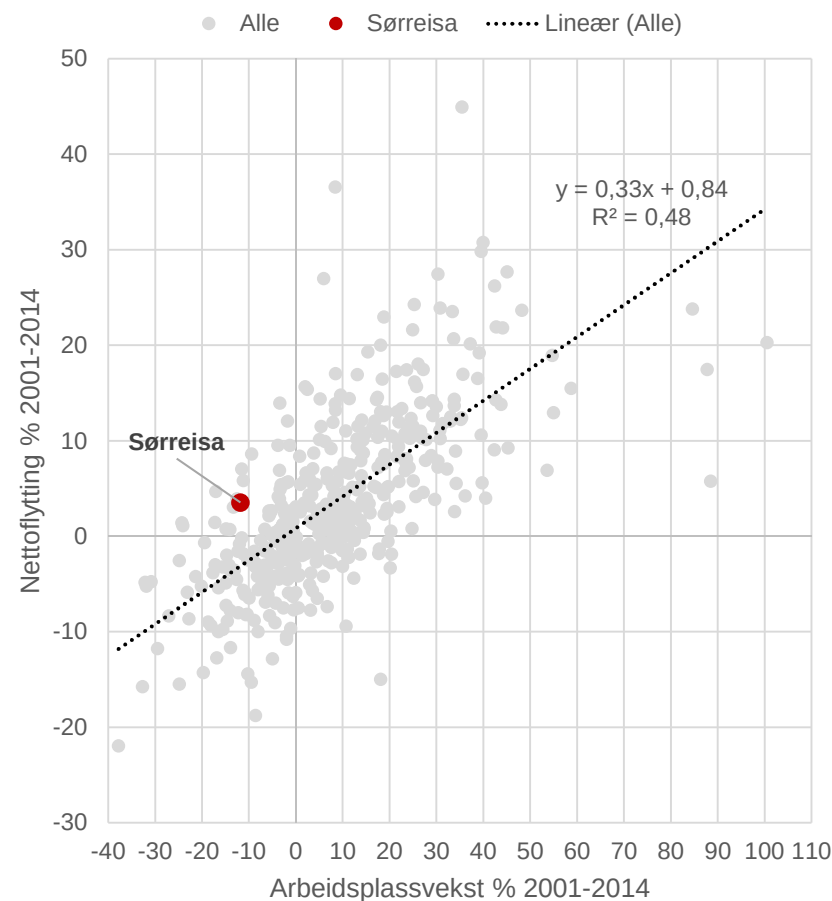
- Figuren til høyre viser kvartalsvis prosentvis befolkningsutvikling 2000 til 2015, dekomponert i innenlands nettoflytting, netto innvandring og fødselsbalanse.
- Det som bidrar til befolkningsveksten er fødselsoverskudd og positiv netto innvandring. Det betyr at det blir født flere enn det dør samtidig som flere flytter fra andre land til Sørreisa enn de som flytter ut.
- Innenlands flytting er negativ i de fleste kvartaler. Det betyr at det flytter flere ut av kommunen enn det flytter inn. I 2008 og 2011 har nettoflytting bidratt en stor del til befolkningsveksten.

Kvartalsvis prosentvis befolkningsutvikling dekomponert i innenlands nettoflytting, netto innvandring og fødselsbalanse. 2000-2015. Kilde: SSB/Telemarksforskning

Forventet nettoflytting

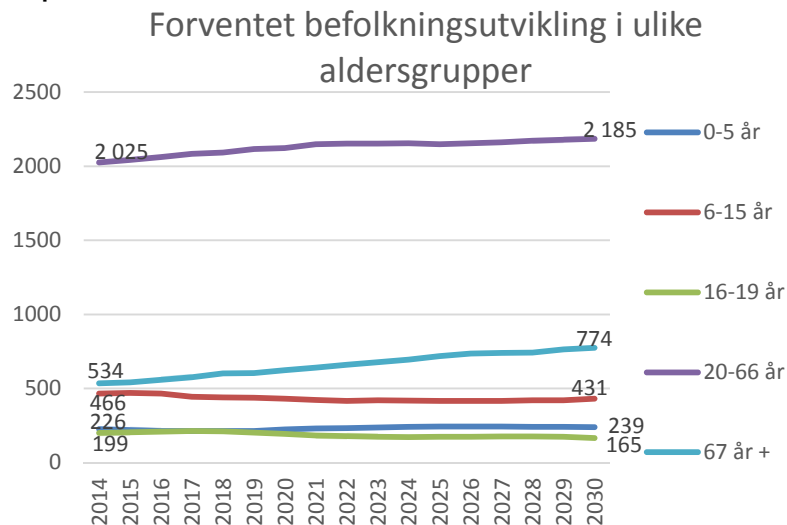
- Figuren til høyre viser sammenhengen mellom arbeidsplassvekst og nettoflytting i alle kommunene i Norge og i Sørreisa fra 2001 til 2014.
- Vi kan se at nettoinnflytting til Sørreisa har vært høyere enn det kunne forventes ut fra arbeidsplassveksten.
- Dette skyldes god arbeidsmarkedsintegrasjon. Slik sett har Sørreisa vært attraktiv som bosted samlet sett over hele perioden.

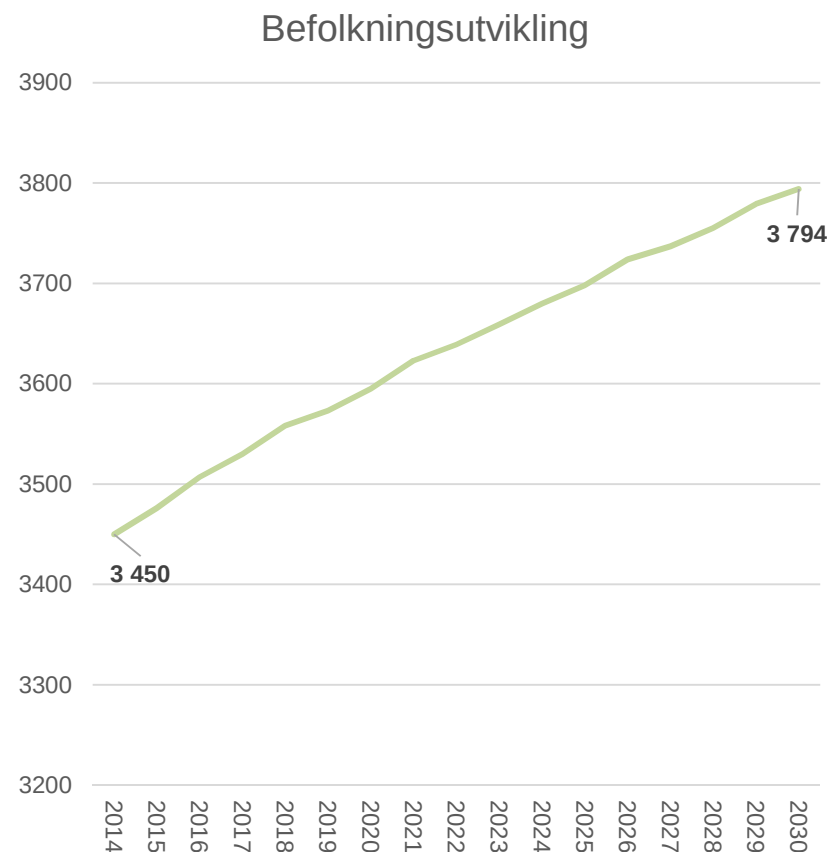
Forventet nettoflytting 2001-2014
Kilde: Telemarksforsking/SSB

Fremskrevet befolkningsutvikling

- Figuren til høyre viser at folketallet i Sørreisa er forventet å øke fram mot 2030 med 344 personer (startpunkt i 2014). Det tilsvarer en vekst på 10 prosent.
- Figuren under viser fremskrevet befolkningsutvikling fordelt på ulike aldersgrupper. Vi ser at det jevnt over vil være vekst i nesten alle aldersgrupper (dog ikke 16-19 år). Størst vil veksten være blant de eldste aldersgruppe (67 + år) med 44,9 prosent vekst.

Framscrevet befolkningsvekst fra 2014 til 2030 – SSBs middelframskrivning (MMMM). Kilde: SSB

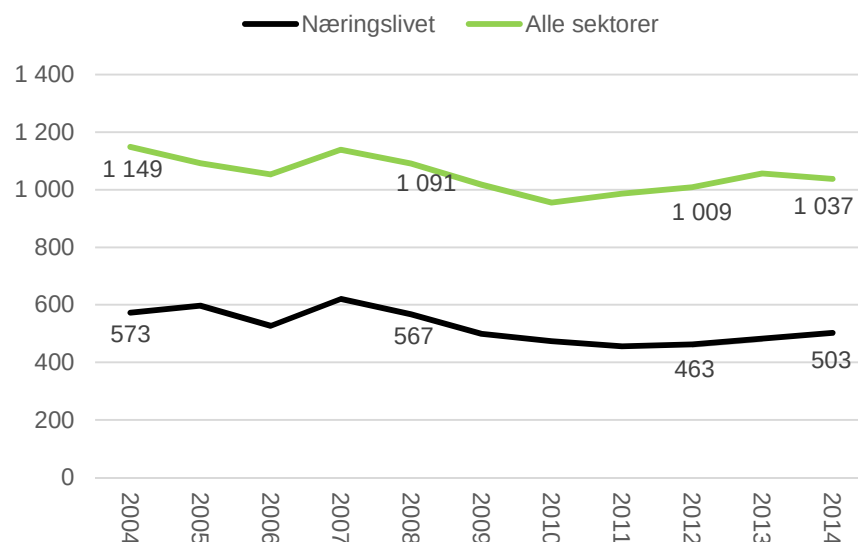

Framscrevet befolkningsvekst fra 2014 til 2030 – SSBs middelframskrivning (MMMM). Kilde: SSB

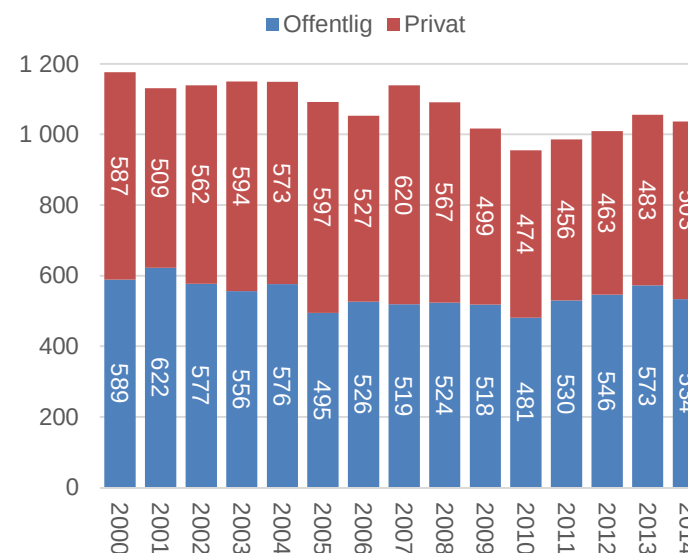
Næringsutvikling

Arbeidsplassutvikling i Sørreisa

- Figuren nede til venstre viser at Sørreisa samlet sett har hatt en nedgang på 9,7 prosent i antall arbeidsplasser fra 2004 til 2014. Figuren viser at nedgangen i næringslivet har bidratt mest (12,2 prosent) til denne negative trenden.
- Figuren til høyre viser fordelingen mellom arbeidsplasser i offentlig og privat sektor. Her ser vi igjen tendensen som beskrevet ovenfor. Det har vært nedgang i arbeidsplasser i privat sektor med 70 arbeidsplasser. Det har også vært nedgang i offentlig sektor, men denne har kun utgjort 42 arbeidsplasser.
- Samlet er det en negativ trend når det gjelder vekst i arbeidsplasser i Sørreisa.

Arbeidsplassutvikling i alle sektorer og i næringslivet i Sørreisa. 2004-2014.
Kilde: SSB

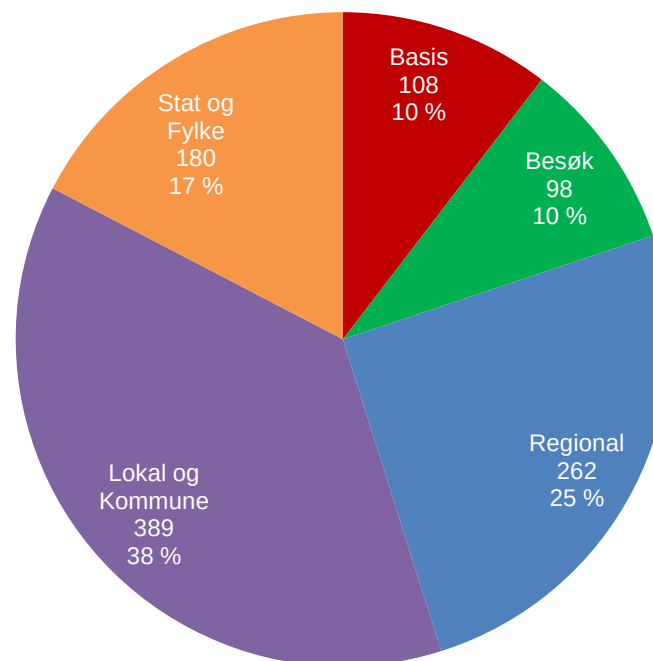
Antall arbeidsplasser i offentlig og privat sektor i Sørreisa. 2000-2014. Kilde: Telemarksforsking/SSB

Arbeidsplasser fordelt på sektorer

Videre er det interessant å se på hvordan arbeidsplassene i kommunen er fordelt mellom ulike sektorer. Arbeidsplassene er fordelt etter:

- Fylke og stat
- Lokal og kommune
 - *Lokale næringer* er næringsliv som leverer tjenester til den lokale befolkningen, og som i stor grad substituerer tjenester fra offentlig sektor. Dette er tjenester som barnehager, skoler, primærhelsetjenester og renovasjon.
- Basisnæringer
 - *Basisnæringer* er næringsliv som konkurrerer på et nasjonalt eller internasjonalt marked. Basisnæringene produserer varer eller tjenester på et sted, som selges og konsumeres hovedsakelig utenfor stedet der produksjonen foregår. Primærnæringer som landbruk, gruver og industri, tilhører basisnæringene. Samtidig er det en del tjenesteproduksjon som også defineres som basisnæringer. Dette er tjenester som IT, telekom og teknologiske tjenester.
- Besøksnæringer
 - *Besøksnæringer* er næringsliv som kjennetegnes av at kunden må være personlig til stede. Besøksnæringene inkluderer all turisme, men også butikkhandel og en del personlige tjenester.
- Regionale næringer
 - De *regionale* næringene består av bransjer som både har annet næringsliv, offentlige institusjoner og befolkningen som kunder, og som hovedsakelig retter seg mot et regionalt marked. Det er bransjer som bygg og anlegg, transport og forretningsmessig tjenesteyting. Vi finner ofte en konsentrasjon av de regionale næringene i byer og sentra.

Kakediagrammet under viser hvordan de 1 037 arbeidsplassene i Sørreisa er fordelt på ulike sektorer i 2014. Det er lokale næringene og kommune som er størst. Deretter følger regionale næringer, så stat og fylke. Besøks- og basisnæringene er like store.

Arbeidsplasser fordelt på ulike sektorer i Sørreisa. Absolutte tall og prosent i 2014. Kilde: Telemarksforsking

Private arbeidsplasser fordelt på næring

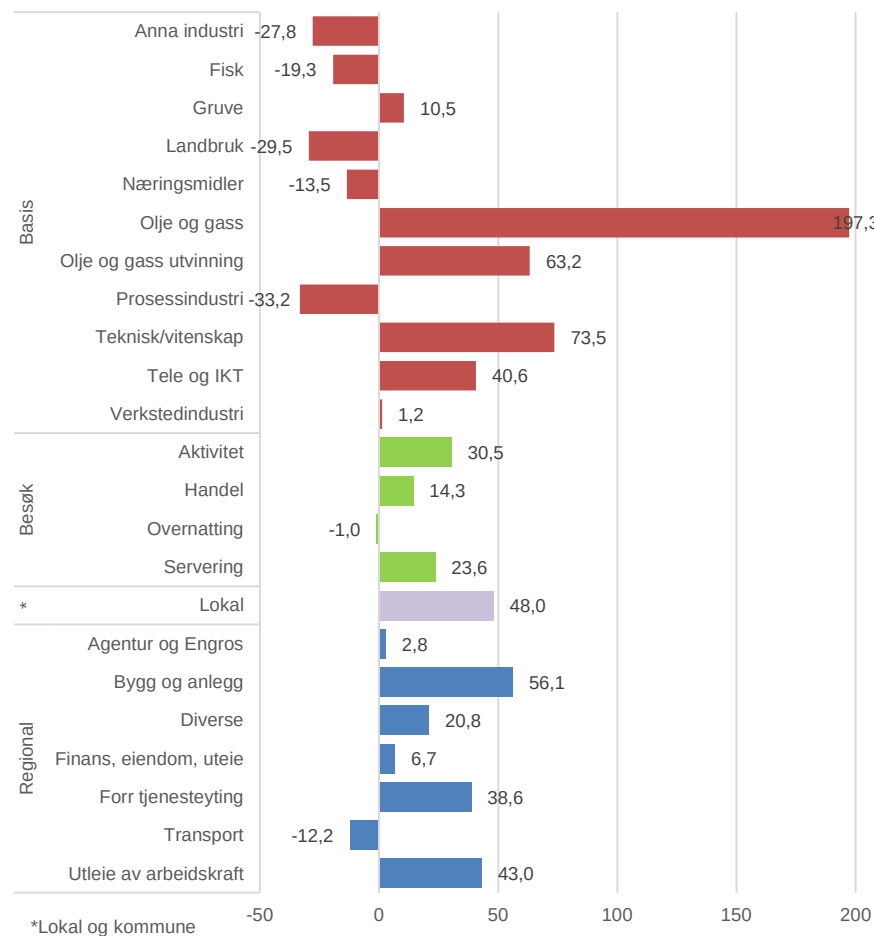
- I tabellen til høyre er de 503 arbeidsplassene i privat sektor i Sørreisa fordelt inn i ulike bransjer under basisnæringer, besøksnæringer, lokale næringer og regionale næringer.
- Innenfor basisnæringene er det flest arbeidsplasser i anna industri og landbruk.
- Under besøk ser vi at det er flest arbeidsplasser knyttet til handel.
- Det er en del arbeidsplasser i lokale næringer.
- Under regional er det bygg og anlegg, transport og diverse som sysselsetter flest. Bygg og anlegg er den største bransjen i Sørreisa.

Næring	Bransje	Arbeidsplasser
Basis	Annen industri	39
	Næringsmidler	11
	Verkstedindustri	12
	Fisk	11
	Landbruk	25
	Teknisk/vitenskap	10
Besøk	Aktivitet	13
	Handel	75
	Overnatting	9
	Servering	1
Lokal og Kommune	Lokal	35
Regional	Agentur og Engros	20
	Bygg og anlegg	119
	Diverse	37
	Finans, eiendom, utleie	13
	Forr tjenesteyting	24
	Transport	48
	Utleie av arbeidskraft	1
Totalsum		503

Antall arbeidsplasser i de ulike bransjene som inngår under de ulike næringstypene i privat sektor i 2014 i Sørreisa. Kilde: Telemarksforsking

Lokaliseringskvotient - forklaring

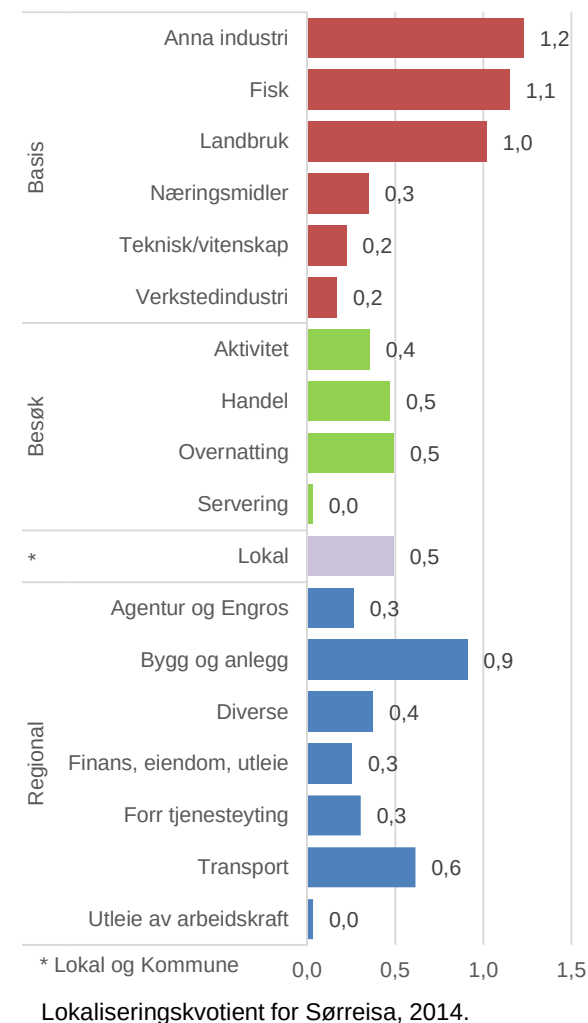
- Lokaliseringskvotienter sier noe om hvor store bransjene er i kommunen/på stedet relativt til resten av landet. Antall arbeidsplasser i bransjen er delt på totalt antall sysselsatte i kommunen. Denne andelen er delt på tilsvarende andel for landet. Når tallet er 1, er andelen den samme som for Norge. Det betyr at dersom andelen er lavere enn 1, er det en lavere andel som jobber i den bransjen sammenlignet med landet, og omvendt dersom tallet er høyere enn 1. Dersom tallet er for eksempel 2, er det dobbelt så mange som jobber i bransjen i den aktuelle kommunen enn landsgjennomsnittet.
- Figuren til høyre viser Norges vekst på landsbasis fra 2001 til 2014. Det gir et bilde av hvilke bransjer som er i vekst, og hvilke som er i nedgang.
- Bransjene som har hatt størst vekst siden 2001, er olje og gass, olje- og gassutvinning, teknisk/vitenskap, lokale næringer, bygg og anlegg, forretningsmessig tjenesteyting og utleie av arbeidsplass.
- Det har vært størst nedgang i anna industri, fisk, landbruk, næringsmidler, prosessindustri og transport.
- Lokaliseringskvotienten på neste side viser arbeidsplasser i Sørreisa i 2014 relativt til landsgjennomsnittet i 2014.

Arbeidsplassvekst i de ulike bransjene i Norge i perioden 2001 - 2014. I prosent.

Lokaliseringskvotient - Sørreisa

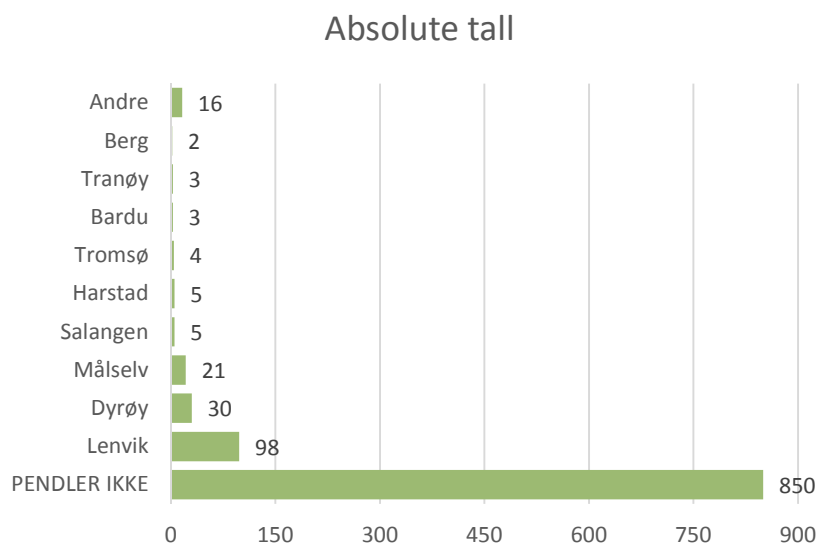
- Sørreisa har relativt mye næring innenfor anna industri og fisket. Dette er bransjer det på landsbasis har vært nedgang i antall arbeidsplasser fra 2001 og fram til i dag.
- Sørreisa har relativt lite næring innenfor de andre bransjene. Landbruk er relativt sett like stor i Sørreisa som nasjonalt.
- Sørreisa har dermed relativt lite i bransjer som på landsbasis har fått flere arbeidsplasser. Basert på den nasjonale veksten - bransje for bransje - etter finanskrisen, har dette medført at Sørreisa har forventet å få arbeidsplassnedgang. Arbeidsplassveksten har vært dårligere enn veksten i Norge når vi justerer for bransjesammensetningen. Attraktiviteten for næringslivet i Sørreisa har i gjennomsnittet og samlet sett i perioden fra 2001 fram til 2014 vært lavere enn landsgjennomsnitt. Men arbeidsplassveksten i de regionale næringene har vært mye høyere enn forventet i de siste to årene tilsvarende 44 arbeidsplasser som tegnes en positiv trend.

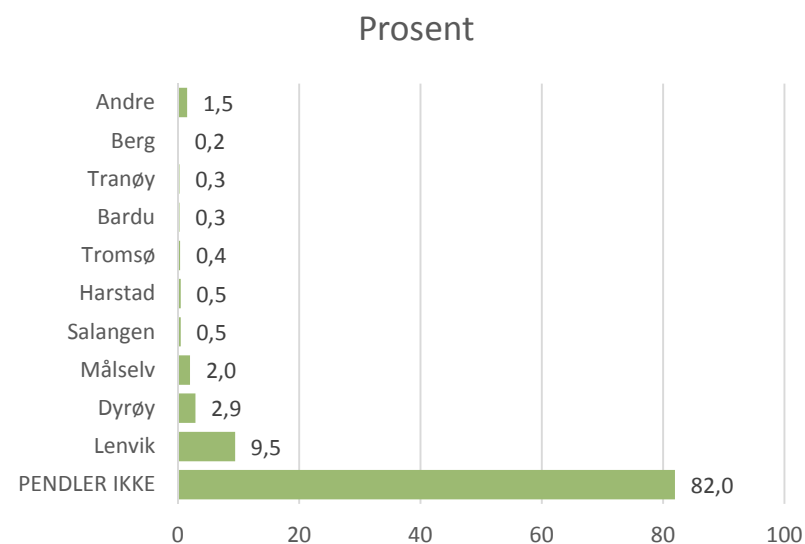
Pendling og avstander

Innpendling

- Figuren under viser innpendling til Sørreisa i absolutte tall og prosent.
- Det er til sammen 1 037 arbeidsplasser i Sørreisa per 4. kvartal 2014. 850 arbeidsplasser, eller 82 prosent, er besatt av personer som bor i kommunen.
- 98 personer fra Lenvik pendler inn til Sørreisa. Dette utgjør 9,5 prosent av de sysselsatte som arbeider i Sørreisa. Videre følger Dyrøy og Målselv.

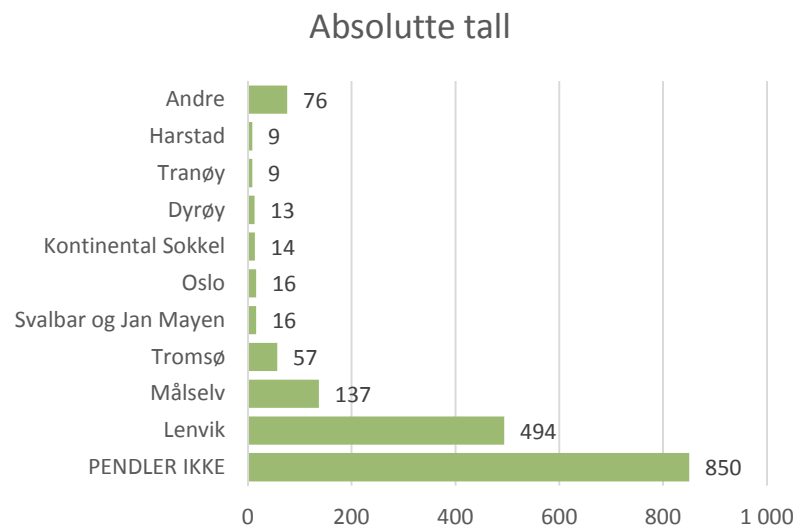
Innpendling til Sørreisa kommune i absolutte tall. 2014.
Kilde: SSB og nykommune.no

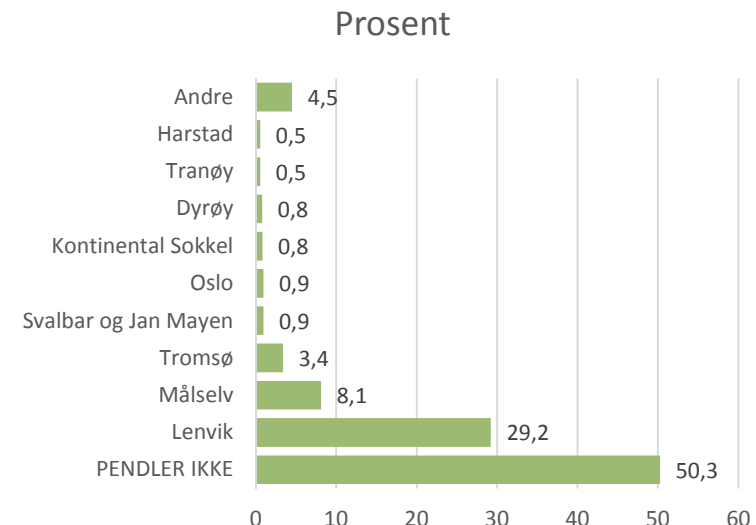
Innpendling til Sørreisa kommune i prosent. 2014.
Kilde: SSB og nykommune.no

Utpendling

- Figurene under viser utpendling fra Sørreisa til andre kommuner i absolutte tall og prosent.
- Som vi så på forrige side, så både bor og arbeider 850 personer i Sørreisa. Dette utgjør 50,3 prosent av de sysselsatte i kommunen.
- Det er 494 personer som pendler til Lenvik, dette utgjør 29,2 prosent av innbyggerne i Sørreisa som er sysselsatt. Videre følger Målselv og Tromsø.

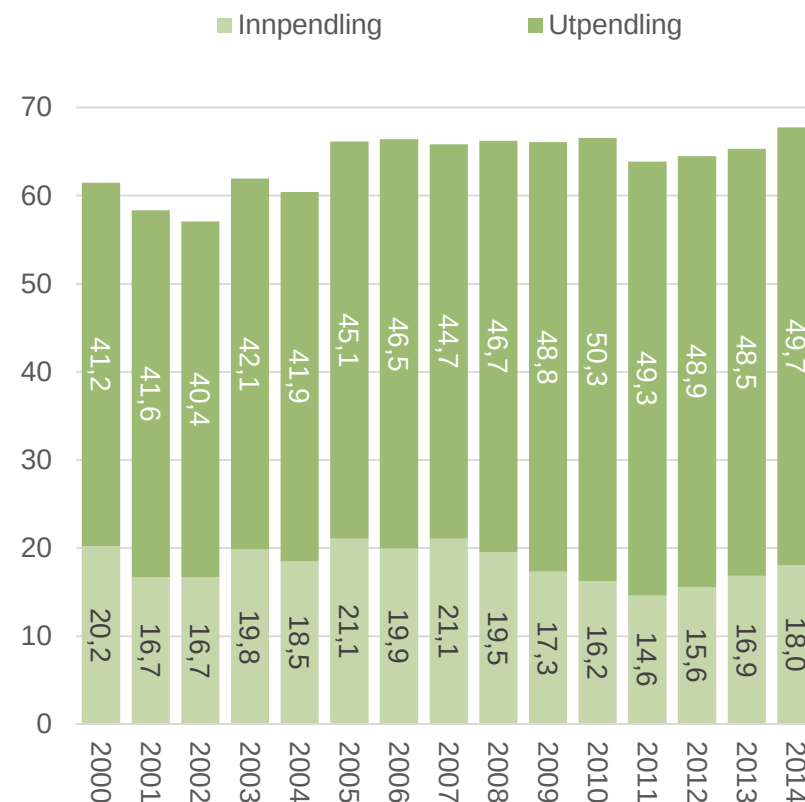
Utpendling fra Sørreisa kommune i absolutte tall. 2014.
Kilde: SSB.no

Utpendling fra Sørreisa kommune i prosent. 2014.
Kilde: SSB.no

Arbeidsmarkedsintegrasjon

- I figuren til høyre ser vi arbeidsmarkedsintegrasjonen i Sørreisa i de enkelte år fra 2000 til 2014. Det er summen av andelen av den sysselsatte befolkningen som pendler ut og andelen av arbeidsplassene på stedet som det pendles inn til.
- Som figuren viser er det en del av de sysselsatte som pendler ut, mens det er færre av arbeidsplassene i Sørreisa det pendles inn til.

Pendling til og fra Sørreisa kommune i prosent. 2014.
Kilde: SSB og nykommune.no

Interne avstander i kommunen

- Sørreisa er en relativt kompakt kommune. Ifølge Kostra (2014) er gjennomsnittlig reisetid for innbyggerne til kommunesenteret 4,3 minutter. Vi har fått opplyst at det er ca. 2 mil fra alle ytterkantene i kommunen til sentrum.

Samfunnsutvikling i kommunen

Lokalt og regionalt samarbeid

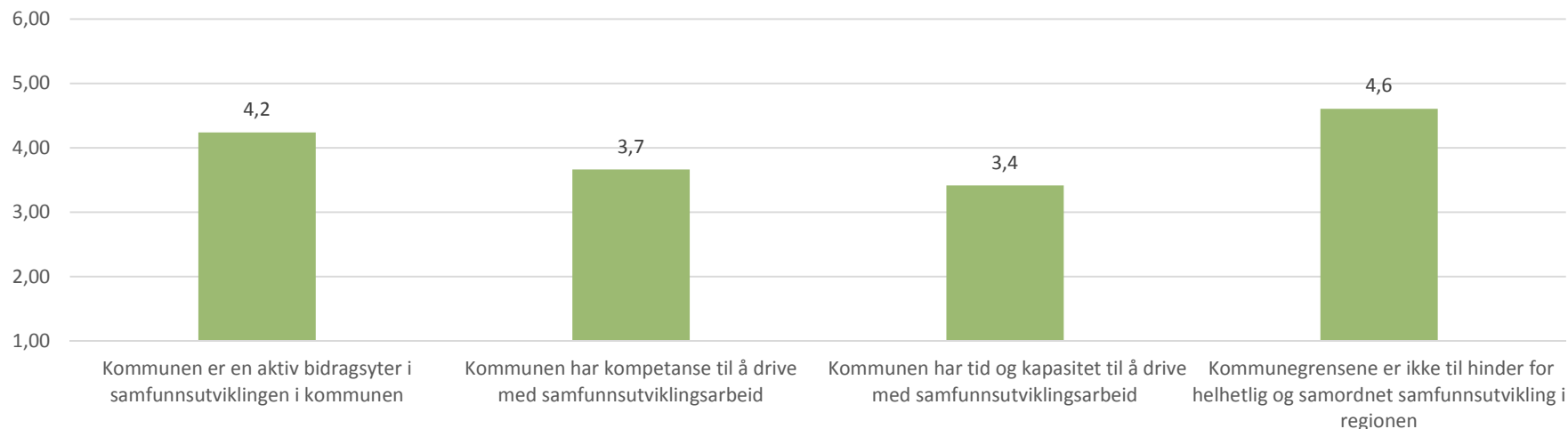
Regjeringen mener kommunereformen skal bidra til styrket og samordnet lokal og regional utvikling i alle deler av landet knyttet til:

- Arealbruk/planlegging
- Samfunnssikkerhet- og beredskap
- Transport
- Næring
- Miljø og klima
- Som vi ser av tabellen har Sørreisa noe samarbeid på de ulike områdene. Det meste er innenfor næring.

Område	Samarbeid
Næring	- Filmcamp AS - SenjaLab - Mitra AS
Transport	
Klima/miljø	- Oljevernssamarbeid
Areal/planlegging	- Kystsoneplan Midt- og Sør-Troms
Samfunnssikkerhet og beredskap	-Brannavtale med Dyrøy -Forsvarskoordinator

Samfunnsutvikling – svar fra spørreundersøkelsen

- I spørreundersøkelsen ba vi respondentene om å vurdere flere påstander om samfunnsutvikling. De gjennomsnittlige svarene er gjengitt nedenfor.
- Som vi ser av figuren vurderer respondentene kommunen som en aktiv bidragsyter i samfunnsutviklingsarbeidet. Kompetansen vurderes som marginalt positiv, og respondentene mener at kommunen ikke har tid og kompetanse til å drive med samfunnsutviklingsarbeid. Kommunegrensene blir ikke sett på som en hindring for helhetlig og samordnet samfunnsutvikling i regionene.

Tilstrekkelig kapasitet og relevant kompetanse

Resultat fra NIVI Rapport 2014:1 Kartlegging av plankapasitet og plankompetanse i kommunene, sier noe om landets kommuner sin kapasitet og kompetanse til å ivareta planlegging etter krav i plan- og bygningsloven.

Kapasitet er definert som «kommunenes evne til å ivareta alle oppgaver og den saksmengden kommunene står overfor». 61 % av kommunene har 0,5 årsverk eller mindre til samfunnsplanlegging, og 32 % av kommunene har 0,5 årsverk eller mindre arealplanlegging. Et fagmiljø kan per definisjon minimum bestå av 2 personer, og det betyr at kun 28 % av kommunene har fagmiljø til å ivareta arealplanlegging og kun 6 % av kommunene har fagmiljø til å ivareta samfunnsplanlegging. Jo mindre kommunestørrelsene er, jo høyere er opplevelsen av manglende kapasitet på planområdet.

Kompetanse er definert som «tilgang til personale med nødvendig formalkompetanse og/eller realkompetanse innenfor planlegging». 82 % av kommunene mener de i stor grad har nødvendig fagkompetanse til å ivareta oppgavene innenfor arealplanlegging og 68 % av kommunene mener de i stor grad har nødvendig fagkompetanse til å ivareta oppgavene innenfor samfunnsplanlegging. Utdanningsbakgrunnen blant samfunns- og arealplanleggere i kommunene er variert, og et fellestrekk synes å være utfordringer i rekruttering av sivilingeniører, arkitekter og arealplanleggere.

Det ser ut til at landets kommuner gjennomgående har bedre kompetanse enn kapasitet. Men i små fagmiljø, eller der fagmiljø ikke eksisterer, kan det være svært utfordrende å opprettholde og utvikle fagkompetanse.

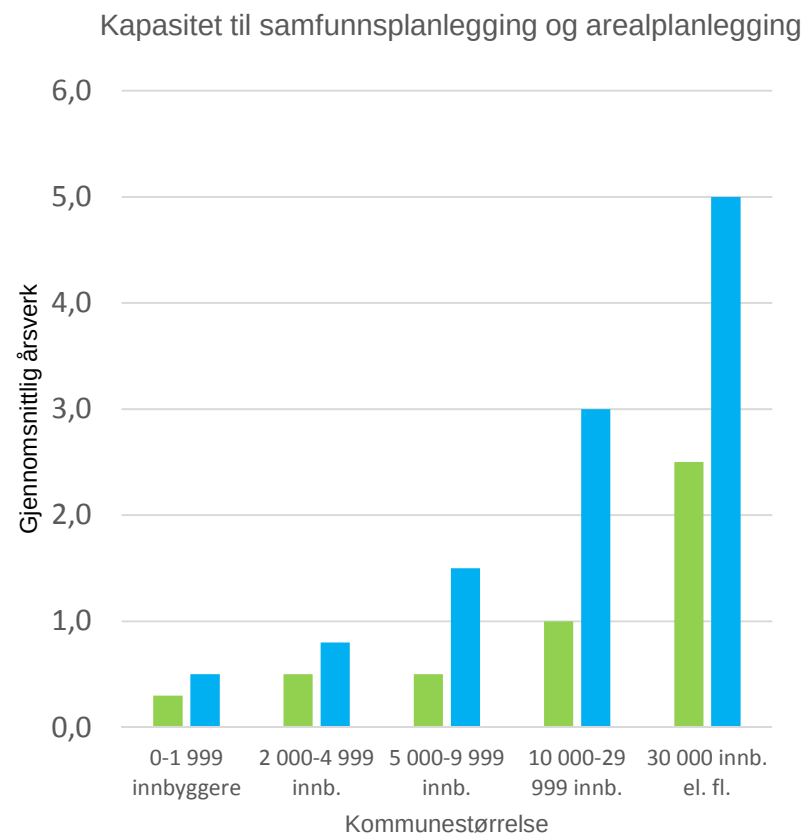

Diagram basert på tabell 3.2 NIVI Rapport 2014:1

Kapasitet og kompetanse i Sørreisa

- På forrige side så vi at på landsbasis oppgir kommuner på størrelse med Sørreisa (2.000 til 4.999 innbyggere) at de i snitt har ca. 0,5 årsverk til samfunnsplanlegging og 0,8 årsverk til arealplanlegging.
- Plan og bygningsloven setter rammene for samfunns- og arealplanleggingen i kommunene. Kommunen skal ha en samlet kommuneplan som omfatter samfunnsdel og arealdel (§ 11-1). *Kommuneplanens samfunnsdel* tar stilling til langsiktige utfordringer, mål og strategier for kommunen som samfunn og som organisasjon og bør beskrive og vurdere alternative utviklingsstrategier. Handlingsdelen angir hvordan planen skal følges opp de fire påfølgende år eller mer, og revideres årlig. *Kommuneplanens arealdel* er en overordnet plan som viser sammenhengen mellom framtidig samfunnsutvikling og bruk av arealene i kommunen. Areal og samfunnsdelen av kommuneplanen i Sørreisa er 20 år gammel (Kostra 2014). Folketallsutviklingen tatt i betraktning kan Sørreisa forvente seg omtrent samme kompetanse på dette området som i dag. Blir det interkommunale plankontoret som p.t utredes, vil dette øke kapasiteten og kompetansen for Sørreisa betraktelig.

Samlet vurdering samfunnsutvikling

Vurderingssystem samfunnsutvikling

- For å gjøre rapporten mer leservennlig, og for å skille de ulike kriteriene fra hverandre, har vi brukt tre ulike smileys for å vurdere de ulike kriteriene og gi en samlet vurdering. Disse er 😊, 😐 og 😞.
- Innenfor hvert kriterium har vi laget et poengsystem for vurdering. Det er vist i tabellen under og på neste side.
- Vurderingssystemet er i utgangspunktet laget for å vurdere sammenslåing av to eller flere kommuner. Siden vi nå vurderer én kommune, har vi derfor tilpasset kriteriene noe. Kriteriet kommunesenter er tatt ut.
- Under tilstrekkelig kapasitet og kompetanse har vi sett på hva kommunene kan forvente seg framover; på funksjonelle samfunnsutviklingsområder har vi sett på tilhørighet til bo- og arbeidsmarkedsregioner og på avstand til kommunesenter har vi tatt utgangspunkt i avstand fra kommunesenteret til tettsteder og bygder med skole.
- Samlet er det mulig å oppnå 100 poeng. Terskelen for å oppnå de ulike smileyene er følgende: 0 - 33 poeng gir rød smiley, fra 34 – 66 poeng gir gul smiley og over 67 poeng gir grønn smiley.

Vurderingskriterium	Grense	Poeng	Smiley
Befolkningsgrunnlag	Under 5 000 innbyggere	0	😞
	5 000 – 14 999 innbyggere	10	😐
	Over 15 000 innbyggere	20	😊
Tilstrekkelig kapasitet og relevant kompetanse	Kommunen kan forvente dårligere kapasitet og kompetanse i framtiden	0	😞
	Kommunen kan forvente omtrent samme kapasitet og kompetanse i framtiden	10	😐
	Kommunen kan forvente bedre kapasitet og kompetanse i framtiden	20	😊

Vurderingssystem samfunnsutvikling

Vurderingskriterium	Grense	Poeng	Smiley
Funksjonelle samfunnsutviklingsområder	Tilhører et annet bo- og arbeidsmarkedsområde, og har over 25 prosent utpendling/innpending til en eller flere andre kommuner	0	
	Eget BA-områder/tilhører et annet BA-område, men har under 25 prosent utpendling/innpending til en eller flere andre kommuner.	10	
	Eget bo- og arbeidsmarkedsområde.	20	
Styrket og samordnet samfunnsutvikling	Kommunen har i dag lite samarbeid på de fem områdene arealbruk/planlegging, samfunnssikkerhet og beredskap, transport, næring og miljø og klima.	0	
	Kommunen har i dag noe samarbeid på de fem områdene arealbruk/planlegging, samfunnssikkerhet og beredskap, transport, næring og miljø og klima.	5	
	Kommunen har, samfunnssikkerhet og beredskap, transport, næring og i dag mye samarbeid på de fem områdene arealbruk/planleggingmiljø og klima.	10	
Avstand til kommunesenter	Gjennomsnittlig reisetid i kommunen er over 60 minutter.	0	
	Gjennomsnittlig reisetid i kommunen er mellom 45 og 60 minutter.	10	
	Gjennomsnittlig reisetid i kommunen er under 45 minutter.	20	
Næringsstruktur	Kommunen har en lite variert næringsstruktur, og overvekt av arbeidsplasser i nedgangsbransjer.	0	
	Kommunen har en variert næringsstruktur, men en del arbeidsplasser i nedgangsbransjer.	5	
	Kommunen har en variert næringsstruktur med arbeidsplasser i både basis-, besøk- og regionale næringer, og en overvekt av arbeidsplasser i vekstbransjer.	10	

Oppsummering Samfunnsutvikling

Vurderingskriterium	Grense	Poeng	Smiley
Befolkningsgrunnlag	Sørreisa kommune har under 5 000 innbyggere.	0/20	
Tilstrekkelig kapasitet og relevant kompetanse	Det kan forventes at kapasiteten og kompetansen til Sørreisa vil endre seg lite fra i dag.	10/20	
Funksjonelle samfunnsutviklingsområder	Sørreisa tilhører BA-region Lenvik og har over 25 prosent utpendling til Lenvik	0/20	
Styrket og samordnet samfunnsutvikling	Kommunen har i dag noe samarbeid på de fem områdene.	5/10	
Avstand til kommunesenter	Sørreisa er en kompakt kommune, noe som fører til at avstanden til kommunesenteret er kort.	20/20	
Næringsstruktur	Sørreisa har en næringsstruktur som bærer preg av å ha flere arbeidsplasser i nedgangsbransjer enn oppgangsbransjer. I tillegg har det vært en negativ utvikling i antall arbeidsplasser de senere år.	0/10	
Samlet score	Samlet får Sørreisa en score på 35 av 100 poeng på samfunnsutvikling	35/100	

Oppsummering - Samfunnsutvikling

- Det forventes folkevekst i Sørreisa, men folketallet vil ikke overstige 5 000 innbyggere fram mot 2040.
- Innenfor arbeidet med samfunnsutvikling påpekes det at kommunen er sårbar. Det er noe relevant kompetanse i kommunen, og Sørreisa har siden 2014 hatt egen arealplanlegger ansatt. Det blir trukket frem i statusbildet at liten kapasitet blant de ansatte fører til at arbeid som f.eks. overordnede planer blir «satt på vent».
- Ifølge KOSTRA (2014) er kommuneplanens areal- og samfunnsdel 20 år gammel. Det blir også påpekt i statusbildet at disse planene er utdaterte, og at kommunen ikke har hatt kapasitet til å prioritere dette arbeidet.
- Muligheten til å ivareta rollen som samfunnsutvikler blir sett på utfordrende særlig på grunn av lav kapasitet i kommunen. Det utredes en løsning om felles plankontor med flere omkringliggende kommuner. Et slikt felles plankontor fører til økt kapasitet og kompetanse.
- Sørreisa er en kompakt kommune. Det er relativt korte avstander for innbyggerne til kommunesenteret. KOSTRA (2014) oppgir en gjennomsnittlig reisetid for innbyggerne til kommunesenteret på 4,3 minutter.
- Kommunen har samlet de fleste enhetene i sentrum. Det er «en av alt», med unntak av barnehager og skoler. Det har også vært fokus på sentrumsutvikling de senere årene.
- Rekruttering av fagpersonell til samfunnsutviklingsarbeid har vært krevende.

Oppsummering - samfunnsutvikling (forts.)

- Sørreisa er ikke en egen bo- og arbeidsmarkedsregion, men inngår i BA-region Lenvik. Det er nesten 30 prosent av de sysselsatte i kommunen pendler til Lenvik. Om lag 50 prosent av de sysselsatte har arbeidssted og bosted i Sørreisa kommune.
- Noe samarbeid interkommunalt for samfunnsutvikling innenfor miljø; viltregion, forsvarskoordinator. Mitra AS, Senja næringshage, Filmcamp AS, kystsoneplan
- Finnsnes regnes i stor grad som «byen». I statusbildet påpekes det at det er stor handelslekkasje i Sørreisa kommune.
- Det er et potensial for å videreutvikle satsning på f.eks. friluftsfier i kommunen.
- Forsvaret er en relativt stor arbeidsgiver i kommunen. Det vil få negative konsekvenser for Sørreisa dersom forsvaret skulle omstrukturere/legge ned sin virksomhet.
- Næringslivet i Sørreisa bærer preg av å ha relativt lite variert næringsliv. Det har samlet sett også vært nedgang i antallet arbeidsplasser.

Økonomi

Mål ved reformen og ekspertutvalget

- Et av målene ved kommunereformen er bærekraftige og økonomisk robuste kommuner. Regjeringen peker på at større kommuner vil ha større ressursgrunnlag og kan også ha en mer variert befolknings- og næringssammensetning. Det gjør kommunene mer robuste ovenfor uforutsette hendelser og utviklingstrekk. Bærekraftige og økonomisk robuste kommuner vil legge til rette for en mer effektiv ressursbruk innenfor begrensede økonomiske rammer (kommunereform.no).
- Ekspertutvalget har gitt kriterier som i sum skal ivareta kommunenes fire funksjoner som lokaldemokratisk arena, tjenesteyter, samfunnsutvikler og myndighetsutøver. Ekspertutvalget hadde altså ikke økonomi som et eget område, men det er to kriterier under tjenesteyting som er relevant for økonomi, og som vi også ser på i denne delen av rapporten:
 - Økonomisk soliditet
 - Effektiv tjenesteproduksjon

Vurderingskriterier økonomi

- Tabellen under viser kriteriene som er benyttet i vurderingen av økonomi. Det er gjort flere endringer sammenlignet med vurderingene i utredningen for Midt-Troms regionråd:
 - På kriteriet frie inntekter er det tatt utgangspunkt i hvordan inntektsnivået for kommunen er i dag (mens det i rapportene som omhandler sammenslåing er sett på hvordan dette vil endre seg ved sammenslåing). Vi har også gjort noen vurdering av effektene av nytt inntektssystem.
 - Vi har tatt ut kriteriet om økonomiske virkemidler i kommunereformen. Dersom kommunen består som egen kommune, vil en ikke kunne ta del i disse midlene, så vi har redegjort for i rapporten hva dette innebærer.
 - Vi har sett på effektiviseringsgevinster innenfor administrasjon og tjenesteområdene i dagens kommune etter samme metodikk som vi bruker i utredningen av kommunesammenslåinger.
 - Vi har tatt vekk kriteriet om konsesjonskraft. Inntektene fra konsesjonskraft vil kunne endre seg ved endringer i kommunestrukturen, mens inntektene vil være konstante dersom det ikke skjer endringer i strukturen.
 - For å vurdere økonomisk soliditet har vi i tillegg til å se på netto driftsresultat også tatt med nivå på disposisjonsfond.
 - En nærmere beskrivelse av kriteriene finner du under samlet vurdering økonomi.

Kriterier	Beskrivelse	Poengsum
Netto driftsresultat	Vi har sett på kommunens driftsresultat i % av brutto driftsinntekter.	0-10
Disposisjonsfond	Vi har sett på nivå på disponibelt disposisjonsfond i prosent av brutto driftsinntekter.	0-10
Korrigerte frie inntekter	Vi har sett på dagens inntektsnivå målt ved korrigerte frie inntekter.	0-20
Nytt inntektssystem	Vi har sett på isolerte effekter ut fra høringen om forslag til nytt inntektssystem.	0-20
Effektiviseringsgevinster på administrasjon	Vi har sett på potensial for effektivisering på administrasjon vurdert mot kommuner på samme størrelse i samme fylke.	0-20
Effektiviseringsgevinster på tjenesteproduksjon	Vi har med utgangspunkt i utgiftsbehovet til kommunen sett på om det er rom for effektiviseringsgevinster på tjenesteområdene.	0-10
Forventet endring i demografikostnader	Vi har sett på om forventet endring i befolknings-sammensetningen vil gi endringer i demografikostnader.	0-10

Inntekter og økonomiske nøkkeltall

Korrigerte frie inntekter – en indikator som viser kommunens reelle inntektsnivå

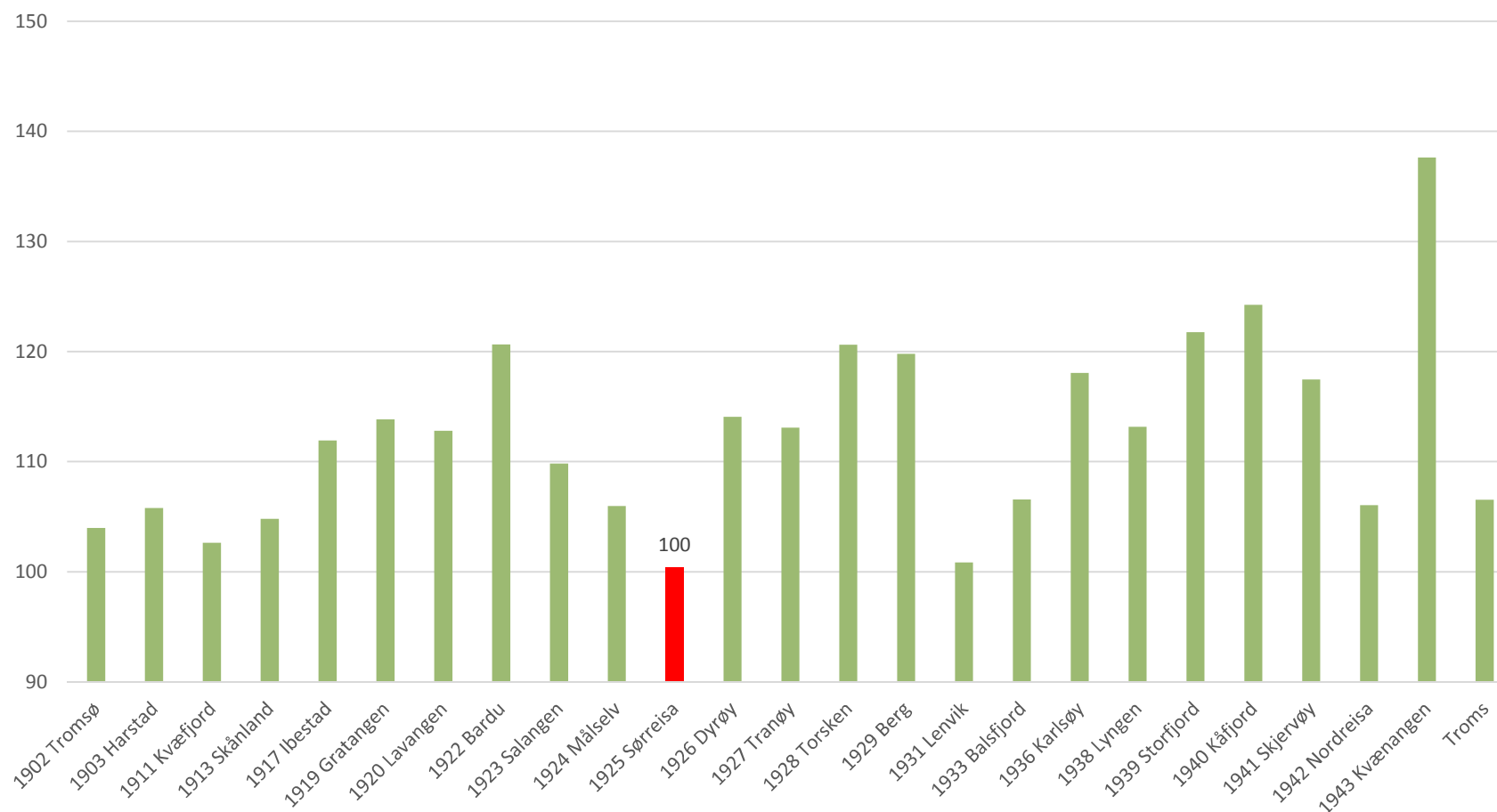
- Korrigerte frie inntekter viser nivået på de frie inntektene (rammetilskudd og skatt) korrigert for variasjon i utgiftsbehov (ifølge kriteriene i inntektssystemet).
- Tabellen under viser korrigerte frie inntekter for Sørreisa og en annen sammenlignbar «gruppe-2 kommune» i Troms. Nivået (i prosent av landsgjennomsnittet) er vist både med og uten eiendomsskatt og konsesjonskraftinntekter.
 - I KOSTRA (SSBs statistikk over kommunal tjenesteproduksjon og økonomi) er kommunene delt inn i ulike kommunegrupper etter folkemengde og økonomiske rammebetingelser (bundne kostnader og frie inntekter). Hensikten er å gjøre det mulig å sammenligne «like kommuner». Sørreisa er plassert i kommunegruppe 2. Dette er små kommuner med middels bundne kostnader per innbygger og middels frie disponible inntekter.
- Sørreisa kommune lå på landsgjennomsnittlig nivå for utgiftskorrigerte frie inntekter (inkl. eiendomsskatt og konsesjonskraftinntekter) i 2014. Kommunen må slik sett sies å være en middelinntektskommune. Kommunens inntektsnivå er i sin tur styrende for det tjenestenivået kommunen kan levere til innbyggerne.

Frie inntekter i 2014 korrigert for variasjoner i utgiftsbehov. Tabellen viser pst. av landsgjennomsnittet av inntekt per innbygger. Landsgjennomsnittet = 100. Kilde: Kommuneproposisjonen 2016.

	Korrigerte frie inntekter ekskl. E-skatt og konsesjonskraftinnt.	Korrigerte frie inntekter inkl. E-skatt og konsesjonskraftinnt.
Sørreisa	104	100
Skånland	107	105
Troms	106	107
Landet	100	100

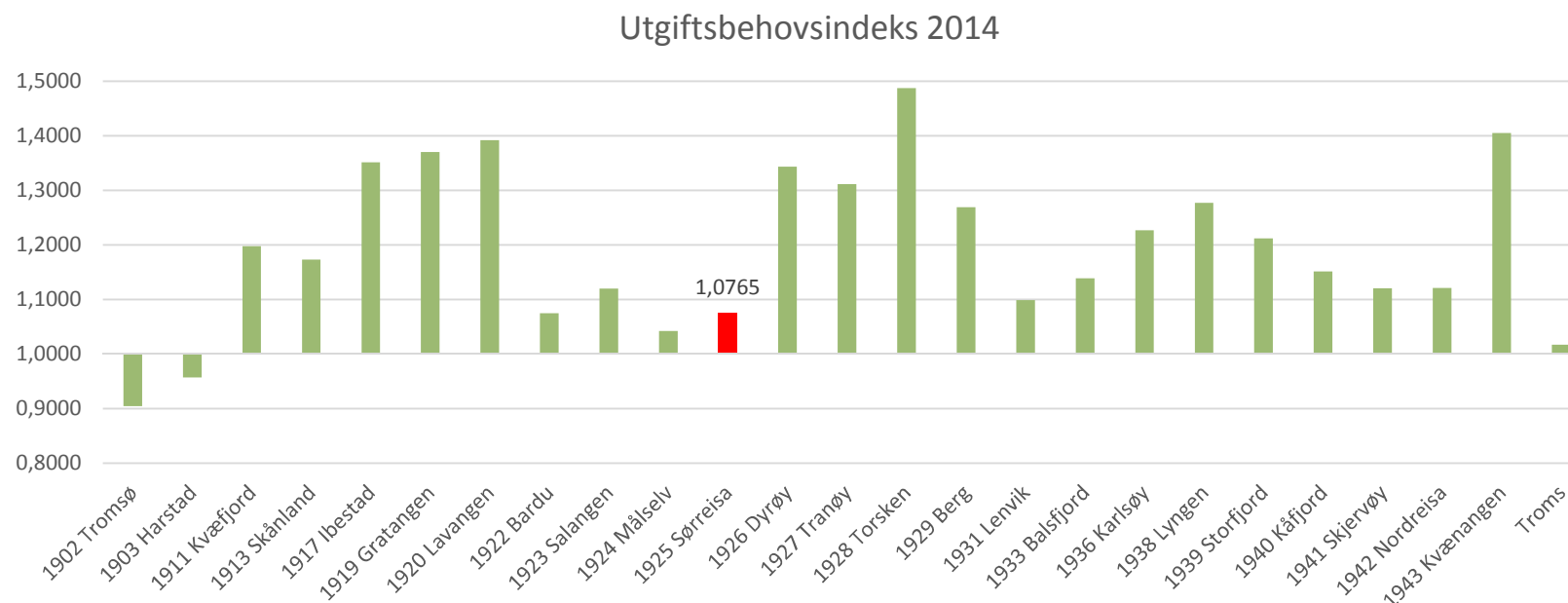
Korrigerte frie inntekter – en indikator som viser kommunens reelle inntektsnivå

Korrigerte frie inntekter (inkl. e-skatt og konsesjonskraftinnt.) 2014

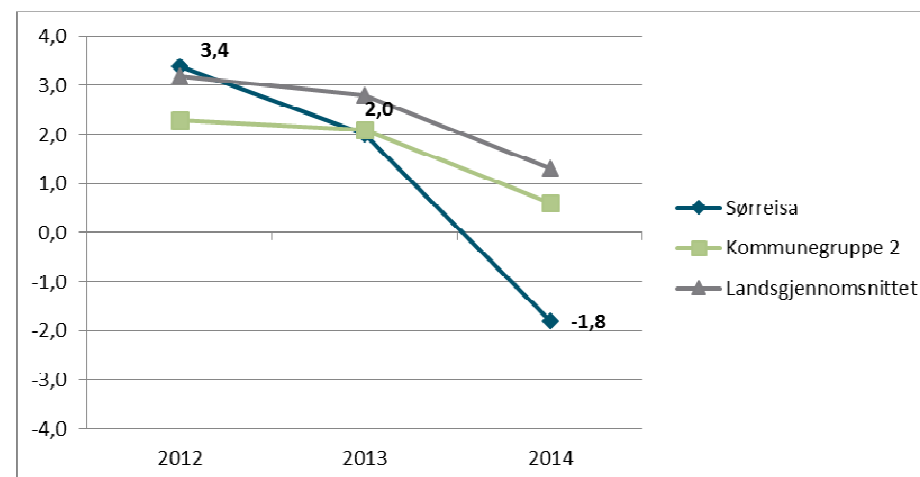
Beregnet utgiftsbehov

- Indeks for beregnet utgiftsbehov viser hvor «tung» eller «lett» en kommune er å drive, sammenlignet med det som er gjennomsnittet for alle landets kommuner. Dette vil blant annet avhenge av alderssammensetning, avstander osv.
- I 2014 fikk Sørreisa beregnet et høyere utgiftsbehov enn landsgjennomsnittet, dvs. en indeks over 1,0. Sørreisa er altså omtrent 7,7 prosent «dyrere» kommune å drive enn en kommune på landsgjennomsnittet.

Netto driftsresultat – en hovedindikator for økonomisk balanse

- Netto driftsresultat blir blant annet brukt av Det tekniske beregningsutvalg for kommunal økonomi (TBU) som en hovedindikator for økonomisk balanse i kommunesektoren. Netto driftsresultat er et mål på hvor mye kommunene sitter igjen med av driftsinntekter etter at driftsutgifter og netto renter og avdrag er betalt. Målt i prosent av driftsinntektene uttrykker netto driftsresultat således hvor stor andel av de tilgjengelige driftsinntektene kommunene kan disponere til avsetninger og egenfinansiering av investeringer. TBU har tidligere gjort beregninger som indikerer at netto driftsresultatet over tid bør ligge på om lag 3 prosent av driftsinntektene for at kommuner og fylkeskommuner skal sitte igjen med tilstrekkelige midler til avsetninger og investeringer. Fra og med 2014 skal momskompensasjon knyttet til investeringer føres i investeringsregnskapet, ikke i driftsregnskapet som tidligere. TBU anbefaler derfor at nivået på netto driftsresultat for kommunesektoren som helhet bør nedjusteres til 2 prosent av inntektene. For kommunene isolert sett er nivået 1,75 prosent. Som det framgår av figuren, hadde Sørreisa kommune i 2014 et netto driftsresultat på -1,8 prosent.

Netto driftsresultat i prosent av sum driftsinntekter 2012-2014. Kilde: KOSTRA (konsern).

Sentrale finansielle nøkkeltall

- Tabellen under viser andre sentrale finansielle nøkkeltall for Sørreisa kommune hentet fra KOSTRA.
- Det er klare sammenhenger mellom de ulike nøkkeltallene. Dersom kommunen klarer å forholde seg til et gitt mål på netto driftsresultat, vil dette gi muligheter for å nå målet om en økonomisk buffer i form av et gitt nivå på disposisjonsfondet. Nivået på finansutgifter og lånebelastning (netto lånegjeld) er også tett knyttet sammen. Dersom kommunen klarer å holde nede nivået på lånegjelden, vil også rente og avdragsbelastningen (finansutgifter) bli lavere.
- Nivået på disposisjonsfondet kan si noe om hvilken økonomisk «buffer» kommunen har ved uforutsette hendelser, eller som egenfinansiering av investeringer. Sørreisa hadde et disposisjonsfond på 3,4 prosent i 2014. Til sammenligning var nivået for landsgjennomsnittet 6,3 prosent.
- Netto lånegjeld er et uttrykk for kommunens gjeldsbelastning, soliditet og finansierungsstruktur. Jo lavere tall, jo bedre er det for kommunens økonomi. Gjeldsgraden til Sørreisa (netto lånegjeld) var høyere enn både landsgjennomsnittet og sammenlignbare kommuner. Sørreisa hadde også høyere finansutgifter (her målt som netto renter og avdrag) enn landsgjennomsnittet og kommuner i samme KOSTRA-gruppe.

Sentrale finansielle nøkkeltall. I prosent av sum driftsinntekter. Kilde: KOSTRA (konsern)

	Sørreisa kommune			Kostra-gruppe 2	Landsgjennomsnittet
	2012	2013	2014	2014	2014
Brutto driftsresultat	6,6	4,5	0,4	0,3	0,5
Netto driftsresultat	3,4	2,0	-1,8	0,6	1,3
Finansutgifter	7,3	6,7	6,2	4,0	3,6
Netto lånegjeld	91,7	85,2	79,1	71,9	74,0
Disposisjonsfond	2,8	3,7	3,4	4,9	6,3

Økonomiske virkemidler i kommunereformen

Økonomiske virkemidler kommunereformen

- Regjeringen vil benytte positive økonomiske virkemidler som kan stimulere til kommunesammenslåing i reformperioden.
 - Departementet vil dekke nødvendige engangskostnader ved sammenslåingen etter en standardisert modell basert på antall innbyggere og antall kommuner som inngår i sammenslåing.
 - Kommuner som slår seg sammen vil kunne få reformstøtte for å lette overgangen til en ny kommune.
 - For å stimulere til frivillige kommunesammenslåinger, er det innført et særskilt inndelingstilskudd som en del av inntektssystemet. Denne ordningen skal sikre at kommuner ikke får reduserte rammeoverføringer som følge av en sammenslåing. Inndelingstilskuddet *kompenserer* for bortfall av basistilskuddet (basistillegget) og en eventuell nedgang i regionalpolitiske tilskudd. Inndelingstilskuddet varer over en 20-årsperiode, der det etter de 15 første årene skjer en gradvis nedtrapping. Etter 20 år er så rammetilskuddet nede på det nivået som skal gjelde på lang sikt.
- Virkemidlene gjøres gjeldende for kommuner som slår seg sammen i reformperioden, det vil si sammenslåinger der det er fattet nasjonale vedtak innen 01.01.2018.
- Det betyr at dersom en kommune velger å stå alene, velger man samtidig å si nei til de økonomiske virkemidlene i kommunereformen. Dersom en går inn for sammenslåing på et senere tidspunkt, kan de økonomiske rammebetingelsene være endret.

Direkte støtte til kommunesammenslåing

Engangskostnader ved kommunesammenslåing, i 1000 kr. Kilde: KMD

Antall kommuner og innbyggere i sammenslåingen	0 – 19 999 innbyggere	20 – 49 999 innbyggere	50 – 99 999 innbyggerne	Over 100 000 innbyggere
2 kommuner	20 000	25 000	30 000	35 000
3 kommuner	30 000	35 000	40 000	45 000
4 kommuner	40 000	45 000	50 000	55 000
5 eller flere kommuner	50 000	55 000	60 000	65 000

Reformstøtte til sammenslåtte kommuner, i 1000 kr. Kilde: KMD

Antall innbyggere i sammenslåingen	Reformstøtte
0 – 14 999 innbyggere	5 000
15 – 29 999 innbyggere	20 000
30 – 49 999 innbyggere	25 000
Over 50 000 innbyggere	30 000

Inndelingstilskudd

- Dagens inndelingstilskudd videreføres, det vil si at en ny sammenslått kommune får beholde tilskudd som om den fortsatt var to (eller flere) kommuner i 15 år etter sammenslåingen, før inndelingstilskuddet trappes ned over fem år. Etter reformperioden vil ordningen bli strammet inn. Hvordan omfanget og innretningen på ordningen skal være, herunder perioden for inndelingstilskuddet, vil bli vurdert.
- Grunnlaget for beregning av inndelingstilskudd har til nå vært inntektssystemet som gjelder på det tidspunktet kommunene faktisk slår seg sammen. I kommunereformen er det lagt opp til sammenslåinger i årene 2018 til 2020. Regjeringen har varslet endringer i inntektssystemet med virkning fra 2017, noe som kan føre til at størrelsen på inndelingstilskuddet blir endret i perioden fra kommunen vedtar at de ønsker å slå seg sammen, til de faktisk blir slått sammen. For å ha sikre rammebetingelser i kommunereformen, legger regjeringen opp til at alle sammenslåingene blir behandlet likt. Regjeringen har derfor bestemt at inndelingstilskuddet for kommuner som slår seg sammen i kommunereformen, skal ta utgangspunkt i inntektssystemet slik det er i 2016. Dette er verdt å merke seg. Basistilskudd, småkommunetilskudd og distriktstilskudd Sør-Norge kan alle få redusert vektlegging og verdi over inntektssystemet fom. 2017. Likevel er det altså i så fall de høyere verdiene fra 2016 som kommer til å inngå i utmålingen av inndelingstilskuddet.

Forslag til nytt inntektssystem

Høringsforslag nytt inntektssystem

- Regjeringen har sendt ut et høringsforslag til nytt inntektssystem for kommunene med frist 1. mars 2015. Høringsforslaget og innspillene vil danne grunnlag for et helhetlig forslag til nytt inntektssystem i kommuneproposisjonen for 2017.
- I høringsnotatet redegjøres det for konkrete forslag til endringer i kostnadsnøkkelen, og det gis en omtale av endret innretning på de regionalpolitiske tilskuddene. I tillegg drøftes forholdet mellom kommunenes skatteinntekter og inntektssystemet, uten at det i notatet foreslås konkrete endringer. Regjeringen har derimot tidligere varslet at det fra 2017 skal innføres en form for selskapsskatt for kommunene.
- Som varslet er dagens kompensasjon for smådriftsulemper i kommunal tjenesteproduksjon særlig vurdert i denne gjennomgangen av inntektssystemet. Departementet foreslår å innføre en modell der det skilles mellom frivillige og ufrivillige smådriftsulemper i kommunal tjenesteproduksjon og administrasjon, gjennom et kriterium som sier noe om reiseavstander (gjennomsnittlig reiseavstand for å nå 5000 innb., kalt strukturkriteriet). Konkret foreslås det å innføre et gradert basistillegg på bakgrunn av utslag på strukturkriteriet.
- Når det gjelder de regionalpolitiske tilskuddene, ønsker Regjeringen å knytte disse tettere opp til den øvrige distriktspolitikken, forenkle tilskuddsstrukturen og gjøre tilskuddene mer nøytrale i forhold til kommunesammenslåing. Regjeringen foreslår å slå sammen Nord-Norge-/Namdals-tilskuddet, småkommunetilskuddet og distriktstilskudd Sør-Norge til to tilskudd, ett for kommuner i Nord-Norge og ett for kommuner i Sør-Norge. Småkommunetilskuddet videreføres innenfor de to nye tilskuddene, som et eget småkommunetillegg, men satsene på tillegget differensieres etter graden av distriktsutfordringer (målt ved distriktsindeksen). I tillegg foreslås det at en høyere andel av tilskuddene fordeles per innbygger. I dag fordeles småkommunetilskuddet kun ut fra kommunestørrelse.

Samlet omfordeling strukturkriteriet

- Kompensasjon for smådriftsulemper gis i dag gjennom basiskriteriet i utgiftsutjevningen. I 2016 utgjør dette beløpet om lag 13,2 mill. kr per kommune. Regjeringen foreslår at basistillegget skal graderes etter verdi på strukturkriteriet, dvs. gjennomsnittlig reiseavstand i den enkelte kommune for å nå 5000 innbyggere (uavhengig av kommunegrenser). Dette vil medføre at kommuner i relativt tettbygde og sentrale strøk vil kunne få redusert basistilskudd, mens kommuner i mer spredtbygde områder i større grad vil skjermes. Modellen er utviklet å differensiere basiskriteriet mellom kommuner med frivillige og ufrivillige smådriftsulemper.
- I høringsforslaget foreslår regjeringen at kommuner over en viss grenseverdi får beholde hele dagens basistilskudd. Tre scenarier skisseres i høringsforslaget: 25,4 kilometer, 16,5 kilometer eller 13,3 kilometer reiseavstand for å nå 5.000 innbyggere. Jo lavere den øvre grenseverdien settes, jo flere kommuner vil beholde full verdi på basiskriteriet.
- Kommunesektorens samlede inntekter vil ikke bli berørt av dette forslaget, fordi reduksjonen i basistilskudd vil bli beholdt i det samlede inntektssystemet. Frigjorte penger tilbakeføres med et likt beløp per innbygger til alle kommuner.
 - Ved grenseverdi lik 13,3 km, 16,5 km og 25,4 km tilbakeføres hhv. 333 kr, 396 kr og 538 kr per innb.
- Sørreisa synes å få en reduksjon i basistillegget, pga. relativt korte reiseavstander og dermed frivillige smådriftsulemper. Dersom grenseverdien settes til 16,5 km vil samlet effekt for Sørreisa bli ca. -3,5 mill kr (dvs. etter tilbakeføring av et beløp tilsvarende 396 kr per innb.).

Samlet omfordeling som følge av strukturkriteriet. 10000 kr. (verdien av et fullt basistilskudd er satt til 14,229 mill. kr)

Kommune	Innbyggere per 1.1.15	Gjennomsnittlig reiseavstand for å nå 5000 innb. (km)	Samlet omfordeling strukturkriteriet		
			Grenseverdi lik 13,3 km	Grenseverdi lik 16,5 km	Grenseverdi lik 25,4 km
Sørreisa	3 451	10,9	-1 439	-3 478	-6 278

Samlet omfordeling ny kostnadsnøkkel og strukturkriterium

- Det skjer både endring i sektornøkklene og endring i vekting mellom sektorene.
 - Når det gjelder sektornøkklene er det ett nytt kriterium (aleneboende 30-66 år) og to faller bort (urbanitetskriteriet og Norskfødte 6-15 år med innvandrereforeldre).
- Sørreisa får beregnet en effekt av ny oppdatert kostnadsnøkkel på ca. 1,3 mill. kr (hvorav endringer i kriterieverdier og vekting av kriteriene på ca. 2,0 mill. og endringer i de ulike tjenestenes andel av samlede utgifter på ca. -0,6 mill.)
- Samlet utslag som følge av ny kostnadsnøkkel og innføring av et strukturkriterium blir dermed -2,1 mill. kr (tilsvarende -620 kr per innbygger).

Samlet utslag ny kostnadsnøkkel og strukturkriterium. 1000 kr.

	Utslag ny kostnadsnøkkel	Utslag strukturkriterium (grenseverdi 16,5 km)	Samlet utslag ny nøkkel og strukturkriterium
Sørreisa	1 338	-3 478	-2 140

Regionalpolitiske tilskudd

- For å bidra til mer rettferdig fordeling og for å gjøre de regionalpolitiske tilskuddene mer nøytrale i forhold til kommunesammenslutninger foreslås det at en noe høyere andel av tilskuddene fordeles per kommune og mindre per innbygger. Småkommunetilskuddet-/tillegget er foreslått knyttet tettere opp til distriktspolitikken, ved at satsene på tillegget differensieres i forhold til distriktsindeksen. Veksttilskuddet blir foreslått videreført i sin nåværende innretning.
 - I dag får alle kommuner i Nord-Norge et Nord-Norge-tilskudd med et fast beløp per innbygger (3.239 kr per innbygger i Troms, utenom tiltakssonen, i 2016). Kommuner med færre enn 3200 innbyggere, får i tillegg et småkommunekommunetilskudd med et fast beløp per kommune (ca. 5,5 mill kr i 2016).
- I høringsforslaget slås det fast at Nord-Norge- og Namdalstilskuddet videreføres, og slås sammen med småkommunetilskuddet for disse kommunene til et nytt Nord-Norgetilskudd. Satsene for tilskuddene vil derimot bli lagt frem i kommuneproposisjonen for 2017, slik at det blir vanskelig å gi et anslag på verdien for det foreslåtte Nord-Norgetilskuddet for den enkelte kommune.
- Sørreisa mottar i 2016 Nord-Norgetilskudd på 11,2 mill. kr.

Skatteelementer

- Kommunens skatteinntekter omfatter i dag skatt på inntekt og formue fra personlige skatteyttere, naturressursskatt fra kraftselskaper, eiendomsskatt og andre produksjonsskatter, dvs. konsesjonsavgift som betales til kommuner som er berørt av vannkraftutbygging eller regulering. Kommunenes inntekter fra personskatt og naturressursskatt inngår i inntektsutjevningen mellom kommunene. Gjennom skatteutjevningen ble det i 2014 omfordelt 7,6 milliarder.
- Innretningen av skatteelementene i inntektssystemet vil være en vurdering av balansen mellom hensynet til lokal forankring av inntektene og hensynet til likeverdige tjenester. Siden 2011 har det vært et mål at skatteinntektenes andel av kommunesektorens samlede inntekter skal være på 40 prosent. I utgangspunktet er det satsen for kommunalt skattøre på personskatten som brukes til å regulere ønsket skatteandel.
- I høringen skriver regjeringen ikke noe konkret om endringer i skatteandelen og skatteutjevning. Det vises imidlertid til en allerede varslet endring om selskapsskatt, som regjeringen beskrev i kommuneproposisjonen for 2016.
- Sørreisa hadde i 2014 en skatteinntektsandel på 78,3 prosent av landsgjennomsnittet, og er slik sett vurdert å være en relativt skattesvak kommune.
- Inntektsutjevningen kan tenkes utformet på flere måter, blant annet endring i utjevningsgraden. En eventuell lavere skatteutjevningsgrad vil gi negativt utslag for skattesvake kommuner og positivt utslag for skattersterke kommuner. Økning i skatteandel og redusert utjevning vil gi tilsvarende fordelingsvirkning.

Konsekvenser for Sørreisa

- Sørreisa synes å få en reduksjon i basistillegget, pga. relativt korte reiseavstander og dermed frivillige smådriftsulemper. Dersom grenseverdien settes til 16,5 km vil samlet effekt for Sørreisa bli ca. -3,5 mill. kr (dvs. etter tilbakeføring av et beløp tilsvarende 396 kr per innb.).
- Sørreisa får beregnet en effekt av ny oppdatert kostnadsnøkkel på ca. 1,3 mill. kr.
- Illustrasjonsberegningene viser dermed et samlet utslag av ny kostnadsnøkkel og innføring av et strukturkriterium for Sørreisa på -2,1 mill. kr (tilsvarende -620 kr per innbygger).
- Sørreisa kommune mottar Nord-Norge tilskudd. Dette tilsvarer om lag 11,2 mill. kr for kommunen i dag. I høringsforslaget foreslås Nord-Norge tilskuddet videreført. Endelig innretning av tilskuddet vil først bli gjort kjent i kommuneproposisjonen for 2017.
- Det er ellers verdt å nevne at det som følge av de foreslåtte endringene også oppstår andre omfordelingseffekter, samt at inntektsgarantiordningen (INGAR) og eventuelle andre tapskompensasjonsordninger også vil dempe eventuelle negative utslag for den enkelte kommune.
 - Inntektsgarantiordningen (INGAR) sikrer at ingen kommune opplever en brå nedgang i rammetilskuddet, ved at nedgangen fra et år til et annet ikke kan bli "dårligere" enn 300 kroner per innbygger sammenlignet med beregnet vekst for per innbygger for hele landet.

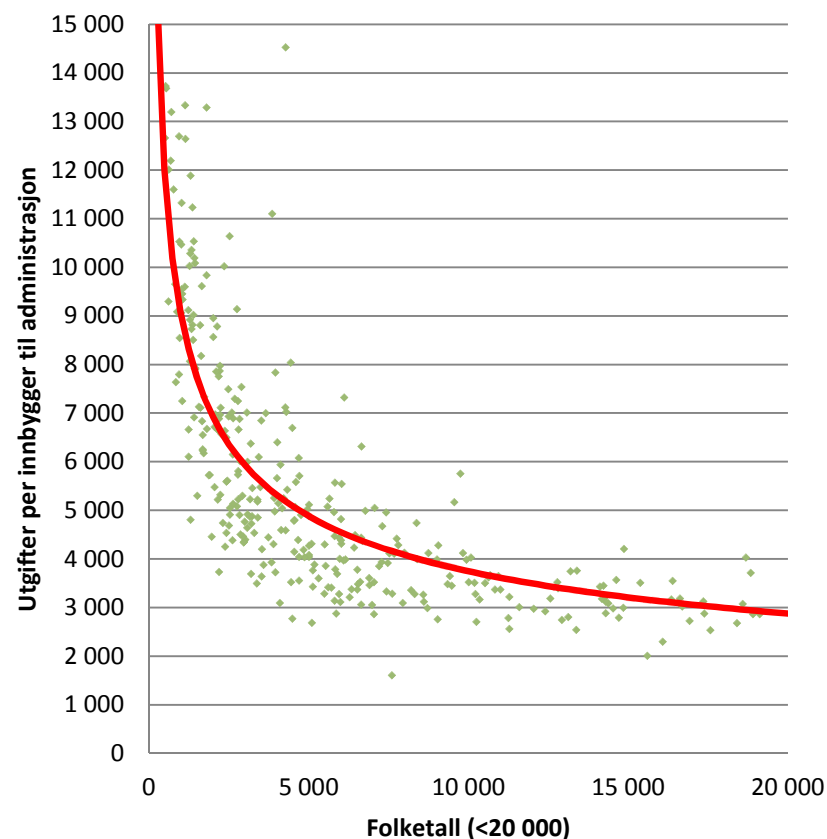
Effektiviseringsmuligheter

Effektiviseringsmuligheter som egen kommune

- I utredningen for Midt-Troms-regionråd, ble sammenslåingsalternativene «premiert» for mulighetene for effektiviseringsgevinster på administrasjon og tjenesteområdene. Det henger sammen med behovet for effektivisering siden det langsiktige inntektsnivået, med dagens inntektssystem for kommunene, sannsynligvis vil være lavere 15-20 år etter sammenslåingen når inndelingstilskuddet trappes ned. Denne antagelsen er gitt dagens inntektssystem.
- Når vi vurderer kommuner alene er det ikke like hensiktsmessig å bruke den samme vurderingen, men heller snu om og gi høy score dersom kommunen driver effektivt og godt i dag. Vi har derfor snudd vurderingen her sammenlignet med vurdering av alternativene.
- Vi har forståelse for et synspunkt om at det vil være positivt om en kommune har «noe å gå» på dersom den blir stående alene, og det kommer endringer i inntektssystemet.

Effektiviseringsgevinster på administrasjon

- Figuren til høyre viser sammenhengen mellom folketall og utgifter per innbygger til administrasjon. De minste kommunene har klart høyere utgifter pr. innbygger.
- Vår definisjon av «administrasjonsutgifter» i denne analysen er netto driftsutgifter på følgende KOSTRA-funksjoner:
 - 100 Politisk styring
 - 110 Kontroll og revisjon
 - 120 Administrasjon
 - 121 Forvaltningsutgifter i eiendomsforvaltningen
 - 130 Administrasjonslokaler.

Sammenhengen mellom administrasjonsutgifter og innbyggertall 2014.
Kilde: KOSTRA

Effektiviseringsmuligheter administrasjon

- Tabellen til høyre viser administrasjonsutgifter per innbygger og i hele 1000-kroner for Sørreisa og 2 sammenlignbare kommuner mht. innbyggertall (2014-tall). Tabellen viser at Sørreisa har noe høyere utgifter til administrasjon enn både Eide og Sør-Fron. Sammenlignet mot nivået for Eide og Sør-Fron utgjør merforbruket mellom 3,9 mill kr og 5,9 mill kr.
- Vi har også sammenlignet mot landsgjennomsnittet, og Sørreisa har høyere utgifter enn gjennomsnittskommunen. I kroner tilsvarer dette omtrent 6,5 mill kr.
- Det betyr at i våre vurderingene har Sørreisa et effektiviseringspotensiale på administrasjon.
- Et effektiviseringspotensiale på 3,9 mill utgjør ca. 1,4 % av dagens brutto driftsinntekter.

Netto driftsutgifter i kr per innbygger og mulig effektiviseringspotensiale på administrasjon 2014. Kilde: KOSTRA (konsern)/beregninger ved Telemarksforskning

	Innbyggere (1.1 2015)	Netto driftsutgifter per innbygger	Netto driftsutgifter i 1000 2014-kr
Sørreisa	3 451	5 772	10 919
Eide	3 463	4 633	-
Sør-Fron	3 204	4 057	-
Landsgjennomsnittet	12 070	3 885	-
Effektiviseringsgevinst tilsvarende:			
Eide			3 931
Sør-Fron			5 918
Landsgjennomsnittet			6 512

Tjenesteområdene - status

- Mange kommuner har et effektiviseringspotensial – uavhengig av diskusjonen rundt kommunesammenslåing. Vi har sett på potensialet for effektivisering på tjenesteområdene i Sørreisa kommune, uten at det må sees som noen fasit. Det er viktig å understreke at dette er en overordnet analyse, og i mange kommuner er det ikke realistisk eller ønskelig å ta ut hele gevinsten som beregnes.
- Tabellen til høyre viser netto driftsutgifter i kroner per innbygger i målgruppen innenfor ulike områder i 2014-tall. Målgruppen betyr innbyggere som tjenesten i hovedsak er rettet inn mot. Tabellen viser tall for Sørreisa, sammenlignbare kommuner i KOSTRA-gruppe 2 og landssnittet.
- Sørreisa har høyere kostnader enn landssnittet på barnehage, grunnskole, barnevern, pleie og omsorg, kommunehelse og samferdsel. Også brann/ulykkesvern, samt kirke ligger noe over snittet. På de andre områdene bruker Sørreisa mindre per innbygger enn landssnittet, dvs. på sosialtjeneste og fysisk planlegging.

Netto driftsutgifter i kr per innbygger (i målgruppen) på utvalgte tjenesteområder 2014. Kilde: KOSTRA (konsern)

	Sørreisa	Kostra-gruppe 2	Hele landet
Barnehage (1-5 år)	136 930	129 818	129 446
Grunnskole (6-15 år)	104 941	117 964	100 988
Barnevern (0-17 år)	10 321	9 024	8 014
Sosialtjeneste (20-66 år)	1 453	2 379	3 504
Pleie og omsorg (67 år +)	117 369	114 210	114 684
Kommunehelse	3 055	3 199	2 285
Brann/ulykkesvern	810	844	731
Fysisk planlegging	418	755	617
Samferdsel	1 686	1 199	733
Kirke	575	863	539
Kultur	1 718	2 122	2 009

Effektiviseringsmuligheter tjenesteområdene

- Tabellen til høyre illustrerer et effektiviseringspotensiale for Sørreisa dersom utgiftene per innbygger legges på det som er dagens nivå for landsgjennomsnittet. I vurderingen av det samlede utgiftsnivået for alle tjenesteområdene har vi også tatt høyde for kommunenes samlede utgiftsbehov – for på den måten å gi et mer fullstendig bilde av om kommunen ligger høyere eller lavere på samlet ressursbruk enn hva samlet utgiftsutjevningen over inntektssystemet skulle tilsi.
- Dersom netto driftsutgifter for de aktuelle tjenesteområdene blir harmonisert ned til nivå for gjennomsnittskommunen, ser vi at Sørreisa har et merforbruk på ca. 7,0 mill. kr.
- Etter justering for et samlet utgiftsbehov tilsvarende ca. 5,8 prosent over landsgjennomsnittet i 2014, nedjusteres effektiviseringspotensialet til ca. 6,6 mill kr. Målt i prosent av brutto driftsinntekter utgjør dette 2,4 %.

Effektiviseringspotensial i mill. kr på utvalgte tjenesteområder sammenlignet med landsgjennomsnittet i 2014 i Sørreisa kommune. Behovsjustert. Kilde: KOSTRA (konsern)/beregninger ved Telemarksforskning.

	Sørreisa
Barnehage (1-5 år)	1,4
Grunnskole (6-15 år)	1,8
Barnevern (0-17 år)	1,8
Sosialtjeneste (20-66 år)	-4,1
Pleie og omsorg (67 år +)	1,5
Kommunehelse	2,7
Brann/ulykkesvern	0,3
Fysisk planlegging	-0,7
Samferdsel	3,3
Kirke	0,1
Kultur	-1,0
Sum	7,0
Behovsjustering (-)	0,4
Sum etter justering	6,6

KOSTRA- og effektivitetsanalyse, Sørreisa kommune 2014

KOSTRA- og effektivitetsanalyse. Sørreisa kommune. Kilde: KOSTRA (konsern)/beregninger ved Telemarksforskning.

Tjenesteområde	Beregnet utgiftsbehov 2014	Mer-/mindreutgift 2014 (mill kr) ift.	
		Landsgjennomsnittet	«Normert utgiftsnivå»
Barnehage	0,8463	-1,6	2,6
Administrasjon	1,3145	6,1	1,8
Grunnskole	1,1373	6,1	0,3
Pleie og omsorg	1,1362	8,9	1,4
Kommunehelse	1,1886	2,7	1,2
Barnevern	1,0055	2,0	2,0
Sosialhjelp	0,6197	-4,5	-1,7
Sum	1,0765	19,7	7,5
Sum inntektsjust.			7,5

- Vi har som et særskilt oppdrag også utarbeidet en KOSTRA- og effektivitetsanalyse for Sørreisa kommune. En slik analyse skal illustrere hvordan kommunens ressursbruk på sentrale tjenesteområder harmoniserer med kommunens økonomiske rammebetingelser, dvs. vi tar hensyn til både beregnet utgiftsbehov og reelt inntektsnivå (målt som korrigerte frie inntekter).
- Våre beregninger viser at Sørreisa kommune, på de sentrale tjenesteområdene som inngår i inntektssystemet, hadde merutgifter i forhold til landsgjennomsnittet på ca. 20 mill kr i 2014. Da er det ikke hensyntatt at kommunen tross alt hadde et høyere beregnet utgiftsbehov enn «gjennomsnittskommunen» (ca. 7,7 prosent i 2014). Beregningene viser at Sørreisa kommune hadde merutgifter på om lag 7,5 mill kr i forhold til kommunens «normerte utgiftsnivå» i 2014. Etter justering for at kommunen hadde korrigerte frie inntekter på 100 prosent av landsgjennomsnittet, viser beregningen også et samlet merforbruk i forhold til «normert nivå» på om lag 7,5 mill kr.

Demografiske endringer

Demografi og kommuneøkonomi

- Kommunene har ansvaret for blant annet barnehage, grunnskole og pleie- og omsorgstjenester. Dette er tjenester som i hovedsak er rettet mot bestemte aldersgrupper av befolkningen, og hvor utgiftene i stor grad påvirkes av den demografiske utviklingen.
- Innbyggertallsutvikling og alderssammensetning har stor betydning for nivået på de statlige rammeoverføringene. Meningen er at rammetilskuddet skal reflektere at de ulike aldersgruppene ikke koster kommunekassa det samme. Yrkesaktive menneske klarer seg i hovedsak selv, mens de yngste skal ha barnehage og skoleplass. De eldste gir kostnader på helse- og omsorgstjenestene.
- Samtidig er det ikke sikkert at en kommune får reduserte kostnader i tjenestetilbudet på grunn av demografiske endringer. For eksempel vil to færre elever i en skoleklasse gi mindre inntekter, men like fullt behov for å opprettholde skoleklassen. Kommunen vil da oppleve at det blir mindre penger til rådighet.

Framtidige demografikostnader Sørreisa kommune

- Tabellen øverst til høyre viser alderssammensetningen i Sørreisa kommune sammenlignet med landsgjennomsnittet. Generelt har Sørreisa en eldre befolkning enn landsgjennomsnittet. I Sørreisa er 15,9 prosent av befolkningen over 67 år. Til sammenligning er landsgjennomsnittet på 14 prosent.
- I forbindelse med konsultasjonsmøtene mellom staten og kommunesektoren om kommende års statsbudsjett legger teknisk beregningsutvalg for kommunal og fylkeskommunal økonomi (TBU) fram beregninger om hvordan den demografiske utviklingen antas å påvirke kommunesektorens utgifter. Anslagene er basert på uendret standard, dekningsgrad og effektivitet i tjenesteytingen, og er et uttrykk for hva det vil koste kommunesektoren å bygge ut tjenestetilbudet for å holde tritt med befolkningsutviklingen.
- Med utgangspunkt i TBUs beregningsopplegg knyttet til den demografiske utviklingen, har vi beregnet framtidige «demografikostnader» for Sørreisa fra 2015 – 2030 knyttet til ulike aldersgrupper. Dette ser vi i figuren til høyre.
- Det er forventet en økning i kostnader knyttet til alle aldersgruppene kommunene har hovedansvar for å levere tjenester til. Samlet forventes det en økning på ca. 27 mill. kr. Dette utgjør 9,7 % av dagens brutto driftsinntekter.

Prosentandel av befolkningen i ulike aldersgrupper per 01.01.2015. Kilde: SSB

	0-5 år	6-15 år	16-66 år	67-79 år	80-89 år	90 år og eldre	0-66 år	Over 67 år
Sørreisa	6,5	13,3	64,4	11,7	3,2	1,0	84,1	15,9
Hele landet	7,2	12,0	66,7	9,7	3,4	0,8	86,0	14,0

Forventet endring i demografikostnader i Sørreisa fra 2015 - 2030. I mill 2015-kr
Kilde: TBU/beregninger ved Telemarksforskning

	0-5 år	6-15 år	16-18 år	19-66 år	67-79 år	80-89 år	90 år og eldre	Sum	Sum ekskl. 16-18
Sørreisa	1,5	-5,1	-5,9	2,8	7,0	18,8	2,1	21,1	27,0

Samlet vurdering økonomi

Vurderingssystem økonomi (1)

- For å gjøre rapporten mer leservennlig, og for å skille de ulike kriteriene fra hverandre, har vi brukt tre ulike smileys til å vurdere de ulike kriteriene og gi en samlet vurdering. Disse er 😊, 😐 og 😞.
- Innenfor hvert kriterium har vi laget et poengsystem for vurdering. Det er vist i tabellen under og på neste side.
- Vurderingssystemet er i utgangspunktet laget for å vurdere sammenslåing av to eller flere kommuner. Siden vi nå vurderer én kommune, har vi derfor tilpasset kriteriene noe som redegjort for i innledningen til delkapittelet.
- Samlet er det mulig å oppnå 100 poeng. Terskelen for å oppnå de ulike smileylene er følgende: 0 - 33 poeng gir rød smiley, fra 34 – 66 poeng gir gul smiley og over 67 poeng gir grønn smiley.

Vurderingskriterium	Grense	Poeng	Smiley
Netto driftsresultat	Negativt netto driftsresultat	0	😞
	Fra 0 – 1,75 prosent av brutto driftsinntekter	5	😐
	Over 1,75 prosent av brutto driftsinntekter	10	😊
Disposisjonsfond	Disposisjonsfond på under 2,5 prosent av brutto driftsinntekter	0	😞
	Disposisjonsfond på 2,6 – 7,5 prosent av brutto driftsinntekter	5	😐
	Disposisjonsfond på over 7,5 prosent av brutto driftsinntekter	10	😊
Frie inntekter	Korrigerte frie inntekter 96 eller lavere	0	😞
	Korrigerte frie inntekter 97 til 103	10	😐
	Korrigerte frie inntekter 104 eller høyere	20	😊

Vurderingssystem økonomi (2)

Vurderingskriterium	Grense	Poeng	Smiley
Nytt inntektssystem - basistillegg	Stor reduksjon	0	
	Middels reduksjon	5	
	Uendret	10	
Nytt inntektssystem - regionaltilskudd	Stor reduksjon	0	
	Middels reduksjon	5	
	Uendret (eller bedre)	10	
Effektiviseringsgevinster på administrasjon – i prosent av brutto driftsinntekter	Effektiviseringsgevinst høyere enn 1 prosent av brutto driftsinntekter	0	
	Effektiviseringsgevinst tilsvarende 0,1 – 0,99 prosent av brutto driftsinntekter	10	
	Ingen effektiviseringsgevinst	20	
Effektiviseringsgevinster på tjenesteproduksjon – i prosent av brutto driftsinntekter	Effektiviseringsgevinst høyere enn 3 prosent av brutto driftsinntekter	0	
	Effektiviseringsgevinst tilsvarende 0,1 – 2,99 prosent av brutto driftsinntekter	5	
	Ingen effektiviseringsgevinst	10	
Endring i demografikostnader	Nedgang i demografikostnader	0	
	Økning i demografikostnader på mellom null og ti prosent	5	
	Økning i demografikostnader på over ti prosent	10	

Vurdering av økonomi – Sørreisa som egen kommune

Vurderingskriterium	Vurdering	Poengscore	Smiley
Netto driftsresultat	Netto driftsresultat for Sørreisa i 2014 var negativt.	0/10	
Disposisjonsfond	Sørreisa hadde i 2014 et disposisjonsfond 3,4 % av brutto driftsinntekter.	5/10	
Frie inntekter	Sørreisa hadde i 2014 korrigerte frie inntekter (inkl. e-skatt og konsesjonskraftinnt. på 100 prosent av landssnittet.	10/20	
Nytt inntektssystem – strukturkriterium og ny kostnadsnøkkel	Sørreisa synes å få en reduksjon som følge av innføring av et strukturkriterium og ny oppdatert kostnadsnøkkel.	5/10	
Nytt inntektssystem – regionaltilskudd	Sørreisa vil fortsatt motta Nord-Norgetilskudd. Endelig innretning av tilskuddet er uavklart.	10/10	
Effektiviseringsgevinster administrasjon	Beregningene viser at Sørreisa har effektiviseringspotensiale på administrasjon.	0/20	
Effektiviseringsgevinster tjenesteproduksjon	Vi finner et effektiviseringspotensiale på tjenesteområdene på 2,4 % av brutto driftsinntekter.	5/10	
Forventet endring i demografikostnader 2015-2030	Det forventes en økning i demografikostnader på 9,7 % av dagens brutto driftsinntekter i perioden 2015-2030	5/10	
Samlet vurdering økonomi	Samlet får «Sørreisa som fortsatt egen kommune» en score på 40 av 100 poeng på økonomi.	40/100	

Oppsummering – Økonomi (1)

- Sørreisa kommune lå på landsgjennomsnittlig nivå for korrigerte frie inntekter (inkl. eiendomsskatt og konsesjonskraftinntekter) i 2014. Kommunen må slik sett sies å være en middelinntektskommune.
- Netto driftsresultat blir blant annet brukt av Det tekniske beregningsutvalg for kommunal økonomi (TBU) som en hovedindikator for økonomisk balanse i kommunesektoren. TBU anbefaler derfor et nivå på netto driftsresultat for primærkommunene på 1,75 prosent. Sørreisa hadde et negativt netto driftsresultat i 2014.
- Sørreisa hadde et disposisjonsfond på 3,4 prosent i 2014. Til sammenligning var nivået for landsgjennomsnittet 6,3 prosent.
- Gjeldsgraden til Sørreisa (netto lånegjeld) var høyere enn både landsgjennomsnittet og sammenlignbare kommuner i 2014. Sørreisa hadde også høyere finansutgifter (her målt som netto renter og avdrag) enn landsgjennomsnittet og kommuner i samme KOSTRA-gruppe.

Oppsummering – Økonomi (2)

- Vi finner at Sørreisa har et effektiviseringspotensiale på både administrasjon og tjenesteområdene. I forhold til sammenlignbare kommuner mht. innbyggertall, er det beregnet et effektiviseringspotensiale på administrasjon på ca. 1,4 % av dagens brutto driftsinntekter. Dersom netto driftsutgifter for tjenesteområdene blir harmonisert ned til nivå for gjennomsnittskommunen, finner vi et effektiviseringspotensiale på ca. 2,4 % av dagens brutto driftsinntekter.
- Med utgangspunkt i TBUs beregningsopplegg knyttet til den demografiske utviklingen, har vi beregnet framtidige «demografikostnader» for Sørreisa fra 2015 – 2030 knyttet til ulike aldersgrupper. Det er forventet en økning i kostnader knyttet til alle aldersgruppene kommunene har hovedansvar for å levere tjenester til. Samlet forventes det en økning på ca. 27 mill. kr. Dette utgjør 9,7 % av dagens brutto driftsinntekter.

Oppsummering – Økonomi (3)

- I vurderingen av effekten av nytt inntektssystem har vi sett på endring som følge av innføring av et nytt strukturkriterium, ny oppdatert kostnadsnøkkel og regionalpolitiske tilskudd. Illustrasjonsberegningene viser et samlet utslag av ny kostnadsnøkkel og innføring av et strukturkriterium for Sørreisa på -2,1 mill. kr (tilsvarende -620 kr per innbygger).
- Nord-Norgetilskuddet videreføres. Det er derfor ingen endring i formen for regionalpolitiske tilskudd Sørreisa mottar, selv om verdien av tilskuddet kan bli endret. Dette er derimot vanskelig å si noe om på dette tidspunktet.
- Det er ellers verdt å nevne at det som følge av de foreslåtte endringene også oppstår andre omfordelingseffekter, samt at inntektsgarantiordningen (INGAR) og eventuelle andre tapskompensasjonsordninger også vil dempe eventuelle negative utslag for den enkelte kommune.

Tjenesteyting

Kommunale tjenester

- Kommunene har ansvar for å levere et bredt spekter av velferdstjenester til innbyggerne. Tjenestene er ulike i karakter og i omfang. De største tjenesteområdene er skole, barnehage og helse og omsorg.
- Tabellen under viser en oversikt over store tjenesteområder i kommunene, og spesialiserte/små tjenesteområder. Denne oversikten er hentet fra rapport 1 fra regjeringens ekspertutvalg for kommunereformen.

Eksempel på store og små/spesialiserte tjenesteområder. Kilde: Ekspertutvalget

Store tjenesteområder	Spesialiserte/små tjenesteområder
Fastlegeordningen	Spesialundervisning
Sykehjem og hjemmetjenester	Pedagogisk-psykologisk tjeneste (PPT)
Helsestasjon	Barnevern
Grunnskole	Brann- og eksplosjonsvern
Skolefritidsordninger	Renovasjon
Barnehage	Rusarbeid og psykisk helsearbeid
Sosiale tjenester	Kulturskole
	Krisesenter
	Sivilt beredskap
	Bibliotek
	Vei, vann og avløp

Mål i kommunereformen og regjeringens ekspertutvalg

- Et av målene i kommunereformen er gode og likeverdige tjenester til innbyggerne. Regjeringen mener at større kommuner med bedre kapasitet og kompetanse vil legge til rette for dette, og at større fagmiljø vil gi mer stabile arbeidsmiljø, bredde i kompetansen og et en bredere tiltaksportefølje særlig i små og spesialiserte tjenester.
- Ekspertutvalget har gitt kriterier som i sum skal ivareta kommunenes fire funksjoner som lokaldemokratisk arena, tjenesteyter, samfunnsutvikler og myndighetsutøver.
- Tabellen under viser hvilke samfunnsmessige hensyn og kriterier ekspertutvalget har lagt til grunn for kommunenes rolle som tjenesteyter og myndighetsutøver.

Kommunens rolle	Samfunnsmessige hensyn	Kriterier
Tjenesteyting	Kvalitet i tjenestene Effektiv bruk av samfunnets ressurser Likeverdighet	Tilstrekkelig kapasitet Relevant kompetanse Effektiv tjenesteproduksjon Økonomisk soliditet Valgfrihet
Myndighetsutøvelse	Rettsikkerhet	Tilstrekkelig kapasitet Relevant kompetanse Tilstrekkelig distanse

Vurderingskriterier tjenesteyting

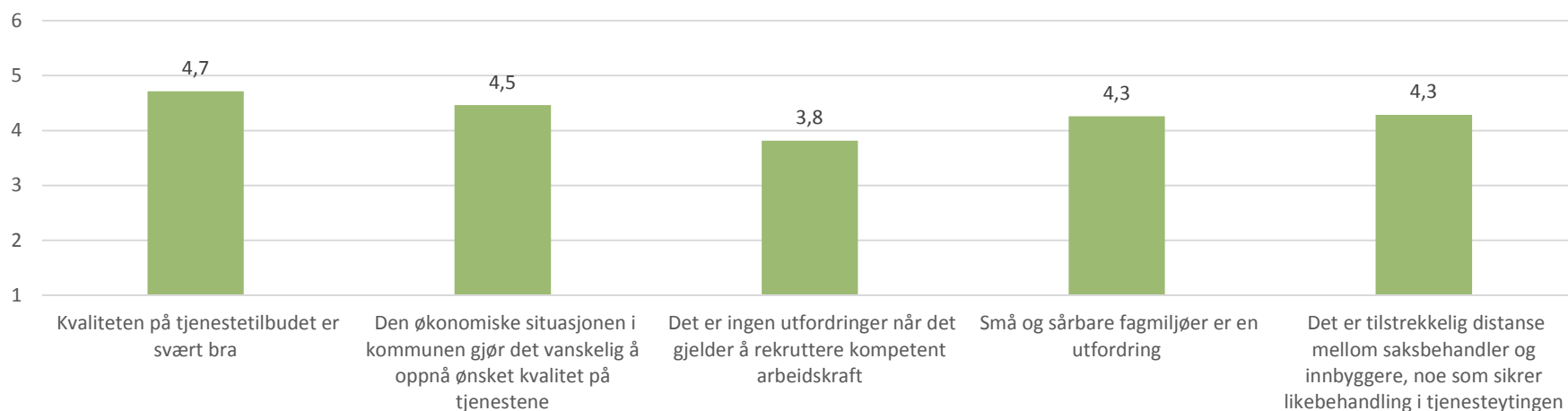
- Tabellen under viser kriteriene som er benyttet i vurderingen av tjenesteyting.
- Det er gjort noen endringer sammenlignet med vurderingene i Midt-Troms. Kriteriet under tilstrekkelig kapasitet og relevant kompetanse om ulike modeller for lokalisering av administrasjon og spesialiserte tjenester ved en kommunesammenslåing er tatt bort. Vi har i tillegg valgt å dele dette i store og små/spesialiserte tjenester.
- Vi har også lagt større vekt på kommunens egenvurdering av tjenestene gjennom spørreundersøkelsen, samt om respondentene oppfatter at det er tilstrekkelig distanse mellom saksbehandlere i tjenesteytingen og innbyggere.
- En nærmere beskrivelse av kriteriene finnes under samlet vurdering tjenesteyting.

Kriterier	Beskrivelse	Poengsum
Tilstrekkelig kapasitet og relevant kompetanse	Vurderingen av tilstrekkelig kapasitet og relevant kompetanse er tredelt. Vi har sett på kommunenes befolkningsgrunnlag, tilstrekkelig kapasitet og relevant kompetanse på de store og de små/spesialiserte tjenesteområdene, samt behovet for interkommunalt samarbeid på de store og de små/spesialiserte tjenestene. Vi har også sett på respondentenes vurdering av om kommunen er rustet til å ta på seg nye oppgaver.	0-60
Valgfrihet	Vi har sett på valgfriheten innbyggerne har til utvalgte kommunale tjenester.	0-10
Framtidig tjenesteproduksjon	Vi har sett på årsverksbehov innenfor de store tjenesteområdene barnehage, grunnskole og pleie og omsorg.	0-10
Tilstrekkelig distanse	I spørreundersøkelsen ble respondentene bedt om å vurdere om det er tilstrekkelig distanse mellom saksbehandlere og innbyggere slik at det sikrer likebehandling i tjenesteytingen.	0-10
Interkommunalt samarbeid som alternativ til sammenslåing	I spørreundersøkelsen ble respondentene bedt om å vurdere om økt interkommunalt samarbeid er langt å forstrekke framfor en kommunesammenslåing. Vi har sett på respondentens svar på dette spørsmålet.	0-10

Kapasitet og kompetanse

Tjenester – svar fra spørreundersøkelsen

- I spørreundersøkelsen ba vi respondentene om å vurdere flere påstander om det kommunale tjenestetilbudet. Figuren under viser svarene i gjennomsnitt. Kvaliteten i tjenestetilbudet blir vurdert som godt. Den økonomiske situasjonen i kommunen gjør det derimot vanskelig å oppnå ønsket kvalitet i tjenestene. Små og sårbare fagmiljø er en utfordring. Respondentene er noe enige i at det ikke er utfordringer med rekruttering. Distanse mellom saksbehandler og innbygger blir vurdert som tilstrekkelig.

Tjenester – Åpne svar fra spørreundersøkelsen

- Respondentene i spørreundersøkelsen fikk også mulighet til å svare på om det er spesielle utfordringer innenfor de kommunale tjenestene, og hva som blir utfordringene i framtiden. Basert på disse svarene er det følgende områder som blir nevnt som særlig utfordrende:
 - Specialistområder generelt/områder som krever spesialistkompetanse
 - Planarbeid – lite fagmiljø og rekrutteringsutfordringer
 - Ivareta en stadig økende gruppe eldre
 - Teknisk – vedlikehold av bygg
 - Behov for flere sykehjemsplasser og boliger for mennesker med særlige behov

Nøkkeltall Barnehage – kapasitet og kompetanse

- Det er totalt 5 barnehager i Sørreisa, hvorav 1 er privat og ligger i Skøelv. Innenfor barnehagesektoren blir fagmiljøene beskrevet som gode av intervjuobjektene. Selv om kommunen ikke er med i pedagogiske nettverk med andre kommuner, utveksles det ifølge respondentene mye kompetanse mellom barnehagene i Sørreisa. Det er også lagt opp til et samarbeid med småskoletrinnet for å sikre en god overgang fra barnehagen til skolen. Det arbeides med å forbedre denne overgangen ytterligere.
- Rekruttering i barnehagesektoren går stort sett greit. Det er en del lokal rekruttering til stillinger i barnehagene.
- Det påpekes at kvaliteten på barnehagebyggene er noe varierende.
- Ifølge Kostra (2014) er det totalt 60 ansatte barnehagene i Sørreisa. I intervjuene trekkes det frem at bemanningen per barn oppleves som noe lav.
- Tabellen under gir en oversikt over indikatorer for kapasitet og kompetanse for barnehage hentet fra Kostra (2014). Som vi kan se av tabellen er Sørreisa omtrent på et nivå med landet. Det er derimot en stor andel av de ansatte som har en annen pedagogisk utdanning enn barnehageutdanning i kommunen. Under «annen pedagogisk utdanning» inngår blant annet barne- og ungdomsarbeidere

Nøkkeltall barnehage. Kilde: Kostra 2014

Måleindikatorer	Sørreisa	Landet
Antall ansatte	60	-
Herav private	6	
Andel barn 1-5 år med barnehageplass	88,2	90,2
Andel ansatte med barnehagelærerutdanning	31,7	34,6
Andel ansatte med annen pedagogisk utdanning	10	4,7
Antall styrere i barnehagene	6	
Herav private	1	
Antall pedagogiske ledere i barnehagene	19	-
Andel styrere og pedagogiske ledere med godkjent barnehagelærerutdanning	76	90
Andel pedagogiske ledere med annen pedagogisk utdanning	26,3	4,5
Leke- og oppholdsareal per barn i barnehage (m2)	5,6	5,6

Nøkkeltall Grunnskole – kapasitet og kompetanse

- Grunnskolen er i dag organisert som to 1-4 skoler med ca. 75 elever på hver, og en 5-10 skole, med ca. 300 elever. Det er vedtatt at det skal bygges en ny sentralskole som skal samle alle elevene i en skole. Denne skal ligge i sentrum.
- Fagmiljøet i skoleverket blir beskrevet som godt. Det merkes at rekruttering i det siste har vært noe vanskelig, da det er konkurranse om jobbsøkere fra større kommuner i regionen.
- Det påpekes at fagmiljøene blant lærerne innenfor skole til en viss grad er sårbare, særlig innenfor små fagområder.
- Sørreisa er heller ikke med i et interkommunalt fagnettverk for skole med andre kommuner i regionen. Dette blir sett på som et savn, særlig på mellom- og ungdomstrinnet.
- Lærere med universitetsutdannelse og pedagogisk utdanning er høyere enn for landet. Gjennomsnittlig grunnskolepoeng er også noe høyere enn landssnittet. Gruppestørrelse i grunnskolen er noe lavere enn landet, det samme er andelen av innbyggerne i SFO. Samlet sett er det en lavere andel eldre lærere enn på landsbasis.

Nøkkeltall grunnskole. Kilde: Kostra 2014

Måleindikatorer	Sørreisa	Landet
Antall lærere kommunal grunnskole	50	-
Andel lærere med universitets-/høgskoleutdanning og pedagogisk utdanning	90	87,2
Andel lærere med universitets-/høgskoleutdanning uten pedagogisk utdanning	6,0	6,0
Andel lærere med videregående utdanning eller lavere	4,0	6,8
Gjennomsnittlig gruppestørrelse, 1.-10.årstrinn	12,6	13,8
Gjennomsnittlige grunnskolepoeng	41,9	40,4
Andel lærere som er 50 år og eldre	20	31,9
Andel lærere som er 60 år og eldre	6	12,1
Andel innbyggere 6-9 år i kommunal og privat SFO	31,2	62,3
Andel elever med direkte overgang fra grunnskole til videregående opplæring	98	98

Nøkkeltall helse og sosial

- Det er 4 fastleger i Sørreisa kommune. Det er et interkommunalt samarbeid på legetjenester mellom Sørreisa og Dyrøy, i tillegg er Sørreisa med i legevaktsamarbeid hvor Lenvik er vertskommune
- Reservekapasitet fastlege sier om det er ledig plass på fastlegelistene. En verdi over 100 betyr ledig plass, mens en verdi under 100 betyr at det ikke er plass. I Sørreisa er det ikke ledige plasser hos fastlege. Fastlegesamarbeidet er interkommunalt med Dyrøy.
- Det er ingen årsverk til jordmor i Sørreisa kommune, dette er derimot organisert som et interkommunalt samarbeid med DMS Lenvik
- Det er 1,55 årsverk i sosialtjenesten, tilsvarende 0,45 per 1 000 innbygger. Dette er noe lavere enn på landsbasis. Det er derimot en lavere andel sosialhjelpsmottakere i arbeidsfør alder og som mottar stønad i 6 mnd. eller mer enn på landsbasis.

Nøkkeltall helse og sosial. Kilde: Kostra 2014

Måleindikatorer	Sørreisa	Landet
Antall fastlegeavtaler	4	-
Legeårsverk per 10 000 innbyggere	15,6	10,3
Reservekapasitet fastlege	103	105
Årsverk i alt til forebygging, helsestasjons- og skolehelsetjeneste (lege- og fysioterapiårsverk)	2,5	-
- Herav årsverk til jordmor	0,0	-
- Herav årsverk av helsesøster	2,0	-
Fysioterapiårsverk per 10 000 innbyggere	7,8	8,9
Årsverk i sosialtjenesten	1,55	-
Årsverk i sosialtjenesten pr 1 000 innbygger	0,45	1,17
- Herav sosionomer eller barnevernspedagog	1,00	-
Årsverk til gjeldsrådgivning	0,10	-
Sosialhjelpsmottakere	75	-
Andelen sosialhjelpsmottakere i alderen 20-66 år, av innbyggere 20-66 år. Prosent.	3,5	4,0
Andel sosialhjelpsmottakere med stønad i 6 måneder eller mer	28	35,0

Nøkkeltall pleie og omsorg - kapasitet

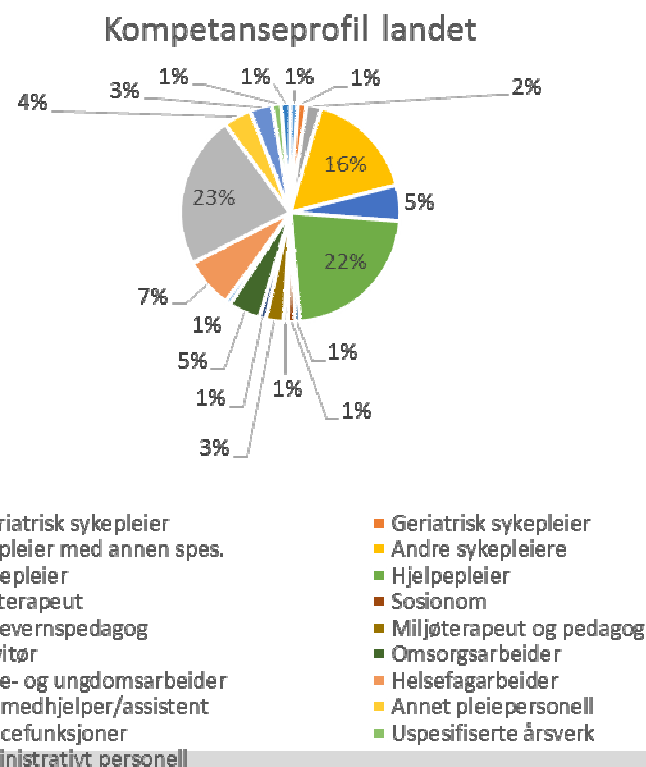
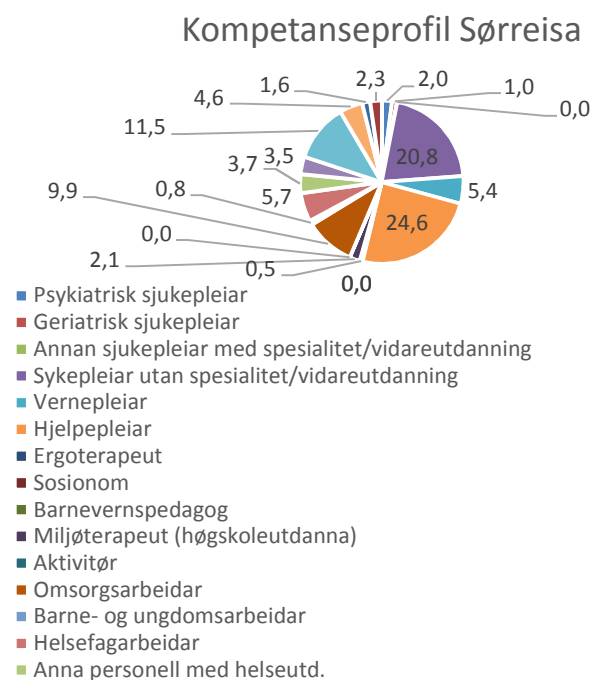
- Andelen innbyggere over 80 år som er beboere på institusjon er noe lavere enn på landsbasis.
- Det er en høy andel av plassene i sykehjemmet som er avsatt til personer med demens, men ingen til rehabilitering /habilitering.
- Alle beboerne har plass i enerom.

Nøkkeltall pleie og omsorg. Kilde: KOSTRA 2014

Måleindikatorer	Sørreisa	Landet
Mottakere av pleie- og omsorgstjenester, samlet	146	-
Mottakere av hjemmetjenester	117	-
- Mottakere av hjemmetjenester, pr. 1000 innb. 0-66 år	16	19
- Mottakere av hjemmetjenester, pr. 1000 innb. 67-79 år	57	69
- Mottakere av hjemmetjenester, pr. 1000 innb. 80 år og over år	329	331
Beboere i bolig til pleie- og omsorgsformål	29	-
- Andel beboere i bolig til pleie- og omsorgsformål 80 år og over (prosent)	58,6	39,5
- Andel beboere i bolig m/heldøgns bemanning (prosent)	4,9	50,4
Beboere i institusjon	29	-
- Plasser i institusjon i prosent av mottakere av pleie- og omsorgstjenester	20,1	18,3
- Andel innbyggere 80 år og over som er beboere på institusjon (prosent)	11,9	13,7
Kommunale sykehjemsplasser	27	-
- Andel plasser avsatt til tidsbegrenset opphold (prosent)	14,8	18,7
- Andel plasser avsatt til rehabilitering/habilitering (prosent)	0	7,4
- Andel plasser i skjermet enhet for personer med demens (prosent)	59,9	23,8
Andel plasser i enerom i pleie – og omsorgsinstitusjoner (prosent)	100	95,0

Årsverk i pleie og omsorgssektoren - kompetanse

- Det er i alt 98,56 årsverk i pleie og omsorgssektoren i Sørreisa. Av figuren nedenfor ser vi hvordan årsverkene fordeler seg på ulike utdanningstyper. Den største andelen av årsverk er knyttet til hjelpepleiere. Deretter følger sykepleiere uten spesialitet/videreutdanning.

Pleie og omsorg

- For pleie og omsorgssektoren har Samhandlingsreformen vært krevende.
- Som tidligere nevnt er det en del interkommunalt samarbeid i denne sektoren i dag. Dette har vært helt avgjørende for å klare å levere de lovpålagte tjenestene som kreves. Samarbeidet på dette området blir i stor grad beskrevet som godt av intervjuobjektene. I et fremtidsperspektiv må disse tjenestene fortsatt være interkommunale hvis Sørreisa skal ha mulighet til å levere tjenester.
- Det er til tider er noe lav kapasitet innenfor sektoren. Særlig sykefravær er en utfordring.
- Gjennom det interkommunale samarbeidet «Løkta» er det mulighet for kompetanseheving for de ansatte i pleie og omsorgssektoren.
- Lokaliseringen og organiseringen av pleie og omsorgssektoren i sentrum gjør at tjenesten er relativt lettdrevet.
- Siden Sørreisa er en liten kommune er det stor nærhet mellom bruker og tjenesteyter.
- I en liten kommune kan det være vanskelig å bygge opp spesialiserte fagmiljø. I Statusbildet og i intervjuene fremkommer det at det å bygge opp en tjeneste rundt få personer med særlige behov er krevende for Sørreisa.
- I intervjuene blir det påpekt at hvis Sørreisa fortsetter som egen kommune må budsjettene innenfor pleie og omsorgssektoren økes betraktelig sammenliknet med i dag.
- Det er 27 kommunale sykehjemsplasser i Sørreisa kommune. I statusbildet blir dette trukket frem som for lavt i et fremtidsperspektiv.

Barn og unge – små tjenester

- Andelen elever med spesialundervisning er noe over landet.
- Barnevern er organisert som interkommunalt samarbeid sammen med Dyrøy. Alle de ansatte har fagutdanning. Sørreisa er vertskommune. Tjenesten beskrives som sårbar, da det er få ansatte. I tillegg har det vært nødvendig for Sørreisa å ha interkommunalt samarbeid på barnevern for å sikre tilstrekkelig distanse.
- Kulturskoletilbudet oppleves som noe fragmentert, og det er kun tilbud om musikk.

Kilde: Kostra 2014

Måleindikatorer	Sørreisa	Landet
Antall elever med spesialundervisning	41	-
Andel elever med spesialundervisning (prosent)	9,2	8,3
Andel timer spesialundervisning av antall lærertimer totalt (prosent)	17,8	17,3
Antall stillinger barnevern	4	
- Herav stillinger med fagutdanning (prosent)	100	91
Andel undersøkelse med behandlingstid innen 3 måneder (prosent)	63	79
Antall årsverk i kulturskolen	2	-
Antall elever fra kommunen i musikk- og kulturskole	69	-
- Andel elever i kulturskolen av barn i alderen 6-15 år (prosent)	14,4	14,1
- Andel elever i grunnskolealder som står på venteliste (prosent)	0	-

Nøkkeltall små/spesialiserte tjenester - teknisk

- Det er relativt få indikatorer innenfor tekniske tjenester i KOSTRA.
- Det er organisert et brannsamarbeid interkommunalt sammen med Dyrøy.
- I intervjuene blir vi opplyst om at det har vært noe krevende å rekruttere til teknisk sektor
- På vann og avløp ligger Sørreisa på de fleste indikatorene over landssnittet.

Kilde: Kostra 2014

Måleindikatorer	Sørreisa	Landet
Renovasjon – antall årsinnbyggere	3 451	-
Renovasjon – antall hytteabonnenter	0	-
Antall årsverk til brann og ulykkesvern (forebygging og beredskap)	0,29	-
Årsverk til brann og ulykkesvern per 1000 innbyggere	0,58	0,72
- Herav feier	0,29	0,13
Antall bygningsbranner	3	-
- Antall bygningsbranner pr. 1000 innbyggere	0,58	0,7
Andel av kommunale vannverk som har beredskapsplan	100,0	89,2
Andel av befolkningen som er tilknyttet kommunal vannforsyning	72,5	-
Andel av befolkningen som er tilknyttet kommunale avløpstjenester	45,4	84,3
Andel innbyggere tilknyttet anlegg der rensekrav er oppfylt	100,0	26,9

Nøkkeltall små/spesialiserte tjenester – helse og bibliotek

Kilde: Kostra 2014

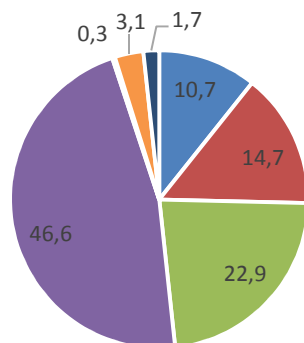
- Rusarbeidet i kommunen er organisert sammen med helsesøstertjenesten. Psykisk helse og rus er organisert som en felles tjeneste. Det er 3 årsverk i denne tjenesten. Det er tilbud om ulike aktiviteter på dagtid.
- Årsverk til rehabilitering er noe lavere enn på landsbasis.
- Krisesenteret er organisert gjennom Krisesenter Midt-Troms. Det er 5 menn og 15 kvinner fra Sørreisa som benytter seg dette tilbudet.
- Det er 0,8 årsverk i folkebiblioteket, og utlån er noe lavere enn på landsbasis. Bibliotektilbudet blir i intervjuene trukket frem som godt.

Måleindikatorer	Sørreisa	Landet
Årsverk i sosialtjenesten, tilbud til personer med rusproblemer	3,00	-
Årsverk av psykiatriske sykepleiere (helse + pleie og omsorg)	2,00	-
Årsverk av psykiatriske sykepleiere per 10 000 innbyggere	5,8	4,2
Årsverk til rehabilitering samlet		-
- Årsverk til rehabilitering per 10 000 innbyggere	9,4	11,5
Årsverk av ergoterapeuter	0,53	-
- Årsverk av ergoterapeuter per 10 000 innbyggere	1,5	3,6
Krisesenter – plasser for menn	5	-
Krisesenter – plasser for kvinner	15	-
Årsverk i folkebibliotek	0,8	-
Utlån alle medier fra folkebibliotek per innbygger	3,3	4,5

Årsverk i kommunen fordelt på sektor

- Kakediagrammet viser hvordan andelen årsverk fordeler seg på de ulike sektorene. Som vi ser er det helse og sosial som er størst. Deretter følger grunnskole og barnehage.

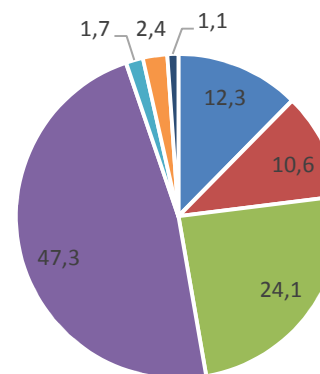
Andel årsverk Sørreisa

- Andel sysselsatte i kommuneadministrasjonen
- Andel sysselsatte i barnehager
- Andel sysselsatte i grunnskolen
- Andel sysselsatte i helse- og sosialtjenester
- Andel sysselsatte i tekniske tjenester
- Andel sysselsatte i kultur
- Andel sysselsatte i annet

- Sammenlikner vi med landet, ser vi at Sørreisa har en noe høyere andel årsverk i barnehage og kultur. Andelen årsverk i administrasjon, teknisk, pleie og omsorg er derimot noe lavere.

Andel årsverk Landet

- Andel sysselsatte i kommuneadministrasjonen
- Andel sysselsatte i barnehager
- Andel sysselsatte i grunnskolen
- Andel sysselsatte i helse- og sosialtjenester
- Andel sysselsatte i tekniske tjenester
- Andel sysselsatte i kultur
- Andel sysselsatte i annet

Kilde: Kostra 2014

Interkommunalt samarbeid

Interkommunalt samarbeid

- Sørreisa deltar i en rekke interkommunale samarbeid, både med regionen som helhet og med nærliggende kommuner. Da særlig med Lenvik og Dyrøy. Totalt sett deltar Sørreisa i 31 ulike interkommunale samarbeid (§27, §28, AS, IKS). I tillegg kjøper og selger kommunen tjenester og deltar i en del uformelle fagnettverk sammen med andre kommuner i regionen.
- I forbindelse med Samhandlingsreformen har kommunen fått nye oppgaver. Disse har kommunen ikke hatt kapasitet til å løse alene, slik at interkommunalt samarbeid har vært en nødvendig løsning. Dette gjelder blant annet KAD-sengeplasser, som er organisert som et interkommunalt samarbeid sammen med Lenvik som vertskommune.
- Det blir i intervjuene påpekt at Sørreisa ikke er med i pedagogiske nettverk innenfor skole og barnehage. Respondentene vi intervjuet savner dette.
- Mye av det interkommunale samarbeidet på helseområdet går mot Lenvik kommune. I tillegg har Sørreisa en interkommunal fastlegetjeneste sammen med Dyrøy.
- Barnevern er organisert som et interkommunalt samarbeid mellom Sørreisa og Dyrøy. Det blir påpekt at tjenesten har noen utfordringer, da den oppleves som noe liten.
- PPT er organisert gjennom PPT Midt-Troms som er et samarbeid mellom Sørreisa, Berg, Lenvik, Torsken og Tranøy.
- De uformelle fagnettverkene Sørreisa deltar i gir muligheter for støtte og fagmiljø man ellers mangler i kommunen.
- I intervjuene påpekes det at det er ressurskrevende å være vertskommune innenfor helseområdene.
- I intervjuene fremkommer også følgende områder som kan inngå i et utvidet interkommunale samarbeid: Kulturskole, håndtering av flyktninger. I tillegg stilte vi dette spørsmålet i spørreundersøkelsen, svarene er oppsummert senere.

Samarbeid på store tjenesteområder

- Tabellen til høyre viser de ulike store kommunale tjenesteområder, og hvilke av disse Sørreisa har samarbeid på (markert med kryss).
- På de store tjenesteområdene innenfor helse inngår Sørreisa i samarbeid med Lenvik. Dette gjelder både legevakt, KAD-senger, samfunnsmedisinske tjenester, diabetesteam, kreftkoordinator osv. Det er Lenvik som er vertskommune.

Oversikt over hvilke store kommunale tjenesteområder Sørreisa har interkommunalt samarbeid om. Kilde: Sørreisa kommune

Kommunale tjenester	Sørreisa
Fastlegeordningen/legevakt/øyeblikkelig hjelp	x
Sykehjem og hjemmetjenester	
Helsestasjon inkl. jordmor	x
Grunnskole	
Skolefritidsordninger	
Barnehage	
Sosiale tjenester	

Samarbeid på små/spesialiserte tjenester

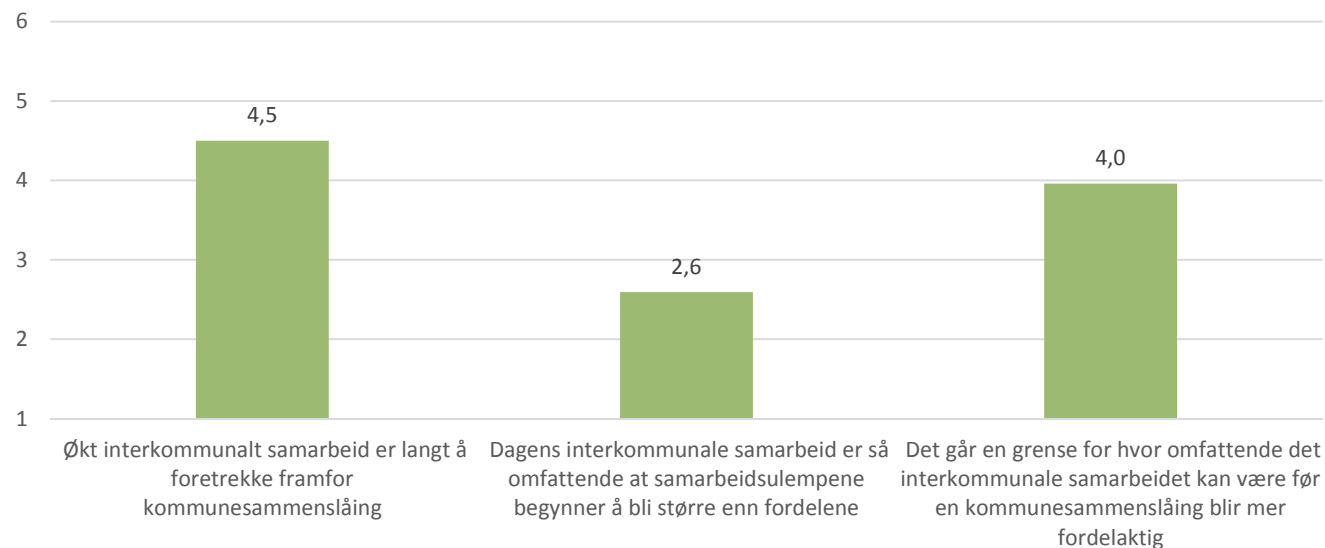
- Tabellen til høyre viser de ulike små/spesialiserte kommunale tjenesteområder, og hvilke av disse Sørreisa har samarbeid på (markert med kryss)
- Barnevern er et interkommunalt samarbeid mellom Sørreisa og Dyrøy. Sørreisa er vertskommune
- Brannvern er mellom Sørreisa og Dyrøy. Sørreisa er vertskommune.
- Krisesenteret er et samarbeid hvor alle kommunene i Midt-Troms regionen deltar.

Oversikt over hvilke små/spesialiserte kommunale tjenesteområder Sørreisa har interkommunalt samarbeid om. Kilde: Sørreisa kommune

Kommunale tjenester	Sørreisa
Spesialundervisning	
Pedagogisk-psykologisk tjeneste (PPT)	x
Barnevern	x
Brann- og eksplosjonsvern	
Renovasjon	x
Rusarbeid og psykisk helsearbeid	
Kulturskole	
Krisesenter	x
Sivilt beredskap	
Bibliotek	
Vei, vann og avløp	

Interkommunalt samarbeid – svar fra spørreundersøkelsen

- I spørreundersøkelsen ba vi respondentene om å vurdere en rekke påstander om det interkommunale samarbeidet Sørreisa inngår i. Figuren under viser svarene i gjennomsnitt. Som vi kan se blir økt interkommunalt samarbeid foretrukket fremfor en kommunesammenslåing. Samarbeidet er ikke for omfattende slik at fordelene blir vurdert som større enn ulempene. Respondentene er også enige i at det går en grense for hvor omfattende interkommunale samarbeid kan være før en sammenslåing blir mer fordelaktig.

Interkommunalt samarbeid – åpne svar fra spørreundersøkelsen

- Vi spurte også om det kan være aktuelt å utvide det interkommunale samarbeidet, og hvilke områder det kan være aktuelt på gjennom et åpent spørsmål i spørreundersøkelsen. Her fremkommer følgende:
 - Spesialisttjenester innenfor helse og omsorg
 - Oppfølging av barn og ungdom
 - Dagsenter for demente
 - Planlegging
 - Flyktningetjenesten
 - Vei, vann og avløp
 - Regnskapsavdelingen
 - Næring og næringsutvikling.

Fremtidig tjenesteproduksjon

Fremtidige årsverk

- Hvordan tjenesteproduksjonen i kommunene vil se ut i framtiden vil avhenge av endringer i befolkningssammensetning, økonomi, eventuell oppgaveoverføring fra stat og region til kommunene, og teknologiutvikling. Regjeringen la fram stortingsmeldingen om nye oppgaver til større kommuner 20. mars 2015. Denne er nærmere omtalt under neste delkapittel om lokaldemokrati.
- Tabellene under viser antall årsverk per 1000 innbyggere i yrkesaktiv alder (20-66 år) i barnehage, grunnskole og pleie- og omsorg i 2014. På bakgrunn av tjenestenivå i 2014 og anslag på befolkningsutviklingen vises et estimert behov for antall årsverk per 1000 innbyggere i yrkesaktiv alder (20-66 år) i 2020 og 2040. I beregningene er det tatt utgangspunkt i samme dekningsgrad og standard på tjenestene som i 2014. Tjenestedataene er hentet fra nykommune.no, og er framskrivningene er basert på SSB sitt mellomalternativ. Ved å se på behovet per 1000 innbyggere i alderen 20 – 66 år korrigerer man for forandringer som skyldes endringer i størrelsen på befolkningen.
- Dette er framskrivninger knyttet til de store, eksisterende tjenestene. Dersom kommunen får endringer i oppgaver, eller nye oppgaver, vil dette behovet måtte justeres.
- Det forventes en nedgang i fremtidige årsverk både innenfor barnehage og grunnskole.
- Innenfor pleie og omsorg vil det komme en økning fram mot 2040 tilsvarende 32,3 årsverk per 1 000 innbyggere. Økningen fram mot 2020 er relativt liten. Dette forekommer i alle landets kommuner, og må sees i lys av eldrebølgen som er forventet etter 2020.

Barnehage	2014	2020	2040
Sørreisa	22,2	21,2	21,6

Grunnskole	2014	2020	2040
Sørreisa	21,7	19,8	20,7

Pleie og omsorg	2014	2020	2040
Sørreisa	48,9	50,9	81,2

Samlet vurdering Tjenesteyting

Vurderingssystem

- For å gjøre rapporten mer leservennlig, og for å skille de ulike alternativene fra hverandre, har vi brukt tre ulike smileys til å vurdere de ulike kriteriene og til å gi en samlet vurdering. Disse er   og .
- Innenfor hvert kriterium har vi laget et poengsystem for vurdering av ulike strukturalternativ. Det er vist i tabellen under og på de neste sidene.
- Vurderingssystemet er i utgangspunktet laget for å vurdere sammenslåing av to eller flere kommuner. Siden vi nå vurderer én kommune, har vi derfor tilpasset kriteriene noe. Istedenfor endringer ved en eventuell sammenslåing, har vi tatt utgangspunkt i kommunen i dag for å vurdere de ulike kriteriene.
- Samlet er det mulig å oppnå 100 poeng. Terskelen for å oppnå de ulike smileyene er følgende: 0 - 33 poeng gir rød smiley, fra 34 – 66 poeng gir gul smiley og over 67 poeng gir grønn smiley.

Vurderingskriterium	Grense	Poeng	Smiley
Befolkningsgrunnlag	Under 5 000 innbyggere	0	
	5 000 – 14 999 innbyggere	10	
	Over 15 000 innbyggere	20	
Tilstrekkelig kapasitet og relevant kompetanse – store tjenesteområder	Indikatorene tyder på at kommunen har lite kapasitet og relevant kompetanse på de store tjenesteområdene.	0	
	Indikatorene tyder på at kommunen har noe kapasitet og relevant kompetanse på de store tjenesteområdene.	5	
	Indikatorene tyder på at kommunen har god kapasitet og relevant kompetanse på de store tjenesteområdene.	10	

Vurderingssystem

Vurderingskriterium	Grense	Poeng	Smiley
Tilstrekkelig kapasitet og relevant kompetanse – små/spesialiserte tjenesteområder	Indikatorene tyder på at kommunen har lite kapasitet og relevant kompetanse på de små/spesialiserte tjenesteområdene.	0	
	Indikatorene tyder på at kommunen har noe kapasitet og relevant kompetanse på de små/spesialiserte tjenesteområdene.	5	
	Indikatorene tyder på at kommunen har god kapasitet og relevant kompetanse på de store tjenesteområdene.	10	
Interkommunalt samarbeid – store tjenesteområder	Kommunen har i stor grad tjenestesamarbeid på store tjenesteområder.	0	
	Kommunen har i noe grad tjenestesamarbeid på store tjenesteområder.	5	
	Kommunen har i liten grad tjenestesamarbeid på store tjenesteområder.	10	
Interkommunalt samarbeid – små/spesialiserte tjenesteområder	Kommunen har i stor grad tjenestesamarbeid på små/spesialiserte tjenesteområder.	0	
	Kommunen har i noe grad tjenestesamarbeid på små/spesialiserte tjenesteområder.	5	
	Kommunen har i liten grad tjenestesamarbeid på små/spesialiserte tjenesteområder.	10	

Vurderingssystem

Vurderingskriterium	Grense	Poeng	Smiley
Framtidig tjenesteproduksjon	Kommunale årsverk per 1000 innbyggere vil gå ned/endre seg lite i barnehage og grunnskole i 2040.	0	
	Kommunale årsverk per 1000 innbyggere vil øke noe på barnehage og grunnskole i 2040.	5	
	Kommunale årsverk per 1000 innbyggere vil øke endel i barnehage og grunnskole i 2040.	10	
Valgfrihet	Kommunen har i liten grad valgfrihet for innbyggerne, for eksempel har man bare en skole, en barnehage også videre.	0	
	Kommunen har noen grad av valgfrihet for innbyggerne. Det er flere skoler, barnehager, samt ulike typer tilbud.	5	
	Kommunen har stor grad av valgfrihet for innbyggerne. Det er flere enheter innenfor de ulike fagområdene, og innbyggerne kan velge mellom ulike typer tilbud.	10	
Tilstrekkelig distanse	Respondentene er negative til at det er tilstrekkelig distanse mellom saksbehandler og innbyggere.	0	
	Respondentene er omtrent nøytrale til at det er tilstrekkelig distanse mellom saksbehandler og innbyggere.	5	
	Respondentene er positive til at det er tilstrekkelig distanse mellom saksbehandler og innbyggere.	10	
Interkommunalt samarbeid som alternativ til sammenslåing	Respondentene er negative til at interkommunalt samarbeid er å foretrekke framfor kommunesammenslåing.	0	
	Respondentene er verken spesielt negative eller spesielt positive til at interkommunalt samarbeid er å foretrekke framfor kommunesammenslåing.	5	
	Respondentene er positive til at interkommunalt samarbeid er å foretrekke framfor kommunesammenslåing.	10	

Vurdering tjenesteyting – Sørreisa som egen kommune

Kriterie	Vurdering	Poeng	Smiley
Befolkningsgrunnlag	Under 5 000 innbyggere	0/20	
Tilstrekkelig kapasitet og relevant kompetanse – store tjenesteområder	Det ser ut til at det er tilstrekkelig kompetanse i flere av de store tjenesteområdene i Sørreisa. Kapasiteten blir derimot trukket frem som utfordrende i intervjuene	5/10	
Tilstrekkelig kapasitet og relevant kompetanse – små/spesialiserte tjenesteområder	Kapasiteten på små/spesialiserte tjenester i Sørreisa er lav. Svarene fra spørreundersøkelsen og intervjuene vitner om at det er utfordringer med små og sårbare fagmiljø	0/10	
Interkommunalt samarbeid – store tjenesteområder	Det er relativt lite samarbeid på store områder	10/10	
Interkommunalt samarbeid – små/spesialiserte tjenesteområder	Sørreisa er i flere tilfeller vertskommune i de små samarbeidene, og har en del samarbeid på små/spesialiserte områder	5/10	
Framtidig tjenesteproduksjon	Vil gå ned for barnehage og grunnskole fram mot 2040	0/10	
Valgfrihet	Kommunen har en viss grad av valgfrihet.	5/10	
Tilstrekkelig distanse	Distansen vurderes som tilstrekkelig av respondentene i spørreundersøkelsen	10/10	
Interkommunalt samarbeid som alternativ til sammenslåing	Respondentene i spørreundersøkelsen er positive til at interkommunalt samarbeid er å foretrekke fremfor en kommunesammenslåing	10/10	
Samlet score	Samlet får Sørreisa 45 av 100 mulige poeng på tjenester	45/100	

Oppsummering- tjenesteyting

- Sørreisa har på mange områder gode tjenester i dag. Kommunen er godt stilt på kompetanse på mange av områdene. Kapasitet og sårbarhet er derimot en utfordring for samtlige tjenesteområder.
- Kommunen deltar i relativt mange interkommunale samarbeid, både på store og små tjenesteområder. For de små og spesialiserte helsetjenester går mye av samarbeidet mot Lenvik. For større tjenesteområder er det en del samarbeid med Dyrøy. Det påpekes at kommunen er helt avhengig av interkommunalt samarbeid. Kommunen er for liten til å håndtere disse tjenestene i egen regi. Med interkommunalt samarbeid er det i noen tilfeller vanskelig å skape likeverdige tjenestetilbud for innbyggerne.
- Det er noe valgfrihet innenfor barnehage og skole i dag. For andre tjenesteområder er valgfriheten begrenset. Med ny sentralskolen vil valgfriheten innenfor skole reduseres.
- Det varierer noe mellom de ulike sektorene hvor utfordrende det er med rekruttering, men Sørreisa merker noe konkurranse fra større kommuner i regionen.
- Innenfor skole og barnehage påpekes det at det er en mangel på pedagogiske nettverk for de ansatte. Denne mangelen blir beskrevet som et savn.
- Det er stor sårbarhet i kommunen generelt. Dette er problematisk i dag, og blir også trukket frem som en utfordring dersom Sørreisa velger å bli stående alene i fremtiden.
- Flere av intervjuobjektene uttrykker et ønske om en egen kommunejurist.
- Det blir oppfattet som noe vanskelig å bygge opp små og spesialiserte tjenester – i de tilfellene det er behov for dette, leies det heller inn ekstern kompetanse, enn å bygge opp tjenesten i egen kommune. Eksempel på dette er innenfor voksenopplæring. Her kjøper Sørreisa tjenester fra Lenvik. Dette fungerer svært bra.
- Det er få midler til å leie inn ekstern kompetanse ved behov. Dette gjøres kun i særlige tilfeller.

Lokaldemokrati

Kort om lokaldemokrati

- Det er viktig at kommunestrukturen er slik at hensynet til demokrati og deltagelse blir ivaretatt. Et levende lokaldemokrati er grunnmuren i folkestyret og er nødvendig for tilliten og legitimiteten til det nasjonale folkestyret. Kriterier som kan legges til grunn for å karakterisere hva som er et godt lokaldemokrati, er blant annet følgende forhold:
 - Nærhet mellom de som styrer og de som blir styrt.
 - Innbyggerne og deres engasjement og deltagelse, både gjennom valg og gjennom pågående prosesser knyttet til aktuelle politiske saker, som for eksempel kommuneplanarbeid, skolestrukturendringer og så videre.
 - Politisk handlefrihet; det vil si at lokalpolitikkerne har verktøy i sin verktøykasse til reelt å kunne foreta prioriteringer og lede samfunnsutviklingen.
- I det senere har vi sette flere forhold som kan være en utfordring mot lokaldemokrati, blant annet økt fremvekst av interkommunalt samarbeid og økt statlig styring.

Et av målene ved kommunereformen – styrket lokaldemokrati

- Regjeringen har som mål at kommunereformen skal styrke lokaldemokratiet. De ønsker å gjøre dette ved følgende forhold:
 - Større kommuner vil legge grunnlaget for å kunne overføre flere oppgaver og slik styrke kommunene som viktige lokaldemokratiske organer for sine innbyggere. Se mer om forslaget til oppgavemelding senere i rapporten.
 - Større kommuner med bredt ansvarsområde vil gi grunnlag for større styringskapasitet og gjennomføringskraft. Kommunal administrasjon med tilstrekkelig kompetanse og kapasitet kan utarbeide gode beslutningsgrunnlag til de folkevalgte og bedre politisk styring, og øke mulighetene for å utnytte det lokalpolitiske handlingsrommet.
 - Kommunene løser sine oppgaver selv og foretar helhetlige prioriteringer. Mindre behov for interkommunale samarbeid, enklere forvaltning for innbyggere og politikere.
 - Færre og større kommuner med god kapasitet og kompetanse, vil kunne gjennomføre en velferdspolitik i henhold til nasjonale mål, og behovet for statlig detaljstyring vil reduseres. Kommunene vil dermed få større frihet til å prioritere og tilpasse velferdstilbud til innbyggernes behov.

Regjeringens ekspertutvalg

- Ekspertutvalget har gitt kriterier som i sum skal ivareta kommunenes fire funksjoner som lokaldemokratisk arena, tjenesteyter, samfunnsutvikler og myndighetsutøver.
- Tabellen under viser hvilke samfunnsmessige hensyn og kriterier ekspertutvalget har lagt til grunn for kommunens rolle som lokaldemokratisk arena:

Kommunens rolle	Samfunnsmessige hensyn	Kriterier
Demokratisk arena	Betydningsfulle oppgaver og rammestyring Lokal politisk styring Levende lokalt folkestyre Aktiv lokal politisk arena	Høy politisk deltakelse Lokal politisk styring Lokal identitet Bred oppgaveportefølje Statlig rammestyring

- De tre første kriteriene er rettet mot kommunene, mens bred oppgaveportefølje og statlig rammestyring er rettet mot staten.

Vurderingskriterier lokaldemokrati

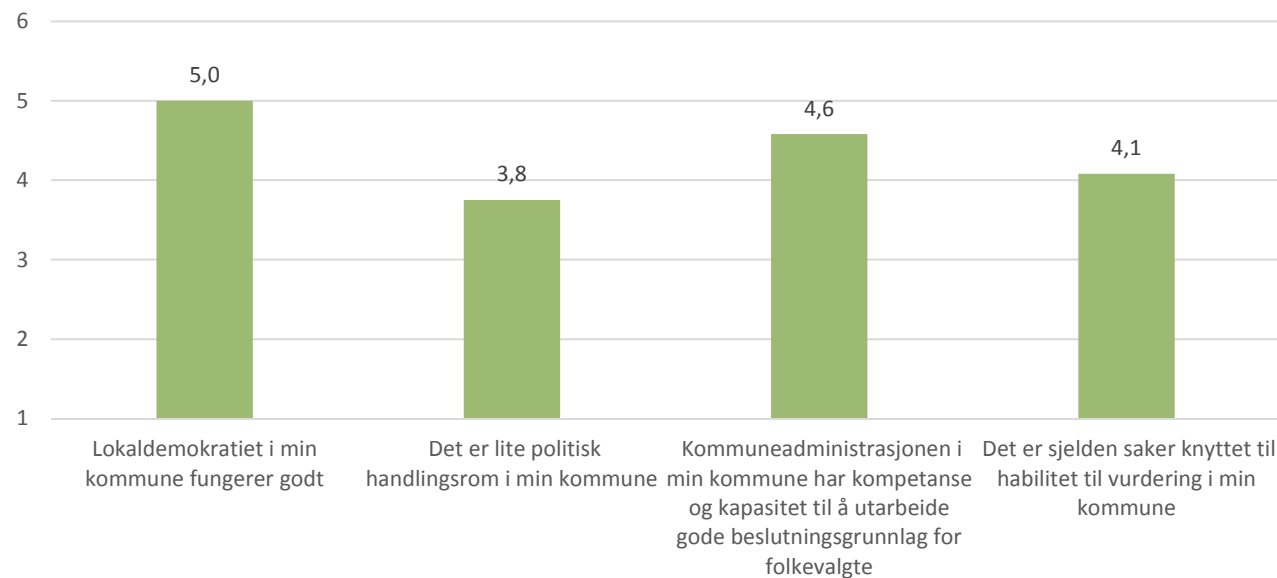
- Tabellen under viser kriteriene som er benyttet i vurderingen av lokaldemokrati. Det er gjort en endring sammenlignet med vurderingene i Midt-Troms. Kriteriet om «behov for tiltak for et styrket lokaldemokrati» er tatt bort. Dette var med for å vurdere om det er behov for avbøtende tiltak for lokaldemokratiet i forbindelse med en kommunesammenslåing, og er ikke så aktuelt når vi vurderer kommuner alene.
- En nærmere beskrivelse av kriteriene finner du under samlet vurdering lokaldemokrati.

Kriterier	Beskrivelse	Poengsum
Høy politisk deltagelse	Vi har sett på kommunens valgdeltagelse, størrelse på kommunestyret, politisk representasjon og kommunens tilrettelegging for innbyggermedvirkning.	0-40
Lokal politisk styring	Vi har sett på kompetanse og kapasitet, opplevd politisk handlingsrom, samt omfanget av styring av interkommunale samarbeid. Vi har også sett på potensialet til om kommunen kan påta seg flere oppgaver i lys av den vedtatte oppgavemeldingen.	0-50
Lokal identitet	Basert på funn fra intervjuene har vi gitt en vurdering av identiteten i kommunen.	0-10

Svar fra spørreundersøkelsen lokaldemokrati

Lokaldemokrati - svar fra spørreundersøkelsen

- Vi ba også respondentene i spørreundersøkelsen om å vurdere lokaldemokratiet i Sørreisa kommune. Figuren under viser svarene i gjennomsnitt. Respondentene vurderer lokaldemokratiet i Sørreisa som godt. Respondentene gir noe støtte til at det er lite politisk handlingsrom i kommunen. Videre mener respondentene at administrasjonen har kompetanse og kapasitet til å utarbeide gode beslutningsgrunnlag for de folkevalgte. Respondentene er også enige i at det sjeldent er saker knyttet til habilitet.

Lokaldemokrati – åpne svar

- Vi ba også respondentene om å utdype om det er noen utfordringer med lokaldemokratiet i kommunen gjennom et åpent spørsmål i spørreundersøkelsen. Her kommer det frem at:
 - Det er for lite handlingsrom
 - Små forhold som kan skape habilitetsutfordringer
 - For få innbyggere er engasjert
 - For få representanter i kommunestyret

Høy politisk deltagelse

Bakgrunn

- Valgdeltakelsen i Sørreisa ved kommunevalget i 2015 var noe lavere enn landssnittet.
- Antallet kommunestyrerepresentanter har gått ned fra 21 representanter til 15 representanter etter 2011. For kommuner med under 5 000 innbyggere sier kommuneloven at en kommune på denne størrelsen skal ha minst 11 representanter. Sørreisa ligger noe over dette.
- Det er 5 partier i dagens kommunestyre. Det var 7 partier som stilte liste ved valget i 2015.

Valgdeltakelse i prosent. Kilde: SSB og valgresultat.no

	1995	1999	2003	2007	2011	2015
Sørreisa	51,0	59,1	59,1	64,8	63,4	59,2
Landet	62,8	60,4	59,0	61,2	64,2	60,0

Representanter. Kilde: SSB og valgresultat.no

	1995	1999	2003	2007	2011	2015
Sørreisa	21	21	21	21	15	15

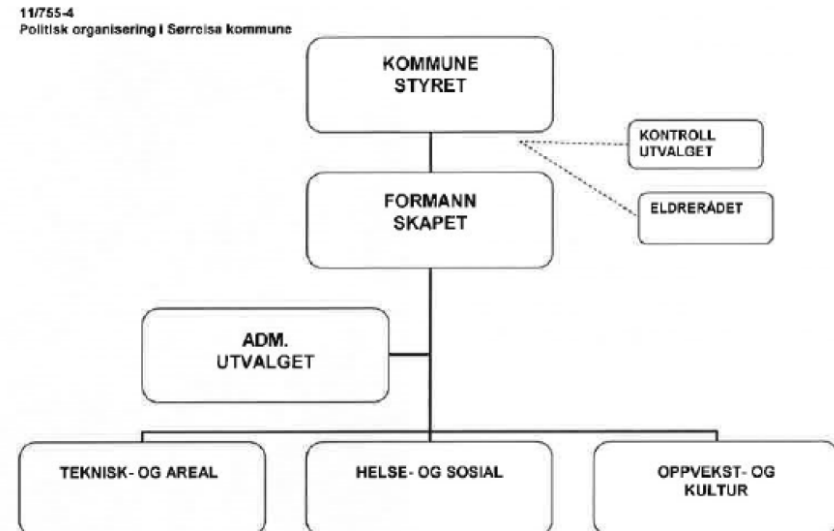
Partier i kommunestyret 2015. Kilde: SSB og valgresultat.no

Ap	Samlingslista	H	Sp	FrP
7	4	2	1	1

Lokal politisk styring

Politisk organisering

- Sørreisa kommune er organisert i tre hovedutvalg: Teknisk og areal, Helse og sosial og oppvekst og kultur.
- I tillegg har kommunen: Eldreråd, Klientutvalg, Plan og byggekomité, kommunalt råd for funksjonshemmede og ungdomsrådet. Det er også en rekke lag og foreninger i Sørreisa.

Lokal politisk styring – funn fra intervju og spørreundersøkelsen

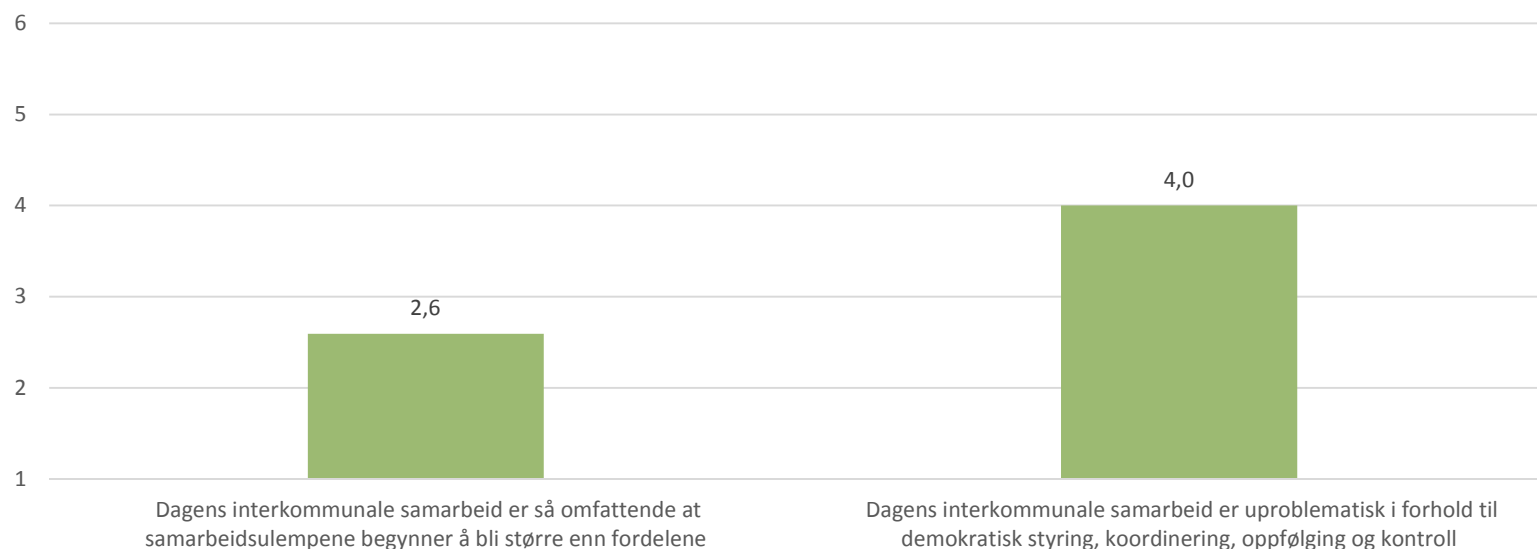
- Det politiske miljøet i kommunen oppleves som godt. I store saker er det ofte tverrpolitisk enighet mellom partiene.
- Det politiske engasjementet blant lokalbefolkningen oppleves som lite.
- Sørreisa kommune legger til rette for innbyggermedvirkning gjennom blant annet folkemøter. Oppmøte har derimot vært lavt. Det blir også gitt få innspill på saker som er ute på høring.
- Av intervjuene fremkommer det at politikerne opplever både det økonomiske og politiske handlingsrommet som lite. På spørsmålet om «det er lite politisk handlingsrom i min kommune» i spørreundersøkelsen er det også en tendens til at respondentene vurderer handlingsrommet som noe begrenset.

Interkommunalt samarbeid - styring

- I intervjuet med politikerne fremkommer det at de ser problemer vedrørende den demokratiske styringen av det interkommunale samarbeidet. Interkommunalt samarbeid blir også sett på som en «nødløsning». Tjenestene som blir levert gjennom det interkommunale samarbeidet blir derimot på mange av områdene trukket frem som gode.
- Av spørreundersøkelsen fremkommer det at styringen av de interkommunale samarbeidene er relativt uproblematisk, og at fordelene med samarbeidet er større enn ulempene.
- Det påpekes, både i intervjuene og i statusbildet, at Sørreisa er avhengige av det interkommunale samarbeidet for å levere tjenester i dag

Styring interkommunale samarbeid – svar fra spørreundersøkelsen

- I spørreundersøkelsen stilte vi også spørsmål om hvordan styringen av de interkommunale samarbeidene oppfattes. Her ser vi at respondentene ser på dette som relativt uproblematisk. Dagens interkommunale samarbeid vurderes heller ikke som for omfattende slik at fordelene oppfattes som større enn ulempene.

Lokal identitet

Lokal identitet

- Det er ikke gjennomført en innbyggerundersøkelse i Sørreisa kommune hvor lokal identitet er tema.
- Selv om Sørreisa kommune har mye utpendling til Lenvik/andre kommuner blir det i intervjuene trukket frem at den lokale identiteten i Sørreisa er sterk. I statusbildet vurderes også den lokale identiteten som sterkt knyttet til bygdene og kommunen Sørreisa. Vi har derfor vurdert den lokale identiteten som sterkt knyttet til Sørreisa kommune.

Oppgavepotensial

Nye oppgaver - velferd

Oppgave	Nærmere om oppgaven
Tannhelse	Allmenntannhelsetjenesten, spesialisthelsetjenesten og fylkeskommunens ansvar etter tannhelsetjenesteloven overføres til kommunene.
Rehabilitering	Større kommuner kan få større ansvar for rehabiliteringstjenester som i dag ivaretas av spesialisthelsetjenesten. Hvilke oppgaver skal utredes nærmere, samt i hvilken form en slik ansvarsendring skal skje.
Basishjelpemidler	Basishjelpemidler utredes overført til kommunene. Det må defineres nærmere hvor grensen skal gå, samt utfordringer med lager og logistikk. Mer avanserte hjelpemidler vil fortsatt være et statlig ansvar.
Forsøk DPS (distriktpsikiatrisk senter)	Opprette en forsøksordning med overføring av driftsansvar for DPS til kommuner som har tilstrekkelig kapasitet og kompetanse. Formålet med forsøksordningen vil være å undersøke om et kommunalt ansvar for tjenesten kan bidra til et bedre og mer helhetlig tilbud til brukerne.
Boligtilskudd	Tilskudd til etablering og den personrettede delen av tilskudd til tilpasning innlemmes i rammetilskuddet til kommunene. I dag ligger denne oppgaven til Husbanken, og kommunene må søke midler her.
Varig tilrettelagt arbeid	Varig tilrettelagt arbeid (VTA) og enkeltplasseringer i ordinære virksomheter (VTO) kan overføres til kommunene – dette er tilbud om sysselsetting til personer som har små utsikter til ordinært arbeid.

Nye oppgaver – lokal utvikling

Oppgave	Nærmere om oppgaven
Tilskudd frivillighetssentraler	Ansvar for å gi tilskudd til frivillighetssentraler overføres til kommunene. Det er en forutsetning at kommunene overtar tilskuddsansvaret for de sentralene som ikke er kommunalt drevne også. Flertallet på Stortinget ber om at midlene øremerkes, og øket i en opptrappingsperiode for å styrke frivillighetssentralene.
Lokal nærings- og samfunnsutvikling	I denne omgang foreslås det ikke noen konkrete oppgaver som skal overføres. KMD viser til en rekke utredninger og evalueringer som er satt i gang av lokalt nærings- og samfunnsutviklingsarbeid. Når disse utredningene og et sammenstilt kunnskapsgrunnlag foreligger, vil det utgjøre et grunnlag for å vurdere om det er behov for å klargjøre og styrke kommunens rolle knyttet til lokal nærings- og samfunnsutvikling. Regjeringen vil følge opp dette spørsmålet i proposisjonen om nye oppgaver til større kommuner, som planlegges fremmet for Stortinget vårsesjonen 2017.
Tilskudd nærings- og miljøtiltak i skogbruk	Forvaltningen av tilskudd til veibygging og til drift med taubane kan overføres fra fylkesmannen til kommunen. Forutsetter større kommuner, kan bidra til et fagmiljø på skog i kommunene.
Tilskudd beite, jordbruk, verdensarv	- Forvaltningen av utvalgte kulturlandskap i jordbruket kan overføres fra fylkesmannen til kommunene. Må avvente gjennomgang av miljøvirkemidlene som skal behandles i forbindelse med jordbruksoppgjøret i 2015. - Forvaltningen av tilskudd til verdensarvområdene kan overføres fra fylkesmannen til kommunene. Må avvente gjennomgang av miljøvirkemidlene som skal behandles i forbindelse med jordbruksoppgjøret i 2015. - Tilskudd til tiltak i beiteområder kan overføres til kommunene. Det kan være behov for samarbeid over kommunegrenser og fylkesgrenser for å sikre rasjonelle driftsopplegg. Må avvente gjennomgang av miljøvirkemidlene som skal behandles i forbindelse med jordbruksoppgjøret i 2015.
Enkeltutslipps-tillatelser, forurensningslov	Kommunene får myndighet til å gi utslippstillatelse etter forurensningsloven § 11 når det gjelder grønnsvaskerier, og myndighet til å behandle saker vedrørende støy fra motorsportbaner, skytebaner og vindmøller kan overføres til større kommuner.
Naturforvaltning	- For mindre verneområder som ligger i naturlig tilknytning til verneområder som i dag forvaltes av nasjonalpark-/verneområdestyrene, har styrene fått tilbud om å overta ansvaret også for disse områdene. For kommuner eller styrene ikke ønsker denne myndigheten, kan myndigheten fortsatt ligge hos fylkesmannen. - Fylkeskommunens myndighet etter innlandsfiskeforskriften § 2 tredje ledd kan overføres til større kommuner. - Fylkeskommunens myndighet til å fastsette utvidet jakttid for enkelte fremmede/introduserte arter etter § 2 i forskrift om jakt- og fangsttider, og hvor det i liten grad er nødvendig å ta hensyn til regional utbredelse, kan overføres til større kommuner.

Nye oppgaver - andre

Oppgave	Nærmere om oppgaven
Vigselsrett for borgerlige vielser	Prøvingen av ekteskapsvilkår gjøres av skatteetaten. Derfor er det ikke noe i veien for at kommunene kan overta domstolenes vigselsmyndighet, betinger trolig heller ikke større kommuner enn det vi har i dag.
Notarialforretninger	Bekreftede underskrifter på dokumenter og bekrefte rett kopi
Godkjenning svømmeanlegg	Idrettsfunksjonell forhåndsgodkjenning av svømmehaller overføres til kommunene. De fleste anleggstyper kan da godkjennes i kommunene med unntak av kunstisanlegg utendørs og innendørs, og anlegg som har fått status som nasjonalanlegg.

Behandling av meldingen i Stortinget

- I behandlingen av meldingen i juni gikk i stor grad flertallet inn for Regjeringens forslag. Det ble derimot gjort noen endringer/presiseringer på noen oppgaver/områder:
 - Stortinget mener at ansvaret for arbeids- og utdanningsreiser fremdeles skal være et statlig ansvar (NAV). Regjeringen hadde foreslått å overføre dette til kommunene.
 - Flertallet på Stortinget støtter at de største kommunene kan overta videregående skoler, men at dette skal skje gjennom søknad og forsøksordninger i første omgang.
 - Ansvaret for kollektivtrafikk kan overføres til større kommuner med de vilkår som er skissert i meldingen, og det forutsettes at det inngås samarbeid/partnerskap for å sikre et helhetlig tilbud i regionen.
 - Tilskudd til frivillighetssentralene overføres til kommunene, men gjennom et øremerket tilskudd.
 - Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med forslag til hvordan den kommunale og den statlige delen av NAV-tjenesten kan samordnes bedre.
 - Stortinget mener det må vurderes økt kommunalt selvstyre innenfor skiltpolitikken som i dag ligger til Statens vegvesen. Stortinget mener også det må vurderes økt kommunalt selvstyre innenfor fastsetting av skrivemåte og navn innenfor adresse- og skiltprosjekt.
 - Stortinget mener kommunenes mulighet for å utvide selvkostområdet innenfor vann, avløp og renovasjon gjennom et mer helhetlig miljøgebyr bør utredes. Selvkostprinsippet skal fortsatt ligge til grunn.
 - Stortinget ber regjeringen vurdere å øke det kommunale ansvaret for finansiering av skoleskyss for grunnskoleelever.

Oppgaver til det regionale, folkevalgte nivået

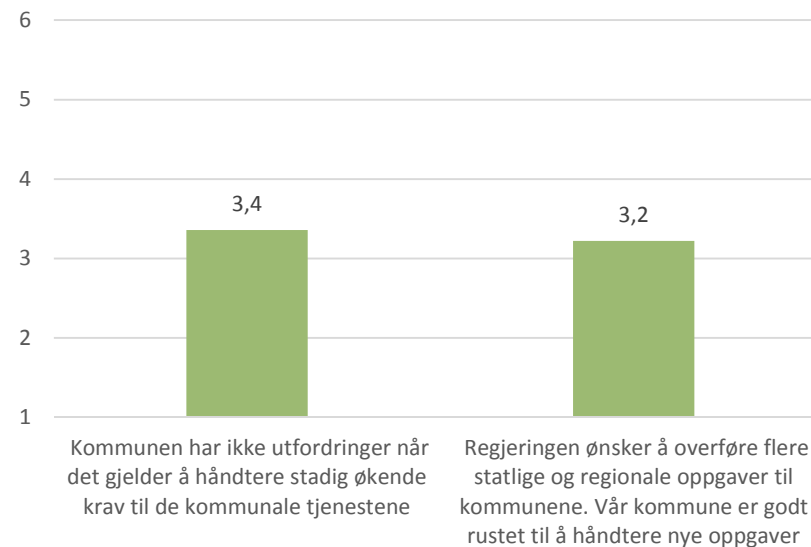
- Stortinget har tidligere vedtatt at det også etter kommunereformen skal være tre folkevalgte nivået, og regjeringen legger opp til å invitere fylkeskommunene med i prosessen rundt kommunereformen. Fylkeskommunene skal fatte vedtak høsten 2016, og forslag om nytt regionalt folkevalgt nivå skal inkluderes i proposisjon om kommunereformen våren 2017.
- Stortinget ber om at oppgavene til et nytt folkevalgt nivå skal gjennomgås og forslag legges frem for Stortinget i en stortingsmelding våren 2016.
- Flertallet på Stortinget peker på at følgende oppgaver kan vurderes overført til det regionale folkevalgte nivået:
 - Vurdering av fylkesveien etter forvaltningsreformen i 2010. Større veger med sterke næringsinteresser kan vurderes overført til staten som en del av denne vurderingen.
 - Landbruksoppgaver som ikke er naturlig å legge til kommunene.
 - Klima- og miljøoppgaver det ikke er naturlig å legge til kommunene.
 - Styrking av de regionale forskningsfondene.
 - Fordeling av relevante prosjektmidler.
 - Oppgaver på integreringsområde som i dag ligger hos IMDI og som bør flyttes nærmere innbyggerne.
 - Ny ansvarsfordeling og finansiering mellom stat, regioner og kommuner på kultur- og kulturminneområdet, herunder en vurdering av riksantikvarens rolle og ansvar.
 - Vurdere å utvikle sentral godkjenning av regional planstrategi og overlate bestemmelsen til det regionale selvstyret.

Kommunestørrelse og oppgaver

- Det er ikke angitt minimumskrav til kommunenes innbyggertall for at oppgavene skal overføres, men i vurderingen av flere av oppgavene pekes det på ekspertutvalgets tilråding om at kommunene bør ha en minimumsstørrelse på 15 000 – 20 000 innbyggere.
- Regjeringen vil fremme forslag om en generell hjemmel for pålagt interkommunalt samarbeid. Formålet med en slik hjemmel vil ifølge regjeringen være å sikre innbyggerne et faglig forsvarlig tilbud, og den aktuelle kommunens fagkompetanse vil være sentral for vurderingen av når det vil kunne være aktuelt å anvende bestemmelsen. Den framtidige kommunestrukturen og omfanget av nye oppgaver til kommunene vil kunne avgjøre omfanget av slike pålagte samarbeid.

Nye oppgaver og økende krav

- I spørreundersøkelsen stilte vi spørsmål om hvordan respondentene vurderer hvor godt rustet Sørreisa kommune er til å ta på seg nye oppgaver og om kommunen har utfordringer med å håndtere økende krav til de kommunale tjenestene. Som vi kan se av svarene til høyre, vurderer respondentene det som utfordrende å håndtere økende krav. I tillegg er respondentene ikke enige i at kommunen er godt rustet til å håndtere nye oppgaver.
- Vår vurdering er at Sørreisa vil være for liten til å kunne håndtere nye oppgaver selv. Disse oppgavene må i så fall løses gjennom nye og utvidede interkommunale samarbeid.

Samlet vurdering Lokaldemokrati

Vurderingssystem

- For å gjøre rapporten mer leservennlig, og for å skille de ulike alternativene fra hverandre, har vi brukt tre ulike smileys til å vurdere de ulike kriteriene og til å gi en samlet vurdering. Disse er 😊 , 😐 og 😞 .
- Innenfor hvert kriterium har vi laget et poengsystem for vurdering av ulike strukturalternativ. Det er vist i tabellen under og på de neste sidene.
- Samlet er det mulig å oppnå 100 poeng. Terskelen for å oppnå de ulike smileyene er følgende: 0 - 33 poeng gir rød smiley, fra 34 – 66 poeng gir gul smiley og over 67 poeng gir grønn smiley.

Vurderingskriterium	Grense	Poeng	Smiley
Valgdeltagelse	Valgdeltagelse er en del lavere enn landsgjennomsnittet ved sist valg	0	😞
	Valgdeltagelsen er omtrent på landsgjennomsnittet ved sist valg	5	😐
	Valgdeltagelse er en del høyere enn landsgjennomsnittet ved sist valg	10	😊
Størrelse på kommunestyret	Kommunen har minimumsløsningen når det gjelder antall kommunestyrerepresentanter	0	😞
	Kommunen har mellom 0 – 50 prosent høyere representasjon enn minimumsløsningen	5	😐
	Kommunen har over 50 prosent høyere representasjon enn minimumsløsningen	10	😊
Politisk representasjon	Kommunen har 2 eller færre partier som er representert i kommunestyret	0	😞
	Kommunen har 3-5 partier som er representert i kommunestyret	5	😐
	Kommunen har 6 eller flere partier som er representert i kommunestyret	10	😊
Innbyggermedvirkning	Kommunen har kun lovpålagte medvirkningsorgan for innbyggerne	0	😞
	Kommunen har noen flere medvirkningsorgan enn de lovpålagte	5	😐
	Kommunen har de fleste medvirkningsorganene som ekspertutvalget peker på	10	😊

Vurderingssystem

Vurderingskriterium	Grense	Poeng	Smiley
Politisk styring – handlingsrom	Respondentene er negative til at politikerne har politisk handlingsrom.	0	
	Respondentene er verken spesielt negative eller spesielt positive til at politikerne har politisk handlingsrom.	5	
	Respondentene er positive til at politikerne har politisk handlingsrom.	10	
Politisk styring – kompetanse og kapasitet	Respondentene er negative til at administrasjonen har kompetanse og kapasitet til å utarbeide gode beslutningsgrunnlag for de folkevalgte.	0	
	Respondentene er verken spesielt negative eller spesielt positive til at administrasjonen har kompetanse og kapasitet til å utarbeide gode beslutningsgrunnlag for de folkevalgte.	5	
	Respondentene er positive til at administrasjonen har kompetanse og kapasitet til å utarbeide gode beslutningsgrunnlag for de folkevalgte.	10	
Politisk styring - interkommunale samarbeid	Det interkommunale samarbeidet opplever i stor grad for omfattende og vanskelig å styre.	0	
	Det interkommunale samarbeidet oppleves i noe grad for omfattende og vanskelig å styre.	5	
	Det interkommunale samarbeidet oppleves i liten grad for omfattende og vanskelig å styre.	10	
Oppgavepotensial	Kommunen vil i liten grad være rustet til å påta seg nye oppgaver.	0	
	Kommunen vil i noe grad være rustet til å påta seg nye oppgaver.	10	
	Kommunen vil i stor grad være rustet til å påta seg nye oppgaver.	20	
Lokal identitet	Innbyggerne har større tilhørighet til nabokommunen(e), enn til egen kommune.	0	
	Innbyggerne har sterk tilhørighet til egen kommune, men også til nabokommunene.	5	
	Innbyggerne har en sterk tilhørighet til egen kommune.	10	

Vurdering lokaldemokrati – Sørreisa som egen kommune

Kriterie	Vurdering	Poeng	Smiley
Valgdeltagelse	Valgdeltagelsen ved forrige valg var omtrent på landssnittet	5/10	
Størrelse på kommunestyret	Kommunestyret er 36% større enn det loven krever	5/10	
Politisk representasjon	Det er 5 partier representert i Sørreisa	5/10	
Innbyggermedvirkning	Kommunen har noen flere medvirkningsorgan enn de lovpålagte	5/10	
Politisk styring – handlingsrom	Respondentene vurderer det politiske handlingsrommet som verken for stort eller for lite	5/10	
Politisk styring – kompetanse og kapasitet	Respondentene vurderer kapasiteten og kompetansen til administrasjonen som god	10/10	
Politisk styring - interkommunale samarbeid	Det interkommunale samarbeidet oppleves som lite vanskelig å styre ifølge respondentene i spørreundersøkelsen	10/10	
Oppgavepotensial	Sørreisa er for liten til å håndtere nye oppgaver. Nye oppgaver må i så fall løses med utvidet interkommunalt samarbeid	0/20	
Lokal identitet	Det er sterk lokal identitet knyttet til bygdene i Sørreisa og Sørreisa kommune	10/10	
Samlet poengscore	Sørreisa som egen kommune får en poengscore på av 100 mulige poeng på lokaldemokrati	55/100	

Oppsummering lokaldemokrati

- Lokaldemokratiet i Sørreisa kommune blir beskrevet som godt.
- Det politiske engasjementet blant innbyggerne i Sørreisa beskrives som noe lavt. Valgdeltagelsen i kommunen var omtrent på landssnittet ved forrige kommunevalg.
- Det er 5 politiske partier i kommunestyret i inneværende periode. Det var 7 partier som stilte liste til valget. Slik sett har innbyggerne valgfrihet innenfor partier man kunne stemme på.
- Sørreisa har noen flere kommunestyrerepresentanter enn det loven krever.
- Det politiske handlingsrommet oppfattes som noe begrenset lite
- Habilitetsutfordringer forekommer, men disse blir behandlet på en skikkelig måte. Hvis nødvendig flyttes saker til andre personer.
- Sørreisa er for liten til å kunne ta på seg nye oppgaver – disse må i så fall løses ved hjelp av nye og utvidede interkommunale samarbeid.
- Gjennom spørreundersøkelsen vurderes administrasjonen til å ha kapasitet og kompetanse til å utarbeide gode beslutningsgrunnlag
- Det er en sterk lokal identitet knyttet til Sørreisa kommune.

Samlet vurdering og oppsummering

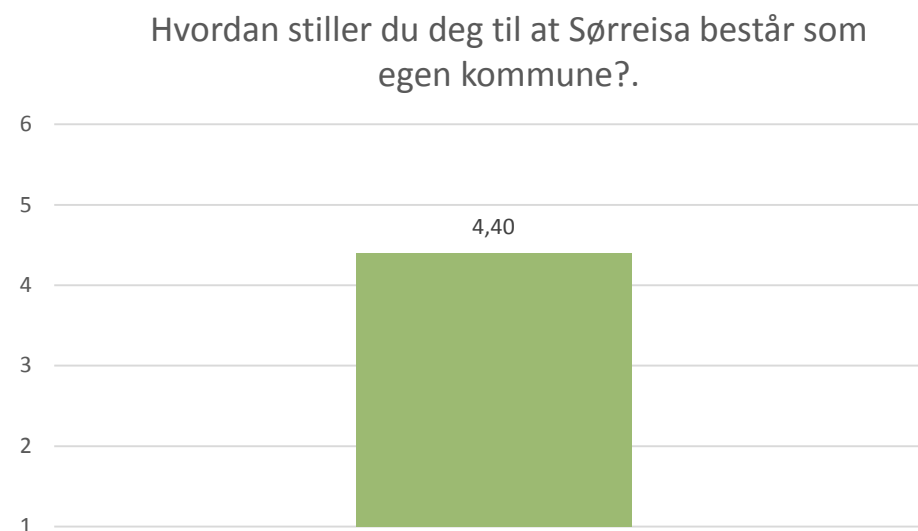
Oppsummering poengscore

Samfunnsutvikling	Økonomi	Tjenesteyting	Lokaldemokrati	Samlet score
35/100	40/100	45/100	55/100	175/400
😞	😞	😞	😞	😞

Samlet oppnår Sørreisa som egen kommune en poengscore på 175 av 400 mulige, det gir en måloppnåelse på 44 prosent. Det er lokaldemokrati som scorer høyest, deretter følger tjenesteyting, så økonomi og samfunnsutvikling. På de neste sidene vil vi gi en oppsummering av fordeler og ulemper for hvert av områdene, samt en samlet vurdering av Sørreisa som egen kommune i lys av kommunereformens overordnede mål.

Svar fra spørreundersøkelsen – Sørreisa som fortsatt egen kommune

- I spørreundersøkelsen ba vi respondentene om å gi en vurdering av «Sørreisa som egen kommune» på en skala fra 1 til 6 hvor 1 er svært negativ og 6 er svært positiv. Som vi ser av figuren vurderer respondentene i Sørreisa det å fortsette som egen kommune som positivt.

Sørreisa som egen kommune – Åpne svar fra spørreundersøkelsen

- Vi ba også respondentene om å utdype hvorfor de er positive eller negative til å fortsette som egen kommune. I tabellen under har vi oppsummert svarene fra respondentene for hvorfor de er positive/negative til å fortsette som egen kommune

Hvorfor er du positiv til Sørreisa som fortsatt egen kommune	Hvorfor er du negativ til Sørreisa som fortsatt egen kommune
Selvråderett	Sårbar på kapasitet
Nærhet	Samfunnsutviklingsarbeidet er til stede i svært liten grad.
Opprettholde Sørreisa som «den gode bokommunen»	Avhengig av interkommunale samarbeid for å løse lovpålagte oppgaver
Beholde dagens lokaldemokrati	For liten til å løse nye og større oppgaver selv
Hvis det blir en sammenslåing blir Sørreisa en utkant	

Samfunnsutvikling

- **Fordeler**

- Bostedsattraktiviteten til Sørreisa er høyere enn det som har kunne forventes ut fra utviklingen i antall arbeidsplasser.
- Kompetansen til å drive med samfunnsutvikling vurderes som god. Dette fremkommer både i intervjuene og i spørreundersøkelsen, men kapasiteten er begrenset

- **Ulemper**

- Sårbar stab, lite kapasitet til overordnet planarbeid i egen organisasjon.
- En del som pendler ut fra kommunen. Nesten 30 prosent av innbyggerne i Sørreisa pendler ut til Lenvik. Sørreisa inngår også i BA-region Lenvik.
- Næringsstrukturen bærer preg av å ha flere sysselsatte i nedgangsbransjer enn oppgangsbransjer sammenliknet med landet. I tillegg har det samlet sett vært en negativ utvikling i antall arbeidsplasser over tid.
- Forsvaret er en viktig sysselsetter i kommunen. Dersom Forsvaret nedbemanner eller flytter vil dette få negative konsekvenser for Sørreisa.

Økonomi

- **Fordeler**

- Sørreisa har noe midler på disposisjonsfond.
- Med de foreslåtte endringene til nytt inntektssystem vil Sørreisa fortsatt motta Nord-Norgetilskudd.

- **Ulemper**

- Driftsresultatet for 2014 var negativt.
- Sørreisa har inntekter tilsvarende landsgjennomsnittet. Dersom kommunen hadde hatt høyere inntekter kunne det vært enklere å fortsette som egen kommune.
- Våre beregninger viser at det effektiviseringspotensial både på administrasjon og tjenester

Tjenesteyting

- **Fordeler**

- Har god kompetanse innenfor mange av tjenesteområdene
- Nærhet til brukere
- Sørreisa har en viss grad av valgfrihet innenfor skole og barnehage i dag.

- **Ulemper**

- Har utfordringer med kapasitet. De fleste tjenesteområdene er sårbare
- Er med i en del interkommunale samarbeid, både på store og små samarbeid
- Nye krav og oppgaver ansees som vanskelige å løse uten interkommunalt samarbeid

Lokaldemokrati

- **Fordeler**

- Det politiske miljøet i kommunen beskrives som godt
- Sørreisa har flere kommunestyrerepresentanter enn det størrelsen skulle tilsi
- Valgdeltagelsen er omtrent som landssnittet
- Ved forrige valg var det 7 partier innbyggerne kunne stemme på, 5 av disse er representert i dagens kommunestyre
- Det er lagt til rette for innbyggermedvirkning, og kommunen har et godt fritidstilbud for innbyggerne.

- **Ulemper**

- Sørreisa vil være for liten til å ta på seg nye oppgaver. Dersom kommunen velger å stå alene vil det være behov for mer interkommunalt samarbeid.
- Politikerne vi intervjuet uttrykker at det politiske handlingsrommet er lite.

Oppsummering - samlet vurdering (1)

- Det gjennomgående for Sørreisa kommune er at kapasiteten er for liten, noe som igjen fører til sårbarhet på ulike områder i kommunen. Den faglige kompetansen blant kommunens ansatte oppleves som god. Basert på indikatorene vi har lagt til grunn og intervjuene vurderes kompetansen i flere av de kommunale tjenesteområdene som god.
- Når det gjelder rekruttering i kommunen er det noe variasjon i tilbakemeldingene på hvor enkelt/vanskelig dette er. I noen sektorer er det enklere enn i andre. På teknisk har det vært vanskelig å rekruttere kompetent fagpersonell, mens det i barnehagesektoren har gått greit. Innenfor skole går det også greit, men behov for ansettelser midt i skoleåret oppleves som problematisk.
- Det økonomiske handlingsrommet oppleves som begrenset i kommunen blant annet på grunn av en stram kommuneøkonomi. Det er imidlertid et ubenyttet potensiale på inntektssiden til kommunen nemlig eiendomsskatt, men det er ikke et politisk ønske om å innføre eiendomsskatt. Den geografiske plasseringen til Sørreisa, «midt mellom», oppfattes som en fordel. Sørreisa er også en kompakt kommune, og det er korte avstander internt i kommunen.
- Kommunen opplever det som krevende å håndtere stadig økende krav og nye oppgaver fra Staten.

Oppsummering – samlet vurdering (2)

- I intervjuene påpekes det at styringen av samarbeidene oppleves som noe utfordrende. Fordelene av det interkommunale samarbeidet oppleves som større enn ulempene. Respondentene i spørreundersøkelsen foretrekker også mer interkommunalt samarbeid framfor en kommunesammenslåing.
- Samfunnsutvikling i kommunen: Begrenset kapasitet og kompetanse til overordnet planlegging og samfunnsutviklingsarbeid. Det har vært nedgang i antallet arbeidsplasser fra 2000 frem til 2014, samlet sett har denne nedgangen utgjort om lag 10 prosent. Det er nedgang i det private næringslivet som i størst grad har bidratt til dette.
- Det er en stor andel av de sysselsatte i Sørreisa som pendler ut fra kommunen, nesten 30 prosent pendler til Lenvik kommune. Innpendlingen til Sørreisa er vesentlig lavere enn det. Sørreisa tilhører bo- og arbeidsmarkedsregion Lenvik.

Oppsummering – samlet vurdering (3)

- Sørreisa hadde i 2014 et negativt netto driftsresultat. Sørreisa hadde et disposisjonsfond på 3,4 prosent i 2014. Til sammenligning var nivået for landsgjennomsnittet 6,3 prosent. Videre har Sørreisa kommune inntekter tilsvarende landsgjennomsnittet. Dersom Sørreisa hadde hatt høyere inntekter kunne det vært enklere å fortsette som egen kommune.
- I vurderingen av effekten av nytt inntektssystem har vi sett på endring som følge av innføring av et nytt strukturkriterium, ny oppdatert kostnadsnøkkel og regionalpolitiske tilskudd. Illustrasjonsberegningene viser et samlet utslag av ny kostnadsnøkkel og innføring av et strukturkriterium for Sørreisa på -2,1 mill. kr (tilsvarende -620 kr per innbygger). Nord-Norgetilskuddet videreføres. Det er derfor ingen endring i formen for regionalpolitiske tilskudd Sørreisa mottar, selv om verdien av tilskuddet kan bli endret. Dette er derimot vanskelig å si noe om på dette tidspunktet.
- Det er ellers verdt å nevne at det som følge av de foreslåtte endringene også oppstår andre omfordelingseffekter, samt at inntektsgarantiordningen (INGAR) og eventuelle andre tapskompensasjonsordninger også vil dempe eventuelle negative utslag for den enkelte kommune.

Referanser

Referanser

- Kommunal- og moderniseringsdepartementet. 2014. Kriterier for god kommunestruktur – delrapport fra ekspertutvalget for kommunereformen. Mars 2014.
- Kommunal- og moderniseringsdepartementet. 2014. Kriteriet for god kommunestruktur – sluttrapport fra ekspertutvalget for kommunereformen. Desember 2014.
- Langset, M., Ellis, I.O., Ståvi, J.M., Nilsen, J.K. og Vinsand, G. 2014. kartlegging av plankapasitet og plankompetanse i kommunene. NIVI Rapport 2014:1.
- Leknes, E., Gjertsen, A., Holmen, A.K.T., Lindeløv, B., Aars, J., Sletnes, I. og Røiseland, A. 2013. Interkommunalt samarbeid – konsekvenser, muligheter og utfordringer. IRIS-rapport 2013/008.
- Meld.St.14 (2014.2015) Kommunereformen – nye oppgaver til større kommuner
- Vinsand, G. og Langset, M. 2013. Samarbeidstrender og utfordringsbilde i Sør-Trøndelag. NIVI-rapport 2013:2.
- Sørreisa kommunes nettsider og Statusbilde (2015)

Vedlegg

Oversikt over interkommunale samarbeid

Oversikt over interkommunalt samarbeid. Kilde: Sørreisa kommune

Tjeneste/navn	Samarbeidskommuner	Hensikt/oppgave
Administrativt råd	Bardu, Berg, Dyrøy, Lenvik, Målselv, Sørreisa, Torsken og Tranøy	AR er på linje med regionrådet en del av styringsstrukturen i Midt-Troms regionråd.
Sekretariat – daglig leder Midt-Troms regionråd	Bardu, Berg, Dyrøy, Lenvik, Målselv, Sørreisa, Torsken og Tranøy	Har ansvar for drift, saksforberedelse, planlegging og oppfølging med tilhørende sekretærfunksjoner.
Midt-Troms Arbeidsgiverkontroll (MTAK)	Bardu, Berg, Dyrøy, Sørreisa, Målselv, Torsken og Tranøy	Felles kontroll av innberetninger innenfor skatt og avgifter.
PPT Midt-Troms	Berg, Lenvik, Sørreisa, Torsken og Tranøy	Lovpålagt tjeneste hjemlet i opplæringsloven kap 5.
LØKTA	Bardu, Berg, Dyrøy, Lenvik, Målselv, Sørreisa, Torsken og Tranøy	Kvalitetsutvikling og opplæring for helse- og omsorgstjenesten.
Senja-Lab	Berg, Lenvik, Sørreisa, Torsken og Tranøy	Yter tjenester innen laboratorieanalyser og innen miljørettet helsevern.
Midt-Troms regionråd	Bardu, Berg, Dyrøy, Lenvik, Målselv, Sørreisa, Torsken og Tranøy	Regionråd

Interkommunalt samarbeid på tjenester

Oversikt over interkommunalt samarbeid. Kilde: Sørreisa kommune

Tjeneste/navn	Vertskommune	Øvrige deltakerkommuner
Fastlegetjeneste	Sørreisa	Dyrøy
Finnsnes interkommunale legevakt	Lenvik	Berg, Dyrøy, Sørreisa, Torsken og Tranøy
Jordmortjenester	Lenvik	Berg, Dyrøy, Lenvik, Målselv, Sørreisa, Torsken og Tranøy
Barneverntjeneste	Sørreisa	Dyrøy
Midt-Troms Viltregion	Dyrøy	Bardu, Lenvik, Målselv, Sørreisa, Lavangen og Salangen
Skogbrukssjef distrikt IV	Lenvik	Berg, Sørreisa, Torsken og Tranøy
Veterinærvakt Finnsnes	Lenvik	Berg, Torsken og Tranøy
Brannsjef, branntjeneste	Sørreisa	Dyrøy
Diabetesteam	Lenvik	Dyrøy, Sørreisa, Torsken og Tranøy
Kreftkoordinator	Lenvik	Dyrøy, Sørreisa, Torsken og Tranøy
Intermediære sengeposter/KAD-senger	Lenvik	Dyrøy, Sørreisa, Torsken og Tranøy m.fl
Koordinator «Mens du venter på ambulansen»	Lenvik	Dyrøy, Sørreisa, Torsken og Tranøy
Samfunnsmedisinske tjenester (kommuneoverlege)	Lenvik	Berg, Dyrøy, Sørreisa, Torsken og Tranøy

Kommunale foretak, kjøp/salg av tjenester og uformelle fagnettverk.

- **Kjøp/salg av tjenester**
 - Brann- og feietjeneste – Sørreisa og Dyrøy
 - Skogbrukskompetanse – Sørreisa kjøper kapasitet og kompetanse fra Dyrøy tilsvarende 50% stilling
 - IT-faglige tjenester – Sørreisa selger kapasitet og kompetanse til Dyrøy tilsvarende 40% stilling
 - Bankavtale – innkjøpsavtale – felles for Bardu, Berg, Dyrøy, Lenvik, Målselv, Sørreisa, Torsken og Tranøy
 - Felles økonomisystem – innkjøpsavtale - felles for Bardu, Berg, Målselv, Sørreisa, Torsken og Tranøy
- **Uformelle fagnettverk**
 - IKT-forum
 - Personalforum
 - Økonomisjef-forum
 - Kulturforum
 - Kulturskoleforum
 - Geriattrinettverket Midt-Troms
 - Helsesøstre for regionen
 - Nettverk for psykisk helse Midt-Troms
 - Nettverk for lindrende behandling
 - PU-nettverket Midt-Troms
 - Sa-Do- kompetansenettverk (nettverk for saksbehandling og dokumentasjon i helsefeltet)
 - Barnevernsforum
 - Landbruksforum
 - Næringslederforum
 - Biblioteknettverk

Andre samarbeid

- Annet
 - Krisesenteret i Midt-Troms
 - Årlig utdanningsmesse
 - Midt-Troms Friluftsråd – Alle kommunene i Midt-Troms.
 - Oljevernberedskap –Berg, Dyrøy, Lenvik, Sørreisa, Torsken og Tranøy
 - Prosjekt Forsvarskoordinator – Bardu, Målselv og Sørreisa
 - Midt-Troms Museum (stiftelse) – alle kommunene i Midt-Troms